

} Lokalny Program Rewitalizacji
dla Gminy Szczepleszyn na lata 2016-2023

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Szczepleszyn na lata 2016-2023 został opracowany przez firmę EuroCompass Sp. z o.o. na podstawie umowy z dnia 17 października 2016 r.

Eksperti zewnętrzni:

Ryszard Boguszewski

Ewelina Borowiec

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	6
1.1. Kontekst oraz podstawy prawne.....	6
1.2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu i gminy.....	8
1.3. Przyjęta metodyka prac.....	12
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w Gminie Szczepleszyn oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	14
2.1. Charakterystyka ogólna gminy.....	14
2.2. Sfera społeczna	16
2.2.1. Charakterystyka sfery społecznej.....	16
2.2.2. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze społecznej.....	23
2.3. Sfera gospodarcza.....	24
2.3.1. Charakterystyka sfery gospodarczej.....	24
2.3.2. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze gospodarczej.....	30
2.4. Sfera środowiskowa.....	30
2.4.1. Charakterystyka sfery środowiskowej.....	30
2.4.2. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze środowiskowej	32
2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	33
2.5.1. Charakterystyka sfery przestrzenno-funkcjonalnej	33
2.5.2. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.....	35
2.6. Strefa techniczna	35
2.6.1. Charakterystyka sfery technicznej.....	35
2.6.2. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze technicznej	41
3. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji - delimitacja ..	42
3.1. Metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji.....	42
3.2. Delimitacja obszarów zdegradowanych - analiza wskaźnikowa	43
3.3. Delimitacja obszaru rewitalizacji	62
4. Wizja stanu docelowego obszaru poddanego rewitalizacji	64
5. Cele rewitalizacji, kierunki działań oraz przedsięwzięcia je realizujące	64
5.1. Główne i uzupełniające projekty rewitalizacyjne.....	66
5.2. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych	83
5.3. Indykatywne ramy finansowego projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	85
6. System realizacja (wdrażania) programu rewitalizacji	91

6.1.	System instytucjonalny w procesie rewitalizacji.....	91
6.2.	Zarządzanie procesem rewitalizacji.....	91
6.3.	System budowania i wspierania partnerstw.....	92
6.4.	System informacji i promocji	93
7.	System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji programu	95
7.1.	Monitorowanie efektów działań rewitalizacyjnych	95
7.2.	Zasady, tryb i metody przeprowadzenia ewaluacji	98
7.3.	Zasady i tryb aktualizacji programu.....	99
8.	Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.....	101
8.1.	Spotkania konsultacyjne	101
8.2.	Ankietyzacja mieszkańców	105
9.	Proces strategicznej oceny oddziaływania programu na środowisko.....	113
10.	Spis rycin, wykresów i tabel.....	115

Słownik najważniejszych pojęć¹

1) Rewitalizacja – kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych). Rewitalizacja jest prowadzona zgodnie z zasadami zawartymi w Umowie Partnerstwa, a w szczególności z zasadami polityki przestrzennej zawartymi w rozdziale 1.5.4 Umowy Partnerstwa.

2) Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a) gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b) środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- c) przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- d) technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

3) Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

---

¹ Opracowany na podstawie dokumentów: Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (Warszawa, 2 sierpnia 2016 r.) oraz Zasady programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim (Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Regionalnego, Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym, Grudzień 2015)

4) Obszar rewitalizacji – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt 2, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

5) Program rewitalizacji – inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

6) Projekt rewitalizacyjny – projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. poz. 1146, z późn. zm.), wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiórczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

7) Przedsięwzięcie rewitalizacyjne – projekt lub grupa projektów i innych działań, w szczególności o charakterze społecznym, ekonomicznym, urbanistycznym, budowlanym, środowiskowym, konserwatorskim, edukacyjnym, naukowym, zdrowotnym lub kulturalnym, zawartych lub wynikających z programu rewitalizacji oraz logicznie powiązanych z treścią i celami programu rewitalizacji.

1. WPROWADZENIE

1.1. Kontekst oraz podstawy prawne

Działania rewitalizacyjne w obecnym okresie programowania Unii Europejskiej zyskały nowe podstawy formalno-prawne. Wraz z wejściem w życie Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2015 poz. 1777) doprecyzowano zakres zadań własnych gminy w obszarze działań rewitalizacyjnych. Zmiana ta nie wprowadza nowego zadania własnego gminy, obciążając ją obowiązkami dotychczas nierealizowanymi, lecz jedynie sankcjonuje i porządkuje obecnie istniejący stan faktyczny w tym zakresie.

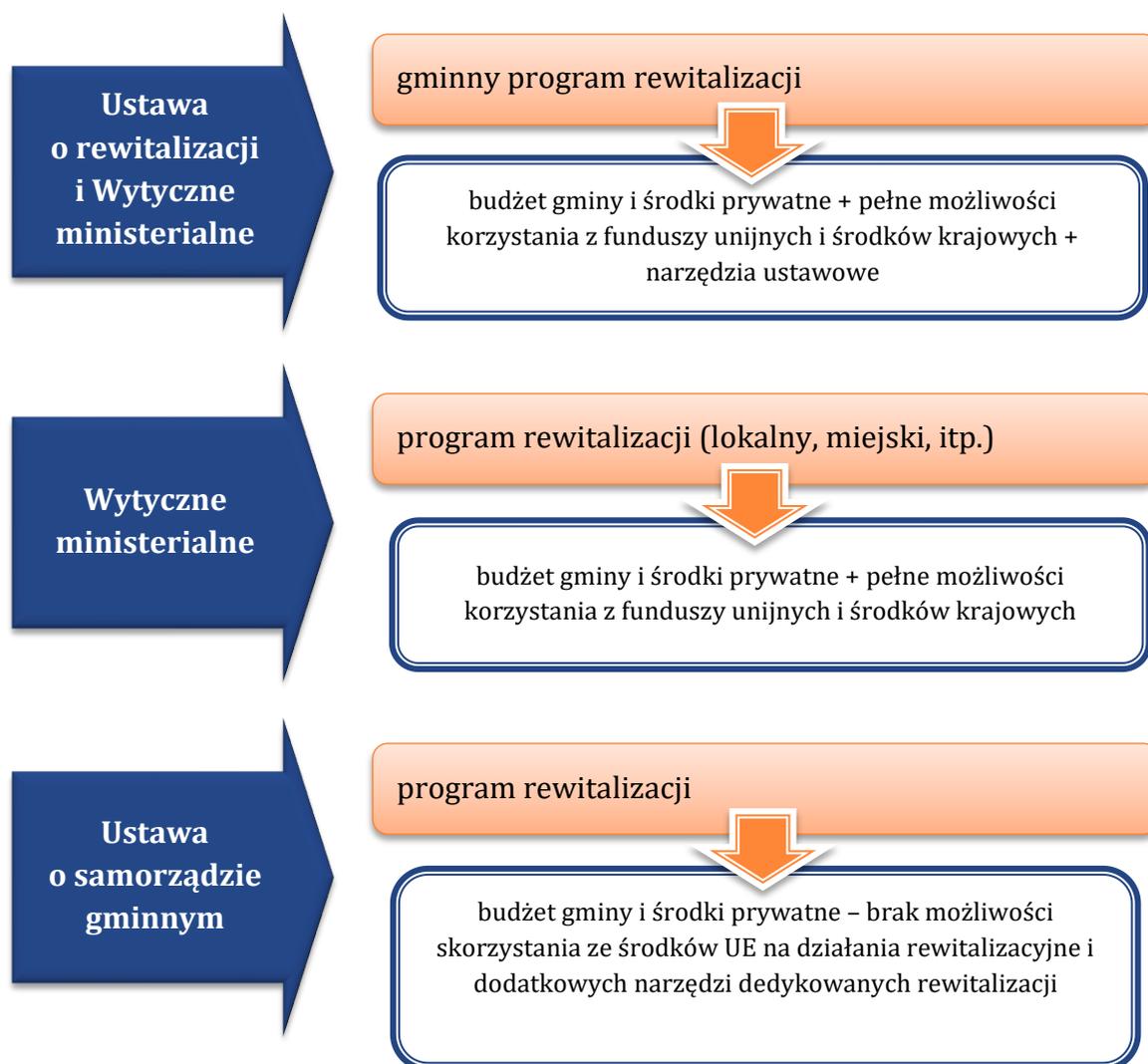
Ustawa określa zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji przy pomocy gminnego programu rewitalizacji. Do dnia 31 grudnia 2023 roku dopuszcza jednak realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach wdrażania innego programu rewitalizacji (w tym lokalnego lub miejskiego) przyjmowanego uchwałą rady gminy. W ustanowionym okresie przejściowym możliwe jest prowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych poprzez trzy typy programów rewitalizacji, sporządzanych w oparciu o:

- ❑ **Ustawę z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji** – gminny program rewitalizacji,
- ❑ **Wytyczne ministerialne i Zasady regionalne** – lokalny lub miejski program rewitalizacji:
  - Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministra Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r.,
  - Zasady programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym z grudnia 2015 r. (dla obszarów wiejskich – Zasady delimitacji obszarów rewitalizacji i definiowania programów rewitalizacji na terenach wiejskich województwa lubelskiego),
- ❑ **Ustawę o samorządzie gminnym** – program rewitalizacji.

Opracowanie programu rewitalizacji zgodnie z zasadami określonymi w każdym z powyższych źródeł wiąże się z konkretnymi konsekwencjami, które zostały przedstawione na poniższym schemacie². Szczególnie istotne jest tu sposób finansowania wyznaczonych działań rewitalizacyjnych.

---

² Schemat został opracowany na podstawie materiałów z warsztatów prowadzonych w ramach konkursu dla samorządów *Modelowa rewitalizacja miast*, Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020, https://www.popt.gov.pl/media/12796/Temat_3_PREZENTACJA.pdf

Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Szczepleszyn został opracowany zgodnie z Wytycznymi ministerialnymi i Zasadami regionalnymi, w związku z czym na zaplanowane działania rewitalizacyjne, oprócz środków własnych i środków inwestorów prywatnych, gmina Szczepleszyn ma możliwość pozyskania funduszy unijnych i środków krajowych.

W obecnym okresie programowania Unii Europejskiej na lata 2014-2020 wprowadzono szersze i bardziej kompleksowe pojęcie rewitalizacji. Obecna definicja rewitalizacji wynika z Ustawy o rewitalizacji, Narodowego Planu Rewitalizacji 2022 (będącego obecnie na etapie projektu i założeń), Wytycznych ministerialnych oraz Zasad regionalnych. Według ich zapisów rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji w sposób zaplanowany oraz zintegrowany na podstawie gminnego programu rewitalizacji (według Ustawy o rewitalizacji) lub innego programu rewitalizacji (lokalnego, miejskiego itp. – według Wytycznych ministerialnych oraz Zasad regionalnych).

Zasadniczym elementem lokalnego programu rewitalizacji jest wyznaczenie obszaru zdegradowanego, tj. obszaru na którym zidentyfikowano sytuację kryzysową. Jest to sytuacja, w której mierniki poziomu rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego (infrastrukturalnego lub środowiskowego) są na

niskim poziomie lub obserwuje się ich silną tendencję spadkową. Za stan kryzysowy można uznać także sytuację występowania intensywnych (z dużym natężeniem) problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych.

Kolejnym etapem jest wyznaczenie obszaru rewitalizacji, który może zawierać całość lub część obszaru zdegradowanego. Niezwykle ważny jest fakt, że Ustawa o rewitalizacji, Wytyczne ministerialne i Zasady regionalne ograniczają powierzchnię obszaru rewitalizacji do maksymalnie 20% powierzchni gminy oraz liczbę zamieszkującej go ludności do maksymalnie 30% mieszkańców gminy.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Szczepieszyn został poddany weryfikacji pod kątem zgodności z Wytycznymi przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego. Weryfikacja została przeprowadzona w oparciu o Procedurę oceny programów rewitalizacji w Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014 -2020.

1.2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu i gminy

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Szczepieszyn jest spójny z najważniejszymi krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi, a także z obowiązującymi dokumentami gminy.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020

KSRR postuluje trzy cele polityki regionalnej do 2020 roku:

- wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”),
- budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”),
- tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych, ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).

Wyznaczone cele rewitalizacji LPR dla Gminy Szczepieszyn wpisują się we wszystkie trzy wyżej przytoczone cele. Prowadzą one do zwiększenia konkurencyjności obszaru poprzez określenie jego funkcji gospodarczej opartej na rozwijających się specjalizacjach, przy wykorzystaniu występujących lokalnych zasobach. Ponadto poprzez integrację działań, cele wpływają na zwiększenie spójności terytorialnej w układzie regionalnym i krajowym, w szczególności zapewniając możliwość trwałego rozwoju ekonomicznego na terenach marginalizowanych. Powyższe kompleksowe podejście do planowania rozwoju gminy oraz współpraca samorządów pozwoli na uzyskanie efektu synergii, polegającego na realizacji działań spójnych i służących osiągnięciu zamierzonych celów, określonych w LPR.

Ze względu na miejsko-wiejski charakter gminy cele rewitalizacji wpisują się w założenia dwóch wymiarów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego: miasta i obszary wiejskie, w szczególności w:

- integrowanie funkcji obszarów miejskich,
- rewitalizację – jednocześnie przestrzenna, gospodarcza i społeczna,
- wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego,
- tworzenie warunków do zwiększania inwestycji pozarolniczych,
- rozwój lokalny dla poprawy jakości życia, atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej,
- poprawianie dostępu do usług publicznych i ich jakości,
- zwiększanie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usług,
- przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Szczepieszyn na lata 2016-2023 wpisuje się w cel strategiczny KPZK: *efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie*, uwzględniając zróżnicowane potencjały rozwojowe obszaru w zakresie: rolnictwa i przetwórstwa bazującego na posiadanych zasobach oraz turystyki. Jednocześnie w określonych celach rewitalizacji uwzględniono zrównoważone zarządzanie prowadzące do polepszenia warunków życia.

Narodowy Plan Rewitalizacji 2022

Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzeniu korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położeniu nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Szczepieszyn zakłada kompleksowe podejście do procesu rewitalizacji integrując działania przestrzenno-środowiskowe, społeczne i gospodarcze, w związku z czym wpisuje się w główne założenia Narodowego Planu Rewitalizacji.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Szczepieszyn jest spójny pod względem przewidzianych celów i działań z wyznaczonym w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego Obszarem Strategicznej Interwencji *Nowoczesna Wieś – Obszary rozwoju gospodarki rolniczej*. Cele rewitalizacji wpisują się w przewidziany dla tego obszaru rodzaj interwencji, tj.: wsparcia inicjatyw na rzecz edukacji i podnoszenia kompetencji rolników, wsparcie rozwoju zakładów przetwórstwa, uzupełnienie sieci dróg i wyposażenia w infrastrukturę komunalną oraz zaplecza sanitarnego, rozbudowę i modernizację infrastruktury elektroenergetycznej i gazowej w celu umożliwienia poboru zwiększonej ilości energii ze źródeł rozproszonych.

Gmina Szczepieszyn wpisuje się również w Obszar Strategicznej Interwencji *Obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych* a cele rewitalizacji są spójne z rodzajami interwencji dla ww. OSI, tj. poprawa bezpieczeństwa poprzez eliminowanie zagrożeń powodziowych, rozwiązanie problemów konfliktowych narosłych w wyniku degradacji technicznej urządzeń przeciwpowodziowych i melioracyjnych, niedoboru zbiorników niezbędnych do przetrzymywania wody, jak też niedoinwestowania gospodarki komunalnej. Ponadto cele rewitalizacji wpisują się w rodzaje interwencji OSI *Obszary gospodarczego wykorzystania walorów przyrodniczych i kulturowych*, gdyż gmina Szczepieszyn leży w zasięgu Obszaru funkcjonalnego Rostoczańsko-puszczańskie, są to: wykorzystanie potencjału obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo dla tworzenia warunków wzrostu społeczno-gospodarczego tych obszarów, aktywna ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrody, rozwój infrastruktury transportowej, poprawa dostępu do usług społecznych, poprawa warunków fitosanitarnych, przywrócenie miastom funkcji społecznych i gospodarczych z jednoczesnym wsparciem zasobów ludzkich i przedsiębiorczości.

W horyzoncie 2020 r. strategiczne cele rozwoju regionu lubelskiego, których realizacji będą służyły działania samorządu województwa, są określone następująco:

1. Wzmacnianie urbanizacji regionu,
2. Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich,

3. Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu,
4. Funkcjonalna przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Szczepieszyn wyznacza do realizacji działania, przyczyniające się do kompleksowej rewitalizacji wyznaczonego obszaru i wyprowadzenie go ze stanu kryzysowego. Pozwola one na niwelowanie problemów w sferze społecznej oraz sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej poprzez wzmocnienie kapitału ludzkiego i poprawę jakości przestrzeni życia lokalnej społeczności.

Poprzez powyższe interwencje LPR przyczynia się do osiągnięcia zamierzeń w poszczególnych celach strategicznych Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego do roku 2030

Dokumentem, który reguluje politykę przestrzenną w województwie lubelskim jest Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, w ostatnim okresie był aktualizowany, gdyż dokument z 2002 roku był sporządzony w oparciu o nieobowiązującą już ustawę o zagospodarowaniu przestrzennym z 1994 r. w innych niż obecnie uwarunkowaniach geopolitycznych, rozwojowych i instytucjonalnych planowania. Obowiązujący dokument został przyjęty Uchwałą nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r. PZP WL określa zasady i kierunki kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu oraz działania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych stanowiąc formalną i merytoryczną płaszczyznę odniesienia dla podejmowanych decyzji przestrzennych.

Według PZP WL gmina Szczepieszyn wpisuje się w dwa obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym i jeden o znaczeniu regionalnym.

Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym:

- *Wiejski obszar funkcjonalny – wymagające wsparcia procesów rozwojowych* – celem rozwojowym jest wzmocnienie powiązań funkcjonalnych (transportowych, teleinformatycznych, społeczno-gospodarczych) z lokalnymi ośrodkami rozwoju, stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości związanej z produkcją rolną i wykorzystywaniem walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego w turystyce.

Obszar funkcjonalny o znaczeniu regionalnym:

- *Obszar funkcjonalny rozwoju gospodarki żywnościowej (roślinnej rolniczej przestrzeni produkcyjnej)* – priorytetem rozwojowym obszaru jest optymalne wykorzystanie potencjału produkcyjnego gleb oraz aktywizacja gospodarcza poprzez rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego;
- *Roztoczańsko-puszczański obszar funkcjonalny* - priorytetem rozwojowym obszaru jest aktywizacja gospodarcza poprzez wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego, leśnego i turystycznego.

Strategia Rozwoju Powiatu Zamojskiego na lata 2007-2020

Gmina Szczepieszyn należy do powiatu zamojskiego, a więc cele rewitalizacji LPR powinny być zgodne z celami strategicznymi wyznaczonymi w Strategii Rozwoju Powiatu Zamojskiego na lata 2007-2020:

1. Rozwój i restrukturyzacja obszarów wiejskim.
2. Rozwój przedsiębiorczości i pozyskiwanie inwestycji.

3. Rozwój infrastruktury lokalnej.

Wyznaczone w Lokalnym Programie Rewitalizacji cele koncentrują się na sferze społecznej oraz sferach współwystępujących: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Strategia Rozwoju Gminy Szczepleszyn na lata 2016-2022

Strategia Rozwoju Gminy Szczepleszyn na lata 2016-2022 jest dokumentem strategicznym i problemy w niej zidentyfikowane zostały uwzględnione podczas opracowania LPR. Należą do nich przede wszystkim: niekorzystne procesy demograficzne, w tym starzejące się społeczeństwo, wysoki poziom bezrobocia, odpływ ludzi młodych, braki w infrastrukturze komunalnej, niska świadomość ekologiczna mieszkańców oraz mała aktywność społeczna lokalnej społeczności.

Cele strategiczne i operacyjne strategii wpisują się w ogólne założenia rewitalizacji we wszystkich sferach, gdyż dotyczą wzmocnienia kapitału ludzkiego, ożywienia gospodarczego, a także poprawy jakości przestrzeni publicznych na obszarze gminy z poszanowania środowiska naturalnego.

Tabela 1. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Strategii Rozwoju Gminy Szczepleszyn na lata 2016-2022 a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szczepleszyn na lata 2016-2023

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Szczepleszyn na lata 2016-2022	1 cel rewitalizacji: Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego	2 cel rewitalizacji: Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy	3 cel rewitalizacji: Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne
1. Gmina Szczepleszyn atrakcyjna dla turystów oraz przyjazna środowisku naturalnemu	X		X
2. Gmina Szczepleszyn z efektywną gospodarką oraz nowoczesnym rolnictwem		X	
3. Gmina Szczepleszyn atrakcyjnym i komfortowym miejscem zamieszkania i pobytu	X		X

Źródło: opracowanie własne

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Szczepleszyn

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Szczepleszyn określa główne kierunki rozwoju przestrzennego. Cele i przedsięwzięcia niniejszego LPR muszą być komplementarne z postanowieniami studium. Celem wiodącym określonym w SUIKZP jest ukształtowanie zrównoważonego rozwoju, osiągnięcie wyższej pozycji ekonomicznej gminy i poprawa warunków życia mieszkańców, przy jednoczesnym zachowaniu zasobów i walorów środowiska kulturowego oraz stabilności procesów w środowisku przyrodniczym. Cele rewitalizacji określone w niniejszym dokumencie są spójne z powyższym celem wiodącym, gdyż postulują rozwój przestrzeni w wymiarze funkcjonalnym (poprawa ładu przestrzennego i stanu środowiska przyrodniczego), społecznym (poprawa dostępności do usług publicznych) i gospodarczym (wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i przedsiębiorczości mieszkańców gminy).

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szczepleszyn na lata 2016-2020

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szczepleszyn na lata 2016-2020 była dokumentem źródłowym dla opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szczepleszyn. LPR uwzględnia zidentyfikowane w strategii problemy społeczne (bezrobocie, ubóstwo,

niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, patologie społeczne) oraz wpisuje się we wszystkie priorytety wyznaczone w strategii, tj.:

- I. Aktywni mieszkańcy na rozwijającym się rynku pracy
- II. Dobrze funkcjonująca rodzina fundamentem społeczeństwa
- III. Dzieci i młodzież przygotowane do wyzwań dorosłości
- IV. Osoby zależne aktywnymi uczestnikami życia społecznego
- V. Dobre warunki mieszkaniowe i materialne gospodarstw domowych
- VI. Zintegrowana wspólnota lokalna, aktywni mieszkańcy
- VII. Współpraca lokalna na rzecz rozwiązywania problemów społecznych

1.3. Przyjęta metodyka prac

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Szczepieszyn na lata 2016-2023 składa się z trzech zasadniczych części:

- diagnostyczno-analitycznej (rozdział 2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w Gminie Szczepieszyn oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych, rozdział 3. Delimitacja obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji),
- strategicznej (rozdział 4. Cele rewitalizacji oraz środki ich realizacji),
- wdrożeniowo-ewaluacyjnej (rozdział 5. Charakterystyka projektów rewitalizacyjnych wraz z planem finansowym i uzasadnieniem ich komplementarności, rozdział 6. System wdrażania i monitorowania działań rewitalizacyjnych, rozdział 7. System ewaluacji i aktualizacji programu).

W ramach prac nad szeroką diagnozą w pierwszej kolejności przeprowadzono prace przygotowawcze polegające na zgromadzeniu materiałów źródłowych oraz danych dotyczących gminy, zarówno ilościowych, jak i jakościowych. Dane pozyskano z Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie, strony internetowej gminy (<http://www.szczepieszyn.pl/>), Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, a także raportów nadrzędnych instytucji samorządowych i wyspecjalizowanych jednostek. Dokumentem źródłowym dla opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szczepieszyn na lata 2016-2023 była *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szczepieszyn 2016-2020*. Problemy zidentyfikowane w strategii zostały uwzględnione podczas opracowania diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych gminy Szczepieszyn w niniejszym LPR, a wskaźniki odpowiednie dla poszczególnych problemów zostały przeanalizowane w skali sołectw i osiedli gminy. Analiza problemów społecznych została uzupełniona analizą wskaźników odpowiednich dla problemów gospodarczych, środowiskowych, infrastrukturalnych i przestrzennych.

Po zebraniu wszystkich niezbędnych danych i informacji przeprowadzono ich szczegółową analizę w celu poznania problemów, z którymi boryka się gmina Szczepieszyn.

Na podstawie analizy wskaźnikowej, uwzględniającej w szczególności wskaźniki społeczno-gospodarcze, wyznaczony został obszar zdegradowany, który składa się z czterech podobszarów, na których zidentyfikowano sytuację kryzysową. Na obszarze zdegradowanym występują gorsze niż średnia w gminie wskaźniki problemów społecznych, współwystępujące z gorszymi wskaźnikami dotyczącymi problemów gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych.

Sołectwa i osiedla gminy Szczepieszyn wchodzące w skład obszarów zdegradowanych, w których zidentyfikowano najgorszą sytuację społeczną, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów zostały uznane za obszar rewitalizacji (składa się on z trzech podobszarów nieposiadających wspólnych granic).

Podczas dalszych prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji określona została wizja stanu docelowego obszaru rewitalizacji, cele i kierunki działań rewitalizacyjnych. Jednym z ostatnich etapów prac nad programem było opracowanie systemu wdrażania oraz monitorowania efektów podejmowanych działań rewitalizacyjnych. W systemie wdrażania zidentyfikowano projekty rewitalizacyjne, opracowano szczegółowy plan finansowy, opisano komplementarność projektów i określono źródła finansowania.

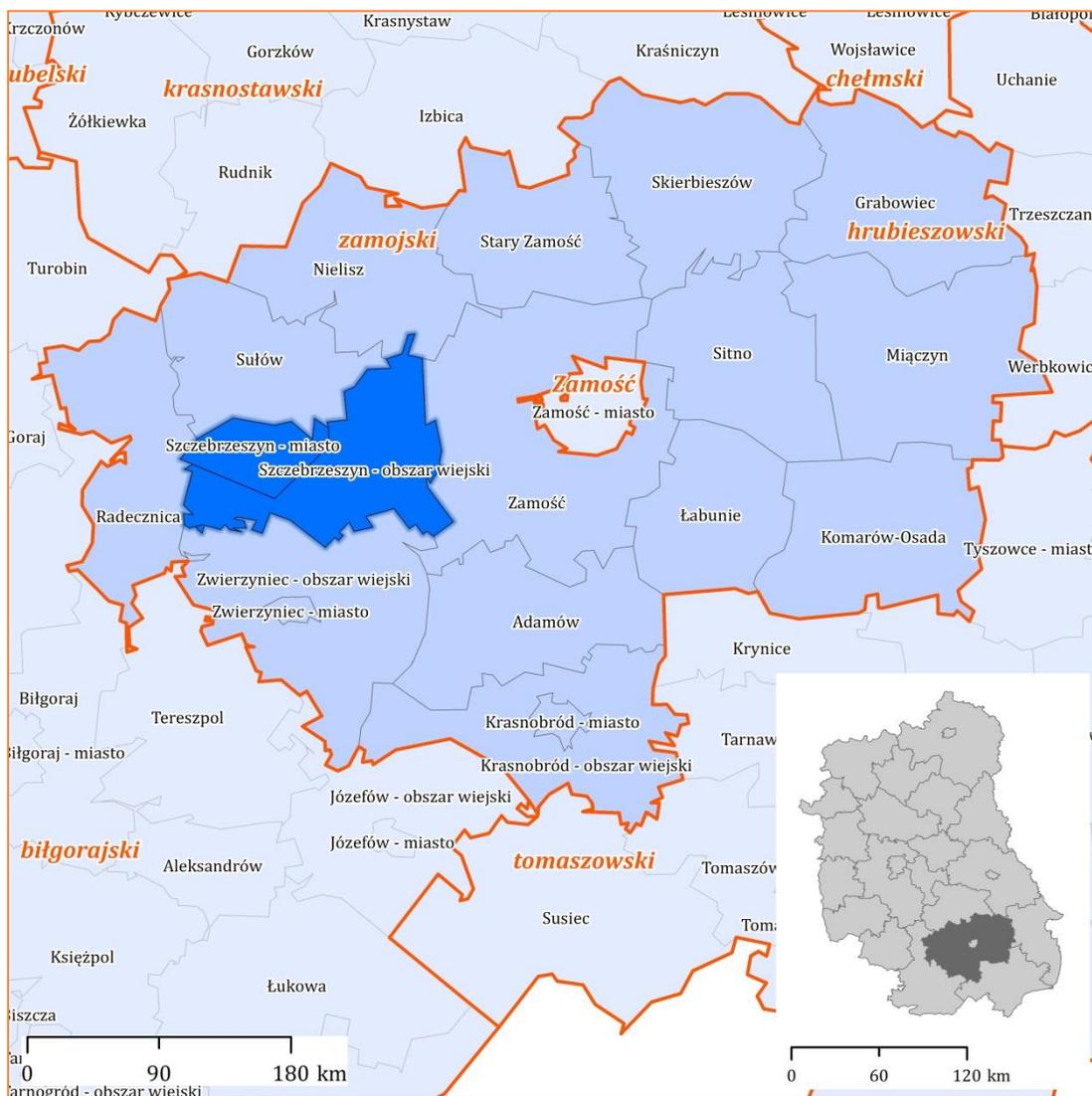
Kluczowym elementem prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji było zapewnienie włączenia lokalnej społeczności w proces jego opracowania. Mieszkańcy gminy, władze gminy, a także sołtysi jako przedstawiciele poszczególnych sołectw, zostali włączeni w proces diagnozowania problemów na obszarze gminy, wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, określenia celów rewitalizacji oraz identyfikacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Konieczne dla osiągnięcia przyjętych celów i zrealizowania projektów rewitalizacyjnych jest nawiązanie dialogu z szerokim kręgiem interesariuszy i przeprowadzanie transparentnego procesu konsultacji społecznych.

2. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH W GMINIE SZCZEBRZESZYN ORAZ SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

2.1. Charakterystyka ogólna gminy

Gmina Szczepieszyn leży w południowej części województwa lubelskiego w powiecie zamojskim. Jest gminą miejsko-wiejską i leży w odległości ok. 19 km od miasta Zamość. Zgodnie z systemem kodowania statystycznych jednostek terytorialnych w Unii Europejskiej NUTS, Szczepieszyn znajduje się w obrębie podregionu chełmsko-zamojskiego PL312. Powierzchnia gminy wynosi 12 350 ha (124 km²).

Ryc. 1. Położenie gminy Szczepieszyn w powiecie zamojskim i województwie lubelskim

Źródło: opracowanie własne

Gmina Szczepieszyn od północy graniczy z gminami wiejskimi Sułów i Nielisz, a od południa z gminą miejsko-wiejską Zwierzyniec. Natomiast od zachodu z gminą wiejską Radecznicą, a od wschodu z gminą wiejską Zamość. Rolę ośrodka administracji publicznej w gminie pełni miasto Szczepieszyn.

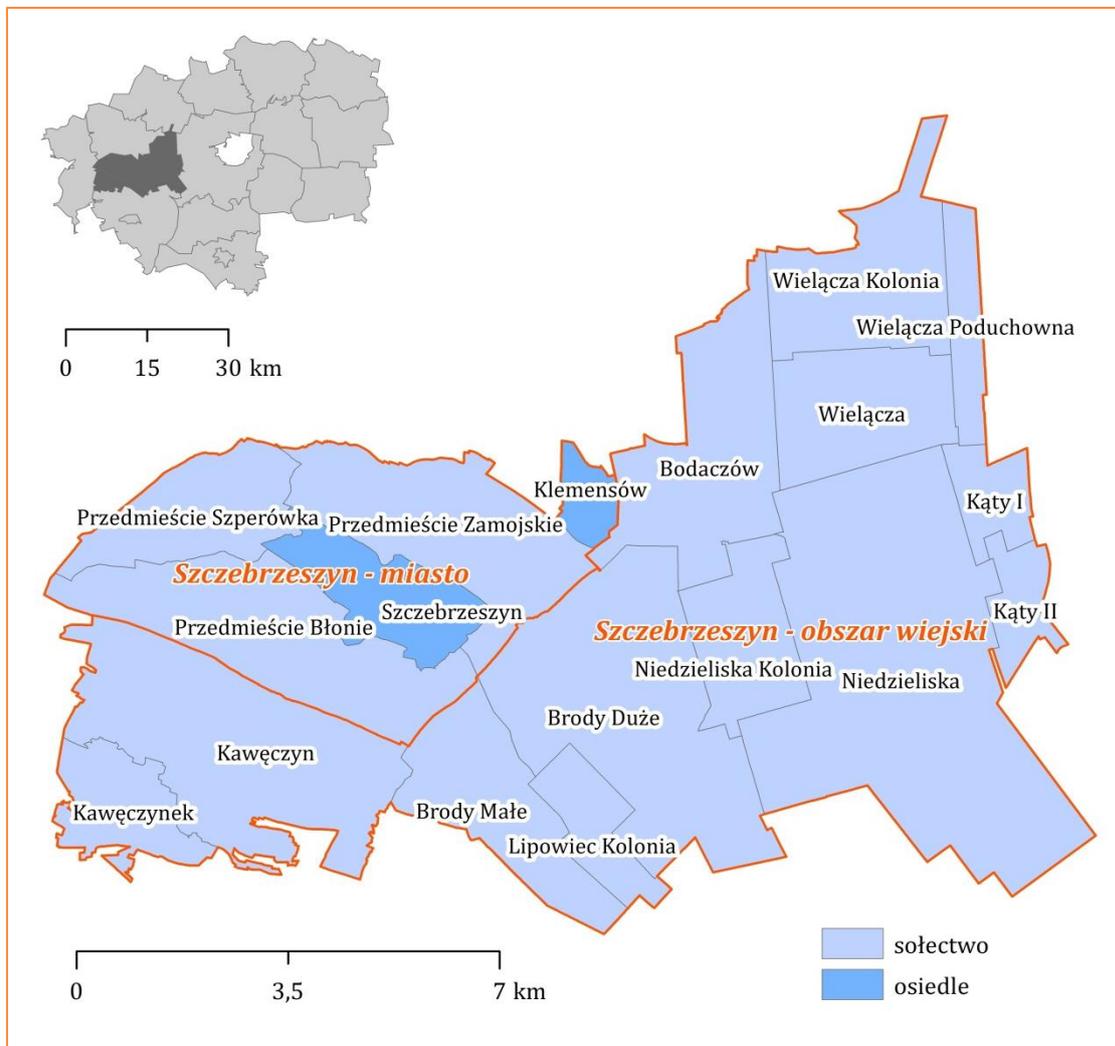
Obszar gminy Szczepieszyn obejmuje:

- Miasto Szczepieszyn podzielone na:
  - 2 osiedla: Szczepieszyn i Klemensów,
  - 3 sołectwa: Przedmieście Błonie, Przedmieście Szperówka i Przedmieście Zamojskie;

□ Obszar wiejski gminy Szczepieszyn - 13 sołectw:

- Bodaczów,
- Brody Duże,
- Brody Małe,
- Lipowiec Kolonia,
- Kawęczyn,
- Kawęczynek,
- Kąty I,
- Kąty II,
- Kolonia Niedzieliska,
- Niedzieliska,
- Wielącza Kolonia,
- Wielącza Poduchowna,
- Wielącza Wieś.

Ryc. 2. Podział gminy Szczepieszyn wg Statutu miasta i gminy Szczepieszyn, styczeń 2003 r.

Źródło: opracowanie własne

2.2. Sfera społeczna

2.2.1. Charakterystyka sfery społecznej

Wg danych GUS, na terenie gminy Szczepieszyn, w 2015 r. zamieszkiwało 11 509 osób, które stanowiły 10,6% mieszkańców terenu powiatu zamojskiego. Teren miasta zamieszkiwało 45% ludności gminy, a większy odsetek stanowiły kobiety (51,7% ludności). Gęstość zaludnienia dla obszaru gminy wynosi 93 os./km² (miasto – 177 os./km², obszar wiejski – 67 os./km²). Zgodnie z danymi UM w Szczepieszynie teren gminy w 2015 r. zamieszkiwało 11 689 osób (o 3% osób mniej w porównaniu do 2010 r.) W podziale na osiedla i sołectwa gminy największy odsetek ludności zamieszkuje osiedle Szczepieszyn (21% ludności gminy) oraz sołectwo Bodaczów (18%). Natomiast najmniej sołectwo Lipowiec Kolonia – zaledwie 0,1%.

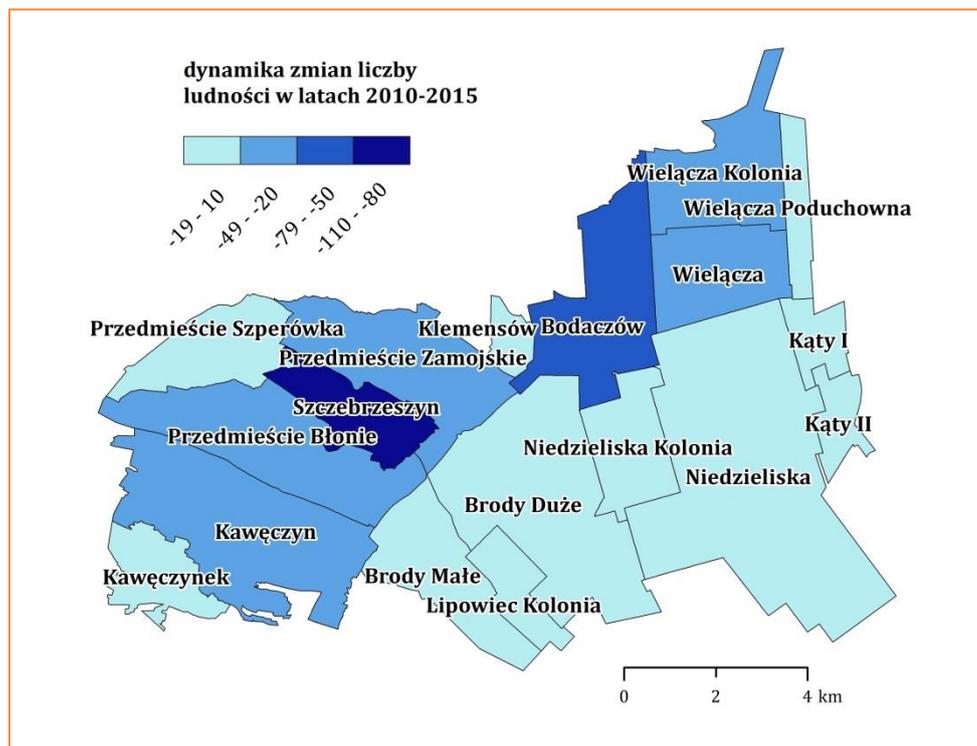
Tabela 2. Liczba ludności na terenie poszczególnych sołectw/osiedli gminy Szczepieszyn w latach 2010-2015

Nazwa sołectwa/osiedla		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Miasto Szczepieszyn	Szczepieszyn	2543	2511	2493	2463	2464	2433
	Klemensów	959	972	980	985	957	958
	Przedmieście Zamojskie	1165	1175	1166	1162	1140	1120
	Przedmieście Błonie	497	503	490	480	470	473
	Przedmieście Szperówka	208	205	202	196	196	194
Obszar wiejski gminy Szczepieszyn	Bodaczów	2162	2142	2156	2130	2117	2101
	Brody Duże	558	553	552	565	570	567
	Brody Małe	605	607	599	597	596	600
	Kawęczyn	427	424	414	406	409	395
	Kawęczynek	87	85	85	83	82	82
	Kąty I	208	206	206	206	199	192
	Kąty II	96	91	91	88	83	81
	Lipowiec Kolonia	14	14	13	13	12	13
	Niedzieliska	932	914	917	907	918	920
	Niedzieliska Kolonia	155	154	158	152	152	151
	Wielącza	678	671	663	666	663	654
	Wielącza Kolonia	562	564	558	549	540	538
	Wielącza Poduchowna	224	221	220	221	217	217

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie

Analizując dynamikę zmian liczby ludności w latach 2010-2015 w podziale na sołectwa/osiedla gminy zauważalny jest spadek liczby ludności na terenie całej gminy. Jedynie na terenie sołectwa Brody Duże odnotowano przyrost liczby osób – o 9 osób w porównaniu do 2010 r.

Ryc. 3. Dynamika zmian liczby ludności w latach 2010-2015 na terenie gminy Szczepieszyn w podziale na sołectwa/osiedla gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Szczepieszynie

Na terenie gminy Szczepieszyn odnotowuje się ujemny przyrost naturalny, który świadczy o przewadze zgonów nad urodzeniami żywymi (2015 r. wartość przyrostu naturalnego wynosiła -27). Kolejnym niekorzystnym zjawiskiem jest ujemne saldo migracji (-37 w 2014 r.), które świadczy o większej liczbie wymeldowani niż zameldowań na terenie gminy.

Analizując ludność według ekonomicznych grup wieku, w ostatnich 5 latach, można zaobserwować spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (zarówno na obszarze miasta jak i terenach wiejskich gminy). Świadczy to o procesie starzenia się społeczeństwa, który jest widoczny na terenie całego kraju. W 2015 r., największy odsetek stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – 62,8% ogółu ludności i ich wartość utrzymuje się na stałym poziomie w ciągu ostatnich lat.

Są to tendencje ogólnokrajowe, które osłabiają potencjał ludnościowy danej jednostki administracyjnej. Niekorzystne procesy demograficzne będą miały negatywny wpływ przede wszystkim na rynek pracy oraz system ubezpieczeń społecznych. Mogą również wpłynąć na sytuację finansową gminy, gdyż wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym i jednoczesny wzrost zapotrzebowania na usługi medyczne dla osób starszych spowoduje potrzebę zwiększenia wydatków na pomoc społeczną i zapewnienie opieki osobom starszym.

Zgodnie z prognozą liczby ludności Głównego Urzędu Statystycznego w 2050 r. powiat zamojski będzie zamieszkiwało o 15,7% mniej ludności w porównaniu do 2016 r. Zgodnie z prognozą tereny miast do 2050 r. opuści ok. 12,6% mieszkańców (w porównaniu do 2016 r.), a na tereny wiejskie – 16,1%. Prognozy wynikają ze zmian struktury ludności, procesem starzenia się społeczeństwa oraz migracją ludzi młodych (zarówno w celach zarobkowych i edukacyjnych).

Poprawne funkcjonowanie lokalnego rynku pracy oraz jego stały rozwój pozytywnie wpływa na poziom rozwoju gminy. Głównymi czynnikami, uzależnionymi od siebie i jednocześnie warunkującymi rodzaj i charakter rynku pracy, są struktura gospodarcza oraz zasoby ludzkie. W 2015 r., wg danych GUS, na terenie gminy Szczepieszyn pracowało w sumie 1 164 osób³. W podziale na płeć większy odsetek pracujących stanowili mężczyźni – 51% (573 osoby), natomiast w podziale na miasto i obszar wiejskich większy odsetek pracujących stanowili mieszkańcy miasta – 57% (663 osoby).

Realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Szczepieszyn zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczepieszynie, który zlokalizowany jest przy Placu Kościuszki 1 w Szczepieszynie. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin wymagających wsparcia oraz ich integracji ze środowiskiem. Pomoc społeczna wspiera osoby zagrożone wykluczeniem społecznym w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb i umożliwiając im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W 2015 r. na terenie gminy Szczepieszyn z pomocy społecznej skorzystało 377 gospodarstw domowych, a w nich łącznie pomocy udzielono 1 093 osobom (9,5% ogółu ludności gminy). W ostatnich latach zauważalny jest spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej jest to najprawdopodobniej związane z rygorystycznymi kryteriami dochodowymi, które ograniczają liczbę osób uprawnionych do korzystania z pomocy społecznej. Zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie w 2015 r. 1 131 osób pobierało zasiłki z pomocy społecznej. Na terenie gminy największy odsetek osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej w całkowitej liczbie osób zameldowanych odnotowano na terenie sołectwa Niedzieliska – aż 36% oraz osiedla Szczepieszyn – 14%. Natomiast w sołectwie Przedmieście Szperówka nie odnotowano żadnej osoby korzystającej z pomocy społecznej.

Tabela 3. Liczba osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej w latach 2013-2015 na terenie poszczególnych sołectw/osiedli gminy Szczepieszyn

Nazwa sołectwa/osiedla		2013	2014	2015
Miasto Szczepieszyn	Szczepieszyn	486	470	333
	Klemensów	107	120	109
	Przedmieście Zamojskie	14	14	16
	Przedmieście Błonie	4	4	6
	Przedmieście Szperówka	1	0	0
Obszar wiejski gminy Szczepieszyn	Bodaczów	142	158	166
	Brody Duże	24	27	33
	Brody Małe	37	34	33
	Kawęczyn	36	33	32
	Kawęczynek	2	2	1
	Kąty I	22	22	18
	Kąty II	3	8	5

³ Liczba pracujących wg innego podziału niż PKD

Lipowiec Kolonia	1	1	1
Niedzieliska	430	391	333
Niedzieliska Kolonia	12	10	10
Wielęcza	9	8	6
Wielęcza Kolonia	23	21	20
Wielęcza Poduchowna	11	10	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szczepleszynie

Narzędziem do realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Rada Miejska w Szczepleszynie uchwałą nr XVI/106/2016 Rady Miejskiej w Szczepleszynie z dnia 24 lutego 2016 r. przyjęła „Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szczepleszyn na lata 2016-2020” (GSRPS), która zawiera wzory interwencji społecznych w celu poprawy negatywnych zjawisk występujących na obszarze gminy w tym włączenie społeczne osób wykluczonych.

Zgodnie z danymi GSRPS w 2014 r. na terenie gminy Szczepleszyn z pomocy społecznej korzystały 1 333 osoby (2015 r. – 1 131). Głównymi powodami udzielania świadczeń było bezrobocie (256 rodzin), ubóstwo (150 rodzin), niepełnosprawność (112 rodzin), długotrwała i ciężka choroba (105 rodzin) oraz potrzeba ochrony macierzyństwa (59 rodzin) w tym wielodzietność (39 rodzin). Problemem jest również niewystarczająca infrastruktura socjalna która znacznie ogranicza możliwość pomocy osobom najbardziej potrzebującym. Ponadto istotnym społecznie problemem jest opieka nad ludźmi starszymi i niepełnosprawnymi. Zgodnie z danymi UM w Szczepleszynie w 2015 r. na terenie gminy znajdowało się łącznie 397 osób niepełnosprawnych. W podziale na sołectwa/osiedla najwięcej niepełnosprawnych znajduje się na terenie osiedla Szczepleszyn - 75 osób, które stanowią 18,9% osób niepełnosprawnych z terenu gminy oraz sołectwa Bodaczów 59 osób (14,9%). W ostatnich latach zauważalny jest stały wzrost liczby ludzi w wieku poprodukcyjnym i niepełnosprawnych, co warunkuje zapewnienie takim osobom opieki instytucjonalnej i wsparcia usługowego, jednak ze względu na ograniczone środki finansowe OPS potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych nie są w pełni zaspakajane.

Zgodnie z danymi Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczepleszynie⁴, w dalszym ciągu największa liczba świadczeń jest przyznawana z powodu bezrobocia – 680 osób, na drugim miejscu z powodu ubóstwa (346 osób), a na trzecim z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa (316 osób). Analizując dane ze sprawozdań z lat 2013-2015 zauważalny jest spadek liczby udzielonych świadczeń, w 2015 r. udzielono świadczenia łącznie 651 osobom (o 14,6% mniej w porównaniu do 2013 r.), jest to jednak najprawdopodobniej związane z rygorystycznymi kryteriami dochodowymi, które ograniczają liczbę osób uprawnionych do skorzystania z pomocy.

Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Zgodnie z danymi GSRPS na terenie gminy Szczepleszyn w latach 2013-2015 zauważalna jest niekorzystana tendencja wzrostowa liczby rodzin, w których występuje przemoc. W 2015 r. liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” wynosiła 20, dla porównania w 2013 r. liczba założonych kart wynosiła zaledwie 4. Zgodnie z danymi

⁴ Sprawozdanie półroczne i roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach z 2015 r.

UM w Szczepieszynie w 2015 r. procedura „Niebieskiej Karty” była wszczęta w 16 rodzinach. W podziale na sołectwa/osiedla najwięcej „niebieskich kart” było na terenie osiedla Klemensów i w sołectwie Bodaczów – po 3. Natomiast na terenie sołectw: Przedmieście Szperówka, Brody Małe, Kawęczyn, Kawęczynek, Kąty I, Kąty II, Lipowiec Kolonia, Niedzieliska Kolonia oraz Wielęcza Poduchowna nie ma wszczętej żadnej procedury „Niebieskiej Karty”.

Poziom bezpieczeństwa jest jednym z głównych aspektów mówiących o jakości życia mieszkańców danej jednostki administracyjnej. Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwa Komisariat Policji w Szczepieszynie, będący pod kierownictwem Komendy Miejskiej Policji w Zamościu.

Zgodnie z danymi Komisariatu Policji w Szczepieszynie, na terenie miasta i gminy Szczepieszyn w 2015 r. doszło do 79 przestępstw kryminalnych (2015 r. – 67). Przestępstwa z terenu miasta stanowiły 58% wszystkich przestępstw z terenu gminy. Do najczęstszych przestępstw na terenie miasta należały m.in.: znęcanie się nad osobami wspólnie zamieszkującymi (6), oszustwa internetowe (5), a także prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości, posiadanie substancji odurzających, uprawa konopi indyjskich, kradzież z włamaniem (po 4). Natomiast na obszarze wiejskim gminy do najczęstszych przestępstw należały: prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości (7) oraz znęcanie nad osobami wspólnie zamieszkującymi i kradzież mienia (po 4). W przypadku 6 przestępstw stwierdzono udział osób nieletnich. Skuteczność wykrywalności przestępstw na terenie Komisariatu Policji w Szczepieszynie wyniosła 78,5%.

Zgodnie z danymi Komisariatu Policji w Szczepieszynie na terenie gminy w 2015 r. odnotowano w sumie 69 interwencji domowych, pozytywnym zjawiskiem jest spadek ich liczby prawie o połowę w porównaniu do 2013 r. Natomiast liczba przestępstw utrzymuje się na podobnym poziomie i w 2014 r. odnotowano ich łącznie 245.

Na terenie gminy działa również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (w oparciu o ustawę z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawę z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii). Zajmuje się wspieraniem osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowaniem zdrowego stylu życia oraz pomaga rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych.

Na infrastrukturę społeczną gminy składa się zespół urządzeń publicznych zaspakajających potrzeby socjalne, oświatowe i kulturalne ludności. Infrastrukturę oświatowo-edukacyjną w gminie tworzą: 2 przedszkola samorządowe, 6 szkół podstawowych (przy których funkcjonują 4 oddziały przedszkolne), 2 gimnazja, 1 zespół szkół (obejmujące liceum ogólnokształcące, liceum ogólnokształcące dla dorosłych, technikum oraz zasadniczą szkołę zawodową) oraz Państwowa Szkoła Muzyczna I st. im. Karola Namysłowskiego w Szczepieszynie. Ich liczba w zupełności zaspakaja podstawowe potrzeby najmłodszych mieszkańców gminy.

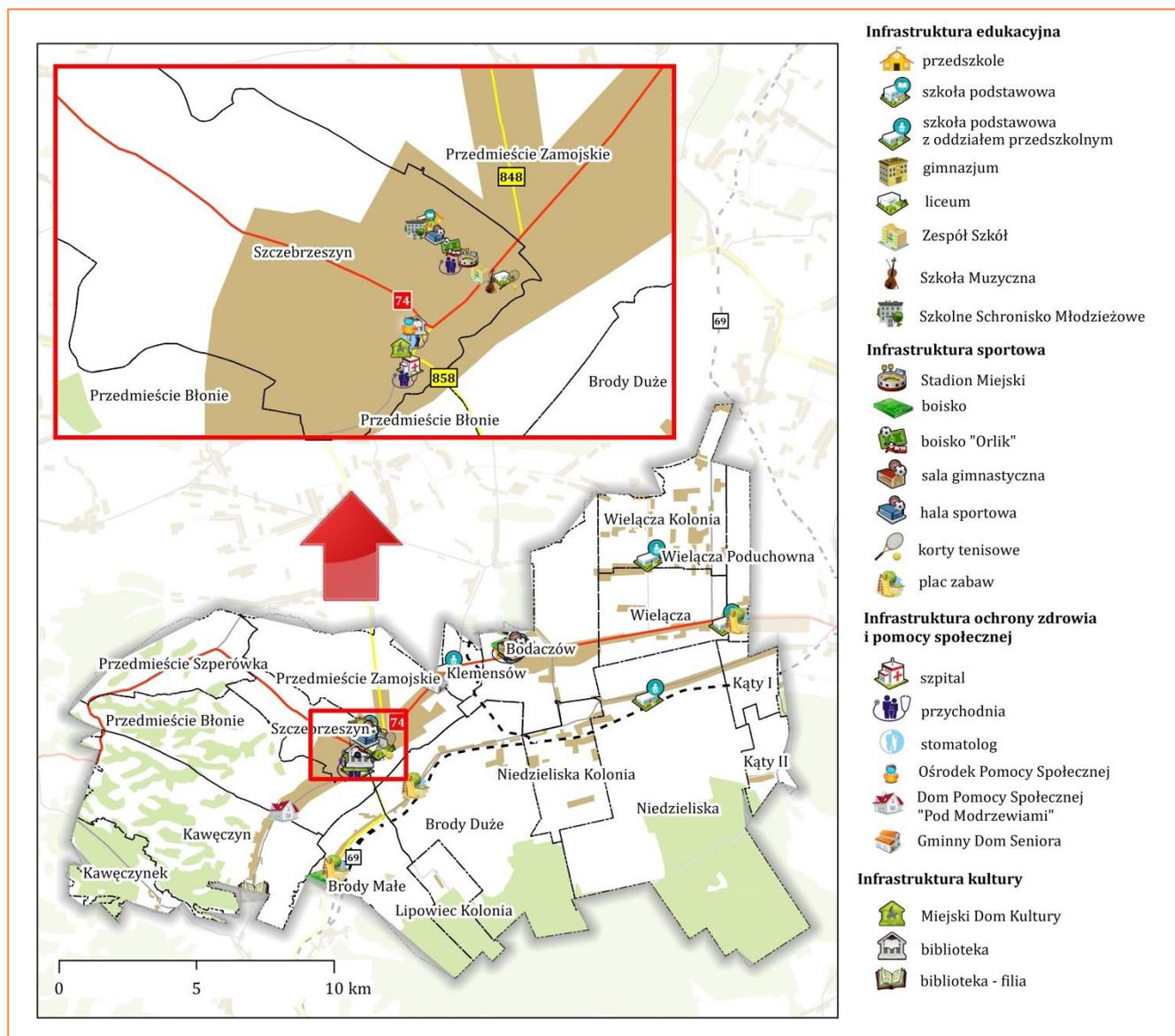
Obiekty infrastruktury sportowej na terenie gminy znajdują się przy placówkach oświatowych jak i w dogodnych miejscach na terenie poszczególnych miejscowości. Należą do nich boiska, korty tenisowe, hala sportowa, stadion miejski, sala gimnastyczna oraz liczne place zabaw. Tak rozwinięta infrastruktura sportowa umożliwia działanie klubów, sekcji oraz stowarzyszeń sportowych umożliwiając aktywność ruchową mieszkańców gminy (na terenie gminy działa ich łącznie 6).

Infrastrukturę kultury na terenie gminy tworzą: Miejski Dom Kultury w Szczepieszynie, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Szczepieszynie (wraz z oddziałem filialnym w miejscowości Kawęczyn). Szeroko pojętą działalnością z zakresu kultury na terenie gminy zajmuje się Miejski Dom Kultury. Mieszkańcy mają możliwość uczestnictwa w zajęciach w różnego typu klubach, kołach, zespołach i sekcjach. Ponadto

MDK organizuje wiele imprez kulturalno-rozrywkowych umożliwiających integrację społeczności lokalnej.

Podstawowa opieka zdrowotna mieszkańców prowadzona jest na poziomie gminnym. Na terenie gminy wg danych GUS udzielono w sumie 43 237 porad w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej (72% stanowiły porady z przychodni podległych samorządowi terytorialnemu). Natomiast w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej udzielono 65 248 porad. Usługi z zakresu ochrony zdrowia świadczone są głównie przez niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej. Zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie na terenie gminy w 2016 r. działało 5 przychodni i 1 szpital (w tym 1 przychodnia na obszarze wiejskim w miejscowości Bodaczów). Na terenie gminy działa łącznie 6 aptek – 5 na terenie miasta i 1 na obszarze wiejskim. Pomimo dość dobrze rozwiniętej infrastruktury ochrony zdrowia mieszkańcy mają ograniczony dostęp w szczególności do specjalistycznych usług medycznych. Korzystają oni z usług świadczonych przez większe ośrodki miejskie (Lublin, Biłgoraj, Zamość). Dodatkowo na terenie gminy znajduje się Dom Pomocy Społecznej „Pod Modrzewiami”, który zapewnia całodobową opiekę polegającą na świadczeniu usług bytowych, opiekuńczych i terapeutycznych osób znajdujących się w placówce.

Ryc. 4. Infrastruktura społeczna na terenie gminy Szczepieszyn

Źródło: opracowanie własne

W gminie Szczepieszyn nad bezpieczeństwem przeciwpożarowym czuwają Ochotnicze Straże Pożarne. Działają w oparciu o Ustawę o ochronie przeciwpożarowej, prawo o stowarzyszeniach oraz statut Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej. Koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej w myśl art. 32.1 ustawy o ochronie przeciwpożarowej ponosi gmina. Zgodnie z nazwą Ochotnicza Straż Pożarna to organizacja, w której uczestnictwo jest dobrowolne. Celem jej działania jest przede wszystkim zorganizowanie i wyszkolenie oddziału strażackiego. Na terenie gminy działa 11 zastępów Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP)⁵ w tym 1 jednostka włączona jest do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG). Ponadto w Szczepieszynie działa 1 Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza w Szczepieszynie.

⁵ OSP w Szczepieszynie, OSP w Szperówce, OSP w Błoniu, OPS w Kawęczynie, OSP w Kawęczynku, OSP w Brodach Małych, OSP w Brodach Dużych, OSP w Kątach Pierwszych, OSP w Bodaczowie, OSP w Wielączy, OSP w Niedzieliskach – włączony w KSRG

Zasadniczym wskaźnikiem obrazującym jakość kapitału społecznego gminy jest aktywność obywatelska mieszkańców, przejawiająca się uczestnictwem w organizacjach społecznych, grupach nieformalnych i innych organizowanych inicjatywach obywatelskich. O aktywności obywatelskiej świadczy również uczestnictwo mieszkańców w wyborach prezydenckich, parlamentarnych, europejskich oraz samorządowych.

Według danych Państwowej Komisji Wyborczej⁶ w wyborach samorządowych w 2014 r. na terenie gminy Szczebrzeszyn frekwencja wyborcza wyniosła 45,64% i była niższa niż średnia krajowa. W wyborach prezydenckich w 2015 r. wzięło udział 47,53% osób upoważnionych do głosowania, jednak była to wartość niższa niż średnia uzyskana w powiecie zamojskim oraz w województwie. W wyborach do Parlamentu Europejskiego z 2014 r. udział głosujących wśród upoważnionych do głosowania w gminie wynosił 17,72%, dla porównania w powiecie zamojskim – 20,80%, a w woj. lubelskim – 23,49%.

Natomiast frekwencja w wyborach do Sejmu i Senatu w 2015 r. wyniosła 41,19% i były one niższe w porównaniu do frekwencji w regionie i w powiecie zamojskim.

Dostępne rejestry organizacji społecznych podają różne dane na temat liczby zarejestrowanych organizacji na obszarze gminy. Najbardziej wiarygodną informację przedstawia rejestr REGON oraz serwis bazy.ngo.pl. Zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego w Szczebrzeszynie, na terenie gminy działają w sumie 22 zarejestrowane organizacje pozarządowe oraz 3 niezarejestrowane organizacje pozarządowe. Należą do nich zarówno fundacje jak i stowarzyszenia, kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne jak i koła gospodyń wiejskich. Prowadzą one wszelkiego rodzaju działania mające na celu aktywizację lokalnej społeczności do różnych inicjatyw.

2.2.2. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze społecznej

Pogłębiona analiza kwestii społecznych, w oparciu o diagnozę przeprowadzoną na etapie przygotowywania Strategii Rozwoju Gminy Szczebrzeszyn na lata 2016-2022, dane z Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szczebrzeszyn 2016-2020, a także wnioski z przeprowadzonych konsultacji społecznych, pozwoliła zidentyfikować wiele problemów w sferze społecznej, z którymi boryka się gmina Szczebrzeszyn. Należą do nich:

- ❑ Zmniejszający się potencjał ludnościowy, który uwarunkowany jest niekorzystnymi procesami demograficznymi;
- ❑ Ujemne wartości przyrostu naturalnego w ostatnich latach, które są wynikiem przewagi liczby zgonów;
- ❑ Spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym, które świadczą o procesie starzenia się społeczeństwa;
- ❑ Niekorzystne prognozy demograficzne, które w znaczny sposób wpłyną na kapitał ludzki obszaru;
- ❑ Powielająca się, dziedziczona bieda i wykluczenie społeczne i cywilizacyjne części mieszkańców, problem dotyczy szczególnie rodzin rolniczych;
- ❑ Choroby cywilizacyjne, które niekorzystnie wpływają na jakość kapitału społecznego i ograniczają możliwość poprawnego funkcjonowania w społeczeństwie;
- ❑ Brak perspektyw dla młodzieży, która powoduje migrację ludzi młodych do większych ośrodków miejskich zarówno w celach edukacyjnych jak i zarobkowych;
- ❑ Wykluczenie i izolacja ludzi starszych i osób niepełnosprawnych;
- ❑ Problemy opiekuńczo-wychowawcze i niewydolność społeczna rodzin;

---

⁶ <http://pkw.gov.pl/>

- ❑ Przemoc w rodzinie;
- ❑ Ograniczony dostęp do specjalistycznych usług medycznych;
- ❑ Niewystarczająca liczba przedszkoli;
- ❑ Brak liderów lokalnych, w związku z czym ograniczona jest aktywność społeczności lokalnej;
- ❑ Brak aktywności organizacji pozarządowych w życiu lokalnej społeczności.

Na etapie analizy kwestii społecznych i konsultacji społecznych zidentyfikowano również potencjały obszaru gminy, którymi są:

- ❑ Organizacja festiwalu na skalę ponadregionalną cieszące się dużym zainteresowaniem;
- ❑ Mieszkania chronione wspierające osoby z grup wykluczonych społecznie, jednak wymagają remontu.

2.3. Sfera gospodarcza

2.3.1. Charakterystyka sfery gospodarczej

Na strukturę gospodarczą gminy Szczepieszyn składają się główne sektory gospodarki do których należą: rolnictwo, przemysł i budownictwo oraz usługi. Rolnictwo jest jednym z najbardziej powszechnych rodzajów aktywności gospodarczej, obszary wiejskie są miejscem życia i pracy blisko 40% ludności kraju oraz miejscem wypoczynku.

Zgodnie z PSP 2010 na terenie gminy Szczepieszyn znajduje się 1 777 gospodarstw rolnych. Analizując strukturę agrarną na terenie gminy Szczepieszyn przeważają gospodarstwa od 1 do 5 ha (777 gospodarstw) oraz gospodarstwa do 1 ha (627). Natomiast najmniejszy odsetek stanowią gospodarstwa 10-15 ha – zaledwie 2,8% wszystkich gospodarstw. Średnia powierzchnia gospodarstw na obszarze gminy Szczepieszyn wynosi 4,77 ha przy średniej dla powiatu zamojskiego – 6,47 ha.

Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w decydujący sposób wpływa na rodzaj upraw i hodowlę zwierząt. Na terenie gminy Szczepieszyn w zakresie upraw dominują zboża (74,7% powierzchni zasiewów), głównie pszenica ozima i jęczmień jary. Wśród upraw wyróżniają się również uprawy przemysłowe – 15,5% oraz rzepak i rzepik – 10,3%.

Pod względem hodowli zwierząt gmina Szczepieszyn wyróżnia się hodowlą drobiu – 783 gospodarstw. Ilościowo przeważa pogłowie drobiu i trzody chlewnej. Zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego 2010 na terenie gminy pogłowie zwierząt w sztukach dużych (SD) wynosi 1 490 szt., które utrzymuje łącznie 858 gospodarstw.

W 2015 r. na terenie gminy Szczepieszyn funkcjonowało 670 podmiotów gospodarczych (62% to podmioty z obszaru miasta) i ich liczba w ciągu ostatnich lat systematycznie wzrasta. Największy odsetek podmiotów działa na terenie osiedla Szczepieszyn (40% wszystkich podmiotów z terenu gminy) oraz sołectwa Bodaczów (13%). Najmniej natomiast na terenie sołectw: Lipiec Kolonia (0,1%), Niedzieliska Kolonia (0,3%) oraz Kąty I (0,4%).

Tabela 4. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Szczepieszyn w latach 2013-2015 na terenie poszczególnych sołectw/osiedli gminy

Nazwa sołectwa/osiedla		2013	2014	2015
Miasto Szczepieszyn	Szczepieszyn	289	275	266
	Klemensów	43	48	49
	Przedmieście Zamojskie	75	78	79

	Przedmieście Błonie	8	8	10
	Przedmieście Szperówka	8	8	12
Obszar wiejski gminy Szczepleszyn	Bodaczów	93	92	88
	Brody Duże	18	17	18
	Brody Małe	33	34	33
	Kawęczyn	12	12	13
	Kawęczynek	7	7	7
	Kąty I	5	4	3
	Kąty II	5	5	5
	Lipowiec Kolonia	1	1	1
	Niedzieliska	22	23	22
	Niedzieliska Kolonia	2	2	2
	Wielęcza	33	35	34
	Wielęcza Kolonia	21	19	19
	Wielęcza Poduchowna	10	9	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Szczepleszynie

W podziale na sektory własnościowe zdecydowanie przeważają podmioty z sektora prywatnego – 96,3% (645 podmiotów gospodarczych, w tym 82,8% to podmioty prowadzące przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą). Zgodnie z podziałem podmiotów gospodarczych według sekcji PKD 2007 największy odsetek stanowią podmioty z sekcji G⁷ - 34% wszystkich podmiotów (229). Znaczny odsetek stanowią również podmioty z sekcji F⁸ – 12 % (80) i C⁹ – 10% (67). Według klas wielkości podmiotów gospodarczych, działają jedynie mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa. Największy odsetek stanowią mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające do 9 osób) – 95,7% (641 podmioty gospodarcze). Ponadto na terenie gminy działała 25 małych przedsiębiorstw i 4 średnie przedsiębiorstwa. Przedsiębiorczość mieszkańców, która mierzona jest wskaźnikiem przedsiębiorczości, tj. liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności dla obszaru gminy wynosi 582 (2015 r., miasto – 808, obszar wiejski – 399).

Poziom bezrobocie jest jednym z głównych wskaźników mówiących o kondycji gospodarczej jednostki administracyjnej. Niekorzystna sytuacja na rynku pracy może wynikać m.in. z niedostosowania poziomu i struktury kształcenia do potrzeb i wymagań obecnego rynku pracy, niskiego poziomu wykształcenia części społeczeństwa, jak również biernej postawy bezrobotnych. Istotna jest również zgodność posiadanych kwalifikacji z panującym zapotrzebowaniem na rynku pracy.

⁷ G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle

⁸ F – Budownictwo

⁹ C – Przetwórstwo przemysłowe

Na terenie gminy Szczepieszyn w 2015 r. zarejestrowanych było 744 bezrobotnych, z czego większy odsetek stanowili mężczyźni 53%. Pozytywnym zjawiskiem jest ich malejąca liczba w ciągu ostatnich lat. Zgodnie z danymi Wojewódzkiego Urzędu Pracy pod koniec III kwartału 2016 r. w gminie Szczepieszyn zarejestrowanych było 562 bezrobotnych, z czego 61 było uprawnionych do zasiłku, 25 było bezrobotnymi zwolnionymi z przyczyn dotyczących zakładu pracy, a 158 osób było długotrwale bezrobotnych (powyżej 24 miesięcy). Wskaźnik bezrobocia (mierzony stosunkiem liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych do liczby osób w wieku produkcyjnym) według danych GUS, w 2015 r. wynosił 10,3%.

Zgodnie z danymi UM w Szczepieszynie na terenie gminy w 2015 r. zarejestrowanych było 737 bezrobotnych. W podziale na sołectwa/osiedla gminy Szczepieszyn największy odsetek bezrobotnych z terenu gminy znajduje się w sołectwie Bodaczów (24% bezrobotnych z terenu gminy) oraz na terenie osiedla Szczepieszyn (21%). Najmniej natomiast na terenie sołectw: Lipowiec Kolonia (1 osoba) oraz Kawęczynek (2 osoby). Analizując natomiast udział liczby osób bezrobotnych w liczbie osób zameldowanych na terenie poszczególnych sołectwa/osiedla najbardziej niekorzystnie wypada sołectwo Wielęcza Poduchowna (14% bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa) oraz sołectwo Bodaczów (9%). Ponadto najgorsze wartości wskaźnika bezrobocia, który jest mierzony stosunkiem liczby osób bezrobotnych do liczby osób w wieku poprodukcyjnym, odnotowano na terenie sołectw: Wielęcza Poduchowna (24%), Lipowiec Kolonia (14,3%) oraz Bodaczów (13,4%).

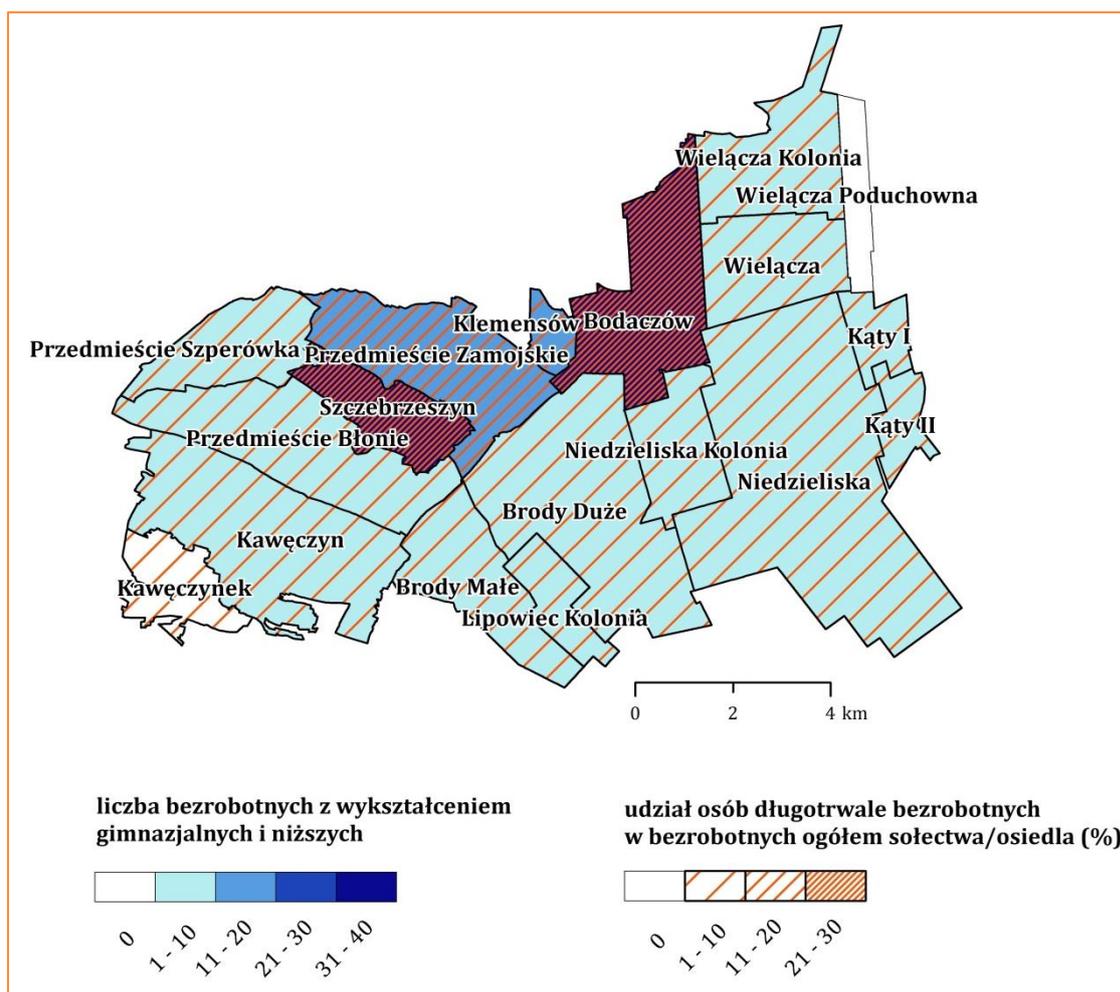
Tabela 5. Dane dotyczące bezrobocia w 2015 r. na terenie gminy Szczepieszyn w podziale na sołectwa/osiedla

Nazwa sołectwa/osiedla		Liczba osób bezrobotnych	Udział osób bezrobotnych w liczbie osób zameldowanych na terenie sołectwa/osiedla	Wskaźnik bezrobocia
Miasto Szczepieszyn	Szczepieszyn	157	6%	10,1%
	Klemensów	75	8%	11,5%
	Przedmieście Zamojskie	83	7%	12,2%
	Przedmieście Błonie	26	5%	9,3%
	Przedmieście Szperówka	7	4%	7,1%
Obszar wiejski gminy Szczepieszyn	Bodaczów	179	9%	13,4%
	Brody Duże	24	4%	7,1%
	Brody Małe	36	6%	10,1%
	Kawęczyn	17	4%	7,1%
	Kawęczynek	2	2%	4,0%
	Kąty I	13	7%	12,0%
	Kąty II	6	7%	13,0%
	Lipowiec Kolonia	1	8%	14,3%
	Niedzieliska	42	5%	8,0%
	Niedzieliska Kolonia	7	5%	8,4%
	Wielęcza	24	4%	5,7%

Wielącza Kolonia	8	1%	2,4%
Wielącza Poduchowna	30	14%	24,4%

Na terenie gminy w 2015 r., zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego, było w sumie 175 długotrwale bezrobotnych (tj. pozostających bez pracy więcej jak 24 miesięcy). Największy odsetek osób długotrwale bezrobotnych znajduje się na terenie sołectwa Bodaczów (25,1% osób długotrwale bezrobotnych z terenu gminy) oraz osiedla Szczebrzeszyn (22,9%). Natomiast na terenie sołectwa Wielącza Poduchowna nie odnotowano żadnej osoby długotrwale bezrobotnej. Aż 1/5 bezrobotnych to osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym.

Ryc. 5. Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz udział osób długotrwale bezrobotnych w bezrobotnych ogółem sołectwa/osiedla w podziale na sołectwa/osiedla gminy Szczebrzeszyn w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne

Gminy miejsko-wiejskie (podobnie jak gminy wiejskie) dotyka również problem ukrytego bezrobocia, które charakteryzuje się nadwyżką zatrudnionych w rolnictwie (nie jest objęte oficjalną statystyką). Ze względu na bliskie sąsiedztwo Zamościa, mieszkańcy gminy korzystają z miejskiego rynku pracy, na niekorzyść lokalnego rynku pracy.

Na terenie gminy Szczepieszyn w 2015 r. pracowało¹⁰ 1 164 osób, z czego 57% pracujących to mieszkańcy z terenu miasta. Tak mała liczba pracujących w stosunku do ogółu ludności gminy spowodowana jest brakiem danych statystycznych obejmujących osoby pracujące w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego oraz podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Ponadto rozbieżności mogą wynikać również z niedopasowania kwalifikacji pracowników do nowych technologii i braku potrzebnych kompetencji przy otrzymaniu zatrudnienia.

Struktura budżetu uchwalanego rokrocznie przez Radę Miejską świadczy o zdolności inwestycyjnej gminy Szczepieszyn. W 2015 r. dochód budżetu gminy wyniósł 31,1 mln zł, przy czym największy odsetek stanowiły dochody własne (38,5%) oraz subwencja ogólna (36,7%). Średni dochód w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosi 2 691,48 zł (GUS, 2015 r.). W 2015 r. wydatki z budżetu gminy wyniosły prawie 30 mln zł, z czego zdecydowaną większość stanowiły wydatki bieżące (89%). Wydatki majątkowe stanowiły 10,9% wydatków ogółem i w 97,2% były to wydatki majątkowe inwestycyjne. Natomiast wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 2 544,57 zł. Analizując sytuację finansową gminy z ostatnich lat widać wyraźną przewagę wydatków nad przychodami, co daje ujemny wynik finansowy. Deficyt budżetowy spowodowany jest głównie działaniami inwestycyjnymi, ale zadłużenie jest obsługiwane na bieżąco i nie stanowi zagrożenia dla stanu finansów gminy. Przeprowadzone inwestycje wpłyną na rozwój gminy i pozwolą na poprawę jakości życia lokalnej społeczności.

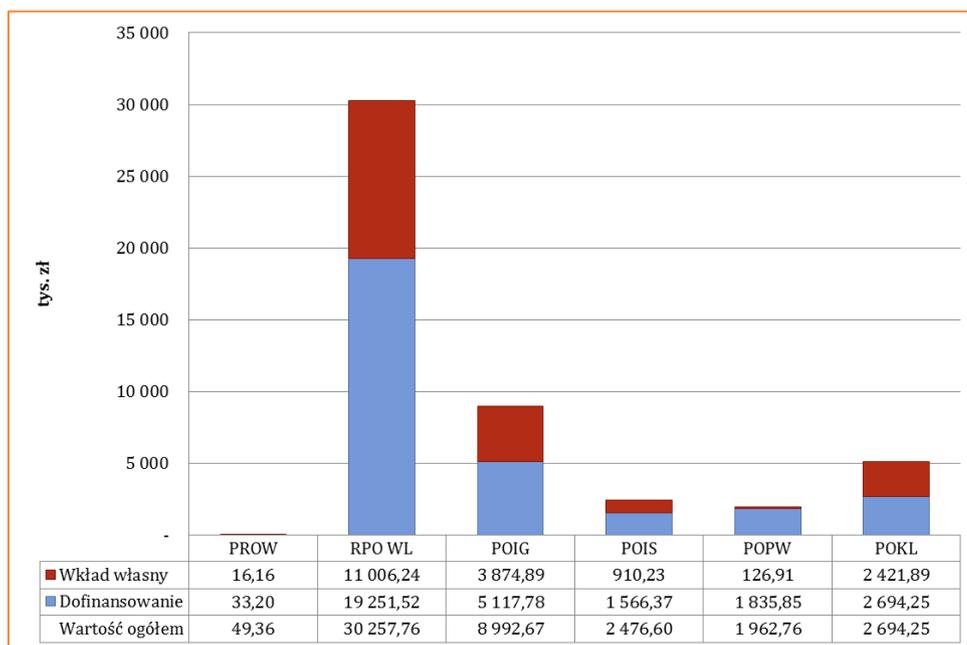
Na terenie gminy Szczepieszyn ogólna wartość zrealizowanych i realizowanych projektów unijnych wyniosła 46,4 mln zł, a łączna suma dotacji wyniosła 30,2 mln zł (stan na dzień 30.06.2015 r.). Fundusze zostały pozyskane w ramach programów z perspektywy finansowej 2007-2013: Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego, Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej, Program Operacyjny Kapitał Ludzki oraz Program Rozwoju Obszaru Wiejskich.

Najwięcej funduszy pozyskano w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego (RPO WL) na lata 2007-2013 – 63,1% dotacji pozyskanych na terenie gminy Szczepieszyn (19 251 521,95 zł).

---

¹⁰ Liczba pracujących wg innego podziału niż PKD (GUS)

Wykres 1. Wartość zrealizowanych i realizowanych projektów unijnych z podziałem na poszczególne Programy Operacyjne na terenie gminy Szczepieszyn

Źródło: opracowanie własne na podstawie Krajowego Systemu Informatycznego SIMIK 07-13 na dzień 30.06.2015 r. oraz <http://archiwum.prow.lubelskie.pl/mapa-projektow/>

Gmina Szczepieszyn wraz ze swoimi jednostkami organizacyjnymi w ramach zrealizowanych projektów pozyskała ponad 13,76 mln zł, a wartość zrealizowanych projektów wyniosła w sumie 18,3 mln zł. Projekty obejmowały m.in. montaż kolektorów słonecznych, informatyzację gminy, przebudowę drogi, przebudowę i rozbudowę stadionu sportowego, projekty edukacyjne, zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej. Wysoką aktywnością w pozyskiwaniu środków unijnych wykazali się przedsiębiorcy z terenu gminy. W ramach funduszy unijnych pozyskali łącznie 8,1 mln zł, a łączna wartość projektów wyniosła 14,9 mln zł (dane nie obejmują środków na podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 ze względu na brak danych). Pozyskane środki zostały przeznaczone głównie na rozwój przedsiębiorstw oraz budowę światłowodowej infrastruktury dostępu do Internetu. Na terenie gminy Szczepieszyn, swoje projekty realizowały również inne jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne. Realizowane projekty obejmowały m.in. budowę tras rowerowych, informatyzację administracji publicznej. Łączna wartość projektów wyniosła 12,9 mln zł, a kwota dofinansowania 8,1 mln zł.

Ze względu na dogodne warunki lokalizacyjne oraz wysokie walory krajobrazowe, w tym doliny rzeczne, które tworzą wyjątkowe korytarze ekologiczne, obszar gminy Szczepieszyn jest predysponowany do rozwoju turystyki zarówno wypoczynkowej jak i aktywnej. Ponadto na terenie gminy znajdują się liczne obiekty zabytkowe, będące bazą do rozwoju turystyki kulturowej. Infrastruktura turystyczna na obszarze gminy, na którą składają się obiekty noclegowe, obiekty gastronomiczne, obiekty sportowe, a także szlaki (w tym piesze, rowerowe oraz inne trasy) zaspokajają podstawowe potrzeby turystów i lokalnej społeczności. Przez obszar gminy przebiega Centralny Szlak Rowerowy Roztocza, który prowadzi przez najciekawsze miejsca regionu udostępniając miejsca atrakcyjnie turystycznie. Lokalne walory oraz tradycje kulturowe udostępniają: ścieżka turystyczno-poznawcza Szczepieszyn-Kawęczyniek oraz szlaki turystyczne – ścieżki spacerowe i rowerowe. Uzupełnieniem oferty turystycznej jest twórczość ludowa. Na terenie gminy prężnie działają koła gospodyń wiejskich, które podtrzymują lokalne tradycje

i zwyczaje. Ponadto w gminie działają lokalni artyści, którzy zajmują się rzeźbą w drewnie, ceramiką, malarstwem, grafiką czy fotografią, a także stolarstwem artystycznym.

2.3.2. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze gospodarczej

Analiza sfery gospodarczej, w oparciu o diagnozę i wnioski z przeprowadzonych konsultacji społecznych, pozwoliła zidentyfikować problemy w niej występujące, do których należą:

- Rozdrobnienie gospodarstw rolnych;
- Stosunkowo niewielka liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej;
- Wysokie wskaźniki bezrobocia;
- Niski poziom kwalifikacji osób bezrobotnych,
- Brak inkubatora przedsiębiorczości;
- Brak instytucji wspierających przedsiębiorców;
- Niski wskaźnik zatrudnienia;
- Brak oferty terenów inwestycyjnych.

Zidentyfikowano również potencjały w sferze gospodarczej, którymi są:

- Działania inwestycyjne, które pozytywnie wpływają na rozwój gminy i jakość życia mieszkańców;
- Duży potencjał w zakresie turystyki ze względu na dziedzictwo kulturowe i naturalne;

2.4. Sfera środowiskowa

2.4.1. Charakterystyka sfery środowiskowej

Zgodnie z kierunkami wykorzystania powierzchni na ogólną powierzchnię gminy (2014 r. - 12 350 ha) składają się: użytki rolne stanowiące 71,5% powierzchni całkowitej obszaru (8 831 ha), grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - 23% (2 840 ha), grunty zabudowane i zurbanizowane stanowiące - 5,1% (626 ha) oraz pozostałe tereny stanowiące 0,4%. Wśród terenów zabudowanych i zurbanizowanych największą powierzchnię zajmują tereny komunikacyjne - drogi, które stanowią 54,8% ww. terenów. Tereny mieszkaniowe zajmują 9,3%, a inne tereny zabudowane 5,8%. Natomiast tereny rekreacji i wypoczynku stanowią 0,3%. Lesistość na obszarze gminy wynosi 22,2%. W strukturze własności przeważają lasy prywatne (91,3%), natomiast jedynie 1,5 ha stanowią grunty leśne będące własnością gminy.

Gmina Szczepczeszyn charakteryzuje się wysoką wartością przestrzeni produkcyjnej, co jest uwarunkowane dobrą jakością gleb występującą na tym terenie. Największy odsetek stanowią gleby brunatne wytworzone z lessów i utworów lessowatych (I, II i III klasy bonitacyjnej), które znajdują się w północnej i zachodniej części gminy (stanowią 57,7% ogólnej powierzchni użytków rolnych). Są to gleby silnie urzeźbione i zagrożone silną erozją, przydatne do wszystkich kierunków upraw. Drugi kompleks glebowy, który stanowi znaczą część ogólnej powierzchni użytków rolnych na obszarze gminy - 35,4% stanowią rędziny kredowe zaliczane do IV klasy bonitacyjnej, kompleksu pszennego wadliwego. Zlokalizowane są w południowej i południowo-wschodniej części gminy. Punktowo na obszarze gminy w południowej części występują gleby bielcowe wytworzone z piasków słabogliniastych i gliniastych (V i VI klasy bonitacyjnej, kompleksu żytniego słabego (stanowią 6,9% ogólnej powierzchni użytków rolnych). Natomiast na obszarach łąk i wzdłuż cieków wodnych występują gleby mułowo-bagiennie (III, IV i V klasy bonitacyjnej), są to gleby hydromorficzne o znacznym uwilgotnieniu.

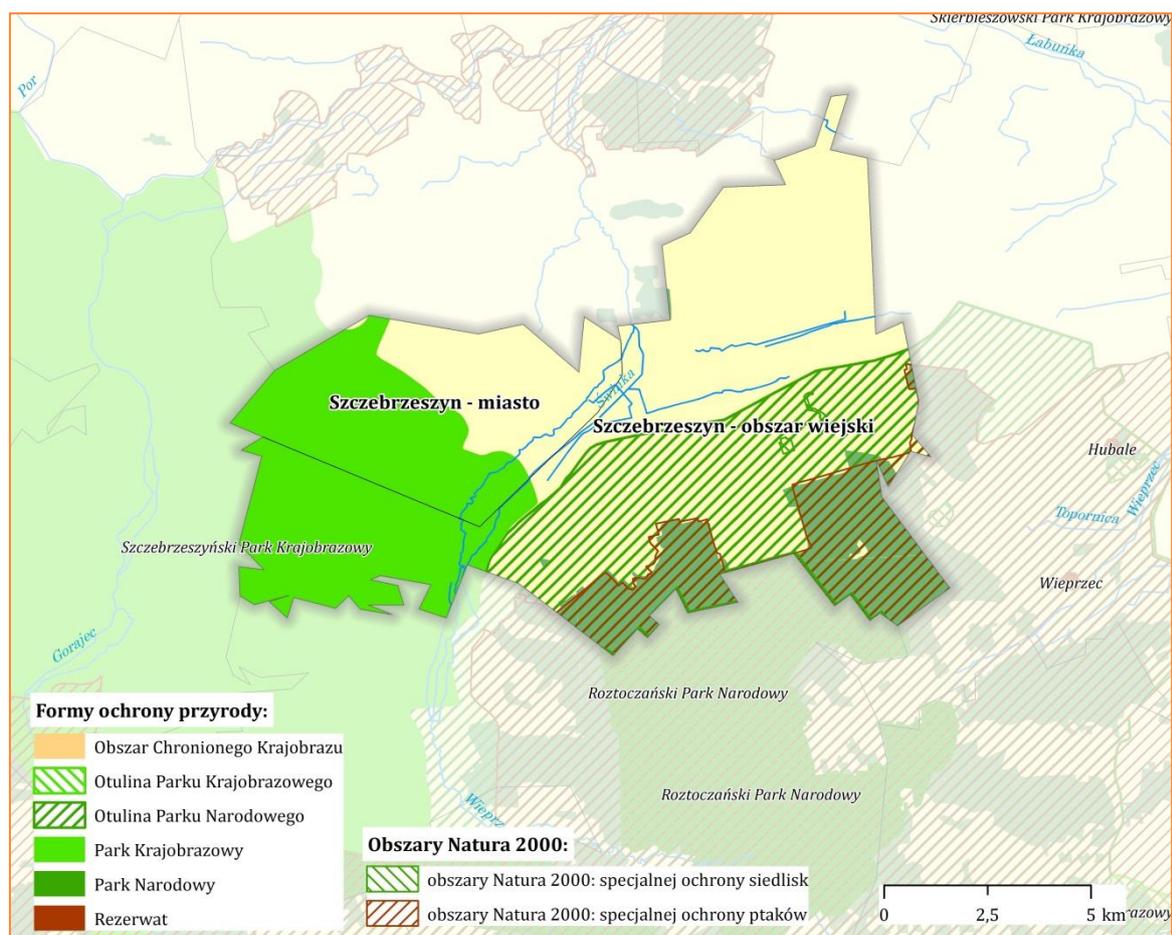
Gminy Szczepczeszyn, podobnie jak obszar powiatu zamojskiego, charakteryzuje ubóstwo wód powierzchniowych. Gęstość sieci rzecznej jest mała, a koncentracja zjawisk wodnych jest w stosunkowo

nielicznych dolinach rzecznych, które rozdzielają duże bezwodne międzyczecza. Jest to wynik obecności na tym terenie utworów przepuszczalnych, które umożliwiają infiltrację wód opadowych i roztopowych. Główną rzeką na terenie gminy jest Wieprz, która jest prawym dopływem Wisły. Ponadto przez obszar gminy przepływa Świnka – prawy dopływ Wieprza. Na terenie gminy Szczepieszyn nie występują większe zbiorniki wód stojących. Źródła stanowią naturalne wypływy wód podziemnych, są to przeważnie źródła szczelinowe charakteryzujące się obfitym wypływem wody. Na terenie gminy Szczepieszyn źródło o największej wydajności znajduje się w mieście Szczepieszyn.

Na terenie gminy Szczepieszyn znajduje się 3 095,90 ha obszarów prawnie chronionych, które stanowią $\frac{1}{4}$ powierzchni gminy. W obszarze gminy znajduje się otulina Roztoczańskiego Parku Narodowego i Szczepieszynski Park Krajobrazowy. Otulina Roztoczańskiego Parku Narodowego obejmuje powierzchnię 38 tys. ha i w jej skład wchodzi gminy z powiatu biłgorajskiego: Józefów i Terespol oraz zamojskiego: Adamów, Krasnobród, Szczepieszyn, Zamość i Zwierzyniec. Otulina stanowi strefę ochronną i jej walory przyrodnicze i krajobrazowe zbliżone są do warunków panujących w parku narodowym. Na terenie gminy znajduje się ok. 3,650 ha otuliny. Ponadto na terenie gminy znajduje się część Szczepieszynskiego Parku Krajobrazowego. Całkowita powierzchnia parku wynosi 20 209 ha. Swój wyjątkowy charakter zawdzięcza licznym wzniesieniom, których grzbiety porozcinane są malowniczymi, lessowymi wąwozami o stromych zboczach. Ponadto w obrębie parku występują torfowiska. Wśród lasów przeważa żyzna buczyna karpacka i bór jodłowy. Na terenie parku występuje ok. 80 gatunków ptaków. Na terenie gminy znajdują się również obszary Natury 2000. Występują tu zarówno specjalne obszary ochrony siedlisk (Niedzieliska PLH 060044; Niedzieliska Las PLH 060092; Roztocze Środkowe PLH 060017) jak i obszary specjalnej ochrony ptaków (Roztocze PLB060012).

Zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie, na terenie gminy, znajduje się łącznie 4 398,64 ha obszarów prawnie chronionych (średnio na obszarze gminy 410 ha). Największy odsetek tych obszarów znajduje się na terenie sołectw: Kawęczyn – 29% oraz Niedzieliska – 21%. Natomiast na terenie sołectw: Przedmieście Zamojskie, Bodaczów, Kąty I i Kąty II, Niedzieliska Kolonia, Wielącza, Wielącza Kolonia, Wielącza Poduchowna oraz osiedla Klemensów nie ma żadnych obszarów prawnie chronionych.

Ryc. 6. Obszary chronione na terenie gminy Szczepieszyn

Źródło: opracowanie własne

Klimat obszaru gminy Szczepieszyn kształtuje kilka mas powietrznych (przeważają masy polarnomorskie i polarno - kontynentalne) i dominują wiatry wschodnie. Obszar charakteryzują mroźne zimy i gorące lata. Średnia temperatura roczna powietrza wynosi 7,2°C, a średni roczny opad wynosi 656 mm. Średnia roczna wilgotność powietrza wynosi 81%.

Lubelski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska na podstawie wyników pomiarów Państwowego Monitoringu Środowiska dokonuje corocznej oceny stanu zanieczyszczenia w województwie lubelskim. Czynniki, wpływającymi na jakość powietrza atmosferycznego, są: emisje antropogeniczne, wynikające z działalności człowieka oraz emisje naturalne wynikające z procesów zachodzących w przyrodzie. Obszar województwa korzystnie wypada w porównaniu do innych województw pod względem jakości powietrza, ze względu na niską wielkość emitowanych zanieczyszczeń do atmosfery.

Na stan czystości powietrza w gminie Szczepieszyn wpływają zanieczyszczenia emitowane do atmosfery. Do głównych źródeł zanieczyszczeń należą: środki transportu poruszające się przez obszar gminy, paleniska domowe, a okresowo także opryski środkami ochrony roślin.

Głównym czynnikiem generującym uciążliwości akustyczne na obszarze gminy Szczepieszyn jest hałas komunikacyjny w pasie drogowym drogi krajowej nr 74 oraz dróg wojewódzkich 858 i 848.

2.4.2. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze środowiskowej

Analiza sfery środowiskowej, w oparciu o diagnozę i wnioski z przeprowadzonych konsultacji społecznych, pozwoliła zidentyfikować problemy w niej występujące, do których należą:

- ❑ Skażenie gleb wynikające z nadmiernego nawożenia;
- ❑ Uciążliwości akustyczne wynikające z hałasu komunikacyjnego;
- ❑ Braki w infrastrukturze kanalizacyjnej;
- ❑ Oparcie systemu ogrzewania budynków na kotłach węglowych, co negatywnie wpływa na emisję CO₂ i jakość powietrza w gminie.

Zidentyfikowano również potencjały w sferze środowiskowej, którymi są:

- ❑ Żyzne gleby, wpływające na dochodowe rolnictwo;
- ❑ Malownicze ukształtowanie terenów;
- ❑ Znaczny odsetek obszarów prawnie chronionych, wpływających na atrakcyjność przyrodniczą i możliwości dla rozwoju turystyki.

2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

2.5.1. Charakterystyka sfery przestrzenno-funkcjonalnej

Na strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy Szczepieszyn wpływają zarówno czynniki środowiskowe jak i antropogeniczne.

Do uwarunkowań środowiskowych zalicza się ukształtowanie terenu, warunki glebowe, klimat oraz zasoby wodne. Natomiast rozkład zabudowy na terenie miasta i obszarze wiejskim, układ komunikacyjny oraz stan i dostęp do infrastruktury technicznej zaliczane są do czynników antropogenicznych.

Przestrzenny układ gminy został ukształtowany w oparciu o naturalne warunki środowiska przyrodniczego, a także jego dostępność komunikacyjną. Osadnictwo zaczęło się rozwijać po obu stronach doliny rzeki Wieprz i jej dopływu Świnki oraz wzdłuż szlaku komunikacyjnego Zwierzyniec-Zamość.

Ze względu na odmienne uwarunkowania przyrodnicze, historyczno-kulturowe oraz obecne i projektowane funkcje obszar gminy można podzielić na cztery sfery funkcjonalno-przestrzenne¹¹:

- ❑ Strefa Miejska – obejmuje obszary w granicach sołectwa Szczepieszyn – Śródmieście i część Przedmieścia Zamojskiego (szkoły), funkcja – centrotwórcza gminy, skupiająca podstawowe usługi, mieszkaniowa;
- ❑ Strefa Północna – obejmuje sołectwa: Przedmieście Zamojskie (bez terenów szkolnych), Klemensów – sołectwa miejskie, Bodaczów, Wielęcza Wieś, Wielęcza Kolonia, Wielęcza Poduchowna oprócz części pól Kolonii Niedzieliska sąsiadujących z Bodaczowem, funkcja – rolnictwo i jego obsługa, przemysł o czystych technologiach, obsługa ludności, obsługa ruchu drogowego i turystyki, mieszkalnictwo;
- ❑ Strefa Południowa – obejmuje sołectwa Kąty I, Niedzieliska, Kol. Niedzieliska, Brody Duże, Brody Małe, część gruntów Bodaczowa położonych przy drodze 48213, Kąty II i Kol. Lipowiec, funkcja – rolnictwo i jego obsługa, obsługa ludności, obsługa ruchu drogowego i kolejowego, turystyka i wypoczynek, mieszkalnictwo;
- ❑ Strefa Roztocza Zachodniego – obejmuje Szczepieszynski Park Krajobrazowy w granicach sołectw: Przedmieścia Błonie i Szperówki – sołectwa miejskie oraz Kawęczyna i Kawęczynka, funkcja – rolnictwo i leśnictwo oraz ich obsługa, turystyka i wypoczynek, mieszkalnictwo.

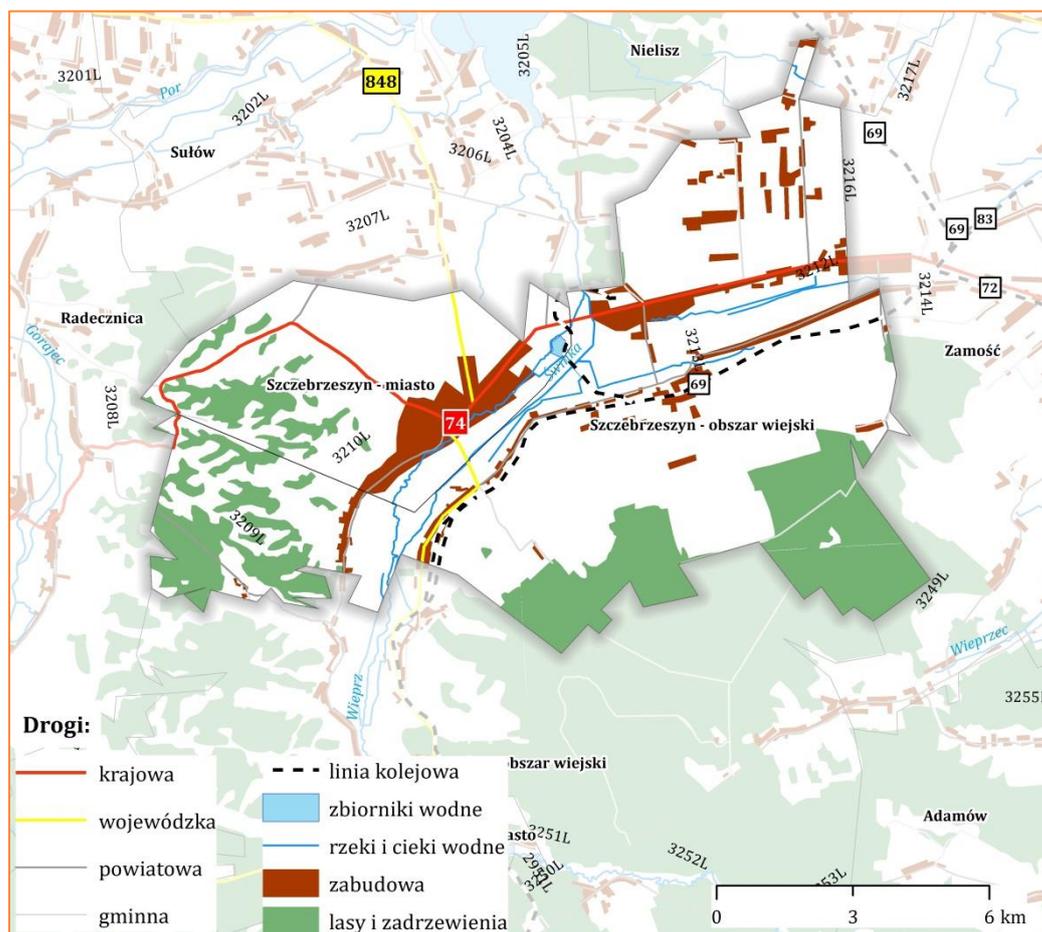
---

¹¹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Szczepieszyn

Zgodnie z zapisami SUIKZP funkcjami miasta są: administracyjna i usług lokalnych publicznych i komercyjnych oraz ponadlokalnych z zakresu oświaty, zdrowia, obsługi wypoczynku i turystyki oraz finansów, produkcja rolnicza i jej obsługa, przemysł i rzemiosło wytwórcze o czystych nieuciążliwych technologiach, mieszkalnictwo. Natomiast funkcjami gminy: rolnictwo i jego obsługa, przemysł i rzemiosło przetwórcze i wytwórcze, wypoczynek i turystyka, obsługa ludności – usługi publiczne i komercyjne, obsługa ruchu drogowego i kolejowego o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnym oraz mieszkalnictwo.

Na układ urbanistyczny miasta Szczepieszyn składają się: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna, budynki użyteczności publicznej, tereny aktywności gospodarczej, tereny zieleni i inne. Natomiast na obszarach wiejskich dominuje typ zwartej zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej, a miejscowości przyjmują układ ulicówkowy. Główną oś funkcjonalną stanowi droga krajowa 74 oraz droga wojewódzka 858, wokół których skupione jest osadnictwo gminy, w tym miasto i większość miejscowości z obszaru wiejskiego.

Ryc. 7. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Szczepieszyn

Źródło: opracowanie własne

Przestrzeń publiczna jest nieodłącznym elementem struktury zagospodarowania, którą tworzy szkielet komunikacyjny i rekreacyjny jednostki administracyjnej. Sposób zagospodarowania oraz kształtowania funkcji w jej obrębie jest wyznacznikiem jakości życia mieszkańców. Prawidłowe funkcjonowanie przestrzeni publicznych wpływa również na zwiększenie zainteresowania wśród potencjalnych inwestorów i turystów. Jakość przestrzeni stanowi także wyznacznik jakości zarządzania budżetem gminy przez władze lokalne. Głównymi przestrzeniami publicznymi na terenie gminy Szczepieszyn są:

Urząd Miejski w Szczepieszynie i budynki jednostek podległych, Plac Tadeusza Kościuszki w Szczepieszynie, Skwerek im. „Podkowiaków” w Szczepieszynie, Park nad rzeką Wieprz, Plac Targowy w Szczepieszynie oraz kilka parkingów (zarówno na terenie miasta jak i obszarze wiejskim). Ponadto na terenie gminy znajduje się szereg obiektów usługowych zaspokajających podstawowe potrzeby mieszkańców. Problem gminy stanowi stan zagospodarowania przestrzeni publicznej w centrum gminy, które powinno stanowić jej wizytówkę. Wskazane jest ożywienie i uatrakcyjnienie zagospodarowania przestrzeni publicznych gminy.

Ważnym elementem przestrzeni w obszarze gminy są również obiekty zabytkowe, które są dziedzictwem kulturowym na danym terenie. Zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie na terenie gminy znajduje 13 obiektów zabytkowych – 10 na terenie osiedla Szczepieszyn oraz po 1 na terenie osiedla Klemensów oraz sołectw: Wielącza Kolonia i Wielącza Poduchowna.

Zgodnie z danymi zebranymi na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Szczepieszyn w ciągu najbliższych 8 lat planowana jest rozbiórka 12 budynków z terenu gminy. 7 budynków z terenu sołectwa Niedzieliska, 3 z terenu osiedla Szczepieszyn oraz 2 z terenu sołectwa Kawęczyn.

2.5.2. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej, w oparciu o diagnozę i wnioski z przeprowadzonych konsultacji społecznych, pozwoliła zidentyfikować problemy w niej występujące, do których należą:

- Niezadawalający stan zagospodarowania przestrzennego przestrzeni publicznych obszarów gminy;
- Znaczna niewykorzystywanych pustostanów.

Zidentyfikowano również potencjały w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, którymi są:

- Dobre gleby wpływające korzystnie na potencjał gminy w zakresie produkcji rolnej;
- Historyczny układ urbanistyczny miasta

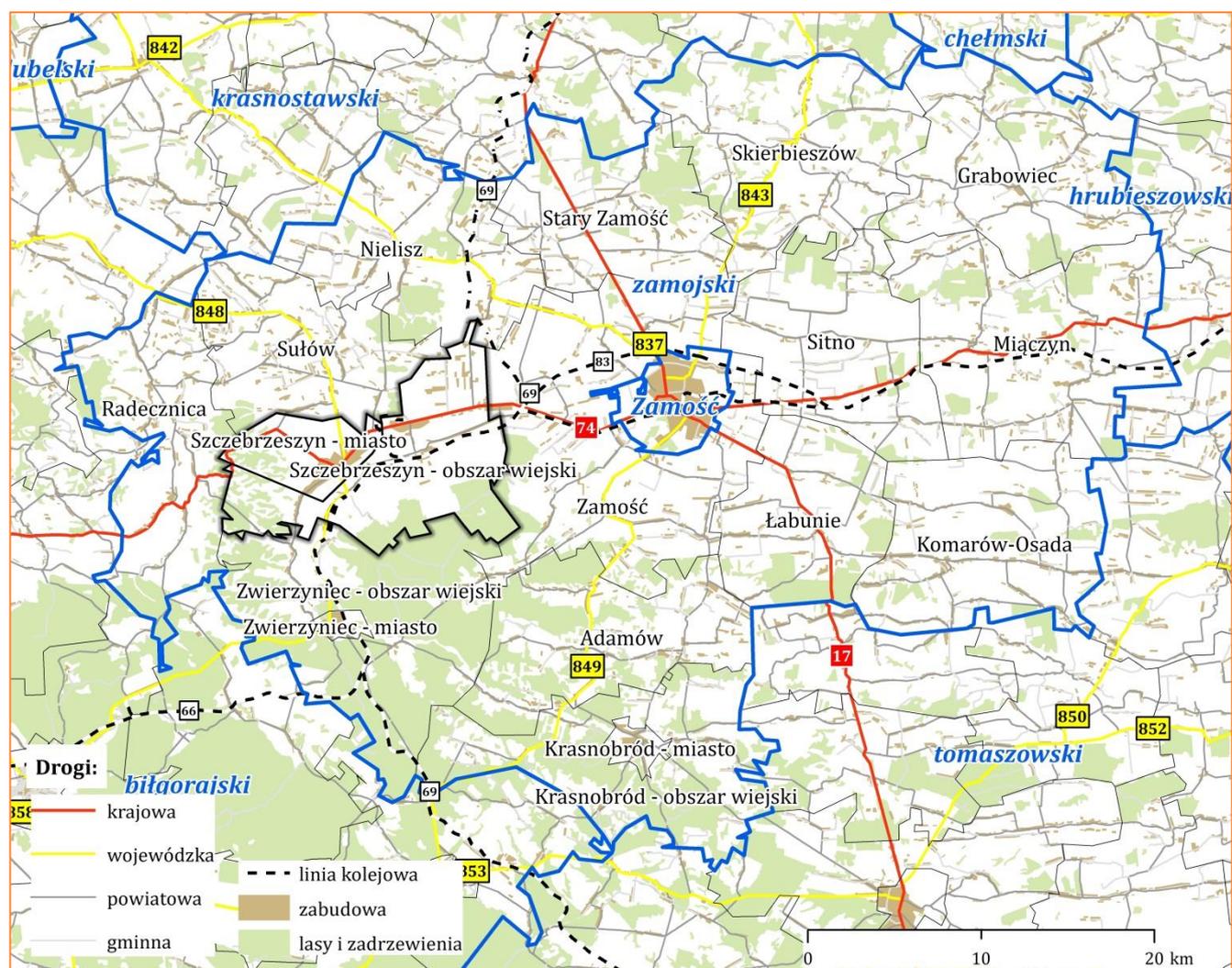
2.6. Strefa techniczna

2.6.1. Charakterystyka sfery technicznej

Szkielet infrastruktury komunikacyjnej na obszarze gminy Szczepieszyn tworzą droga krajowa nr 74 relacji Kraśnik – Janów Lubelski – Szczepieszyn – Zamość oraz 2 drogi wojewódzkie: nr 848 relacji Tarnawa – Mała – Turobin – Sułów – Szczepieszyn i nr 858 relacji Zarzecze – Biłgoraj – Zwierzyniec – Szczepieszyn. Uzupełniają go drogi powiatowe i gminne, tworząc lokalny układ komunikacyjny zapewniający dostępność do wszystkich miejscowości na obszarze gminy. Część dróg wymaga modernizacji i poprawy ich stanu, co wpłynie na rozwój obszaru i poprawę jakości życia mieszkańców.

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 69 łącząca stację Rejowiec ze stacją Hrebenne. Na terenie gminy zlokalizowane są stacje: osobowo-towarowa Szczepieszyn w Brodach Małych, osobowo-towarowa Klemensów w Kol. Niedzieliska i przystanek osobowy w Niedzieliskach.

Ryc. 8. Infrastruktura drogowa na terenie powiatu zamojskiego i gminy Szczepieszyn

Źródło: opracowanie własne

Komunikacja zbiorowa w gminie opiera się na usługach przewozowych Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej (PKS) Zamość oraz PKS w Biłgoraju Sp. z o.o. Mieszkańcy mają możliwość podróży w następujących kierunkach: Zamość, Biłgoraj, Lublin, Rzeszów, Kraków, Łódź, Katowice. Ważną rolę w przewozach pasażerskich na terenie gminy odgrywa również komunikacja busowa, pozwalająca na przemieszczanie się społeczności lokalnej pomiędzy pobliskimi gminami.

Na terenie gminy Szczepieszyn znajduje się w sumie 106,3 km czynnej sieci rozdzielczej wodociągów i 2 545 przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (GUS). Na obszarze gminy z sieci wodociągowej w 2015 r. korzystało łącznie 9 918 osób, z czego 48% to mieszkańcy miasta. Łącznie do gospodarstw domowych dostarczone 228 dam³ wody, a zużycie wody na 1 mieszkańca gminy wyniosło 19,7 m³. W 2015 r. odnotowało w sumie 20 awarii sieci wodociągowej. Sieć wodociągowa jest rozwinięta na dość wysokim poziomie, o czym świadczy odsetek ludności korzystający z sieci, który dla obszaru gminy Szczepieszyn wynosi 86,2%. W podziale na sołectwa/osiedla jedynie na terenie sołectwa Lipowiec Kolonia 13 budynków mieszkalnych nie ma dostępu do sieci wodociągowej.

Sieć kanalizacyjna, na terenie gminy Szczepieszyn, jest słabo rozwinięta o czym świadczy wartość korzystających z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności – dla gminy Szczepieszyn wynosi ona 27,2%. Sieć kanalizacyjna znajduje się tylko na terenie miasta i jej długość wynosi 17,3 km. Liczba

przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosi 450 szt., a z sieci korzysta 3 132 mieszkańców miasta. W 2015 r. odprowadzono łącznie 87 dam^3 ścieków oraz odnotowano 18 awarii sieci kanalizacyjnej. Zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie na terenie gminy aż 2 955 budynków mieszkalnych nie ma dostępu do sieci kanalizacyjnej (stanowią one 86,3% budynków mieszkalnych z terenu gminy).

W podziale na sołectwa/osiedla gminy najwięcej budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej znajduje się na terenie sołectwa Bodaczów – 531, które stanowią 18% wszystkich budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej z terenu gminy. Najmniej natomiast ww. budynków znajduje się na terenie sołectwa Lipowiec Kolonia, zaledwie 13 budynków (0,4%).

Tabela 6. Dane dotyczące budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej w podziale na sołectwa/osiedla gminy Szczepieszyn w 2015 r.

Nazwa sołectwa/osiedla		Liczba budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej	Odsetek budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej z terenu gminy
Miasto Szczepieszyn	Szczepieszyn	66	2,2%
	Klemensów	177	6,0%
	Przedmieście Zamojskie	204	6,9%
	Przedmieście Błonie	387	13,1%
	Przedmieście Szperówka	99	3,4%
Obszar wiejski gminy Szczepieszyn	Bodaczów	531	18,0%
	Brody Duże	194	6,6%
	Brody Małe	194	6,6%
	Kawęczyn	161	5,4%
	Kawęczynek	36	1,2%
	Kąty I	72	2,4%
	Kąty II	50	1,7%
	Lipowiec Kolonia	13	0,4%
	Niedzieliska	282	9,5%
	Niedzieliska Kolonia	74	2,5%
	Wielącza	189	6,4%
	Wielącza Kolonia	156	5,3%
	Wielącza Poduchowna	70	2,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Szczepieszynie

Budowa sieci kanalizacyjnej ma ogromne znaczenie dla stanu środowiska przyrodniczego, jednak w miejscowościach wiejskich, budowa kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadniona ze względu na

generowanie ogromnych kosztów wynikających z doprowadzenia potrzebnej infrastruktury. Z racji tego bardziej racjonalna jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków. W dalszym ciągu istnieją potrzeby inwestycyjne w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej dotyczące rozwoju sieci na obszarze miasta.

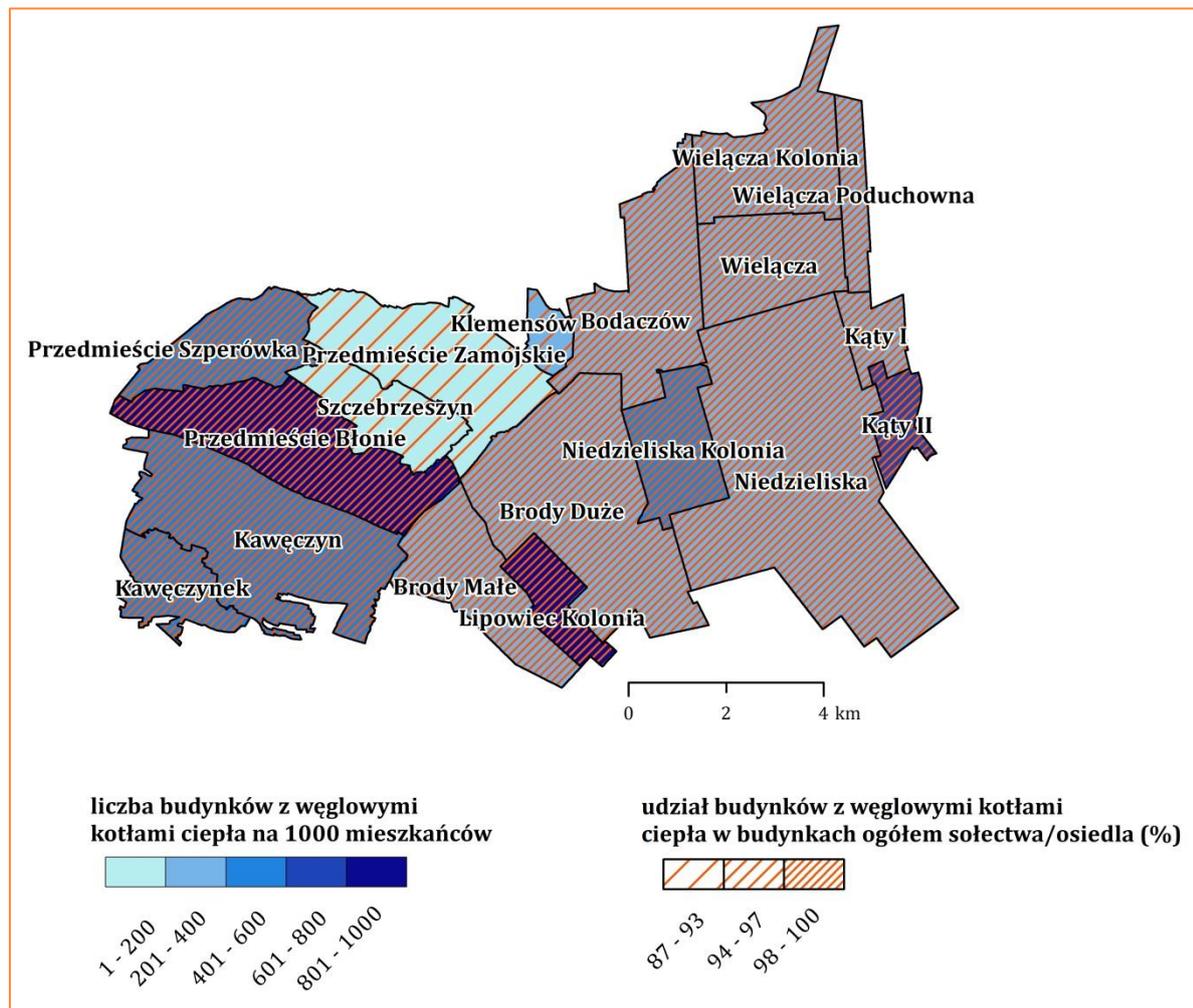
Dystrybucją energii elektrycznej na terenie gminy Szczepieszyn zajmuje się PGE Dystrybucja S.A. Oddział Zamość. Obszar zasilany jest z GPZ 110/15 kV Szczepieszyn poprzez linie napowietrzne i kablowe SN 15kV oraz stacje transformatorowe 15/04kV. Stacja 110/15kV Szczepieszyn wyposażona jest w dwa transformatory 110/15kV o mocach 16 MVA. Stan techniczny wszystkich urządzeń jest dobry i zaspakajają one zapotrzebowanie gminy na energię elektryczną na poziomie obecnie obowiązującego standardu.

Przez teren gminy przebiega 24,6 km sieci gazowej. Liczba czynnych przyłączy do budynków (mieszkalnych i niemieszkalnych) wynosi 271, z czego 93% stanowiły przyłącza do budynków mieszkalnych. Liczba osób korzystających z sieci gazowej na terenie gminy wynosiła 834 osoby. Odbiorcami gazu były 304 gospodarstwa, a zużycie gazu w tys. m³ wynosiło 244,1 m³.

Na terenie gminy Szczepieszyn gospodarka cieplna opiera się na lokalnych kotłowniach lub indywidualnych urządzeniach grzewczych opalanych paliwem stałym, będącym głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego lub gazem ziemnym. Na terenie gminy znajduje się 259 odbiorców gazu, którzy ogrzewają gazem mieszkania. Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w 2015 r. ogrzewanie wynosiło 213,4 tys. m³. Na terenie gminy zlokalizowana jest jedna sieć ciepłownicza przy Osiedlu Mieszkaniowym przy ul. XXX Lecia PRL w Szczepieszynie. Źródłem ciepła jest kotłownia osiedlowa (przy ul. XXX Lecia 9) i zasila: 9 bloków mieszkalnych i budynek administracyjny należący do Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatoro-Własnościowej w Szczepieszynie, 1 blok mieszkalny należący do Wspólnoty Mieszkaniowej w Szczepieszynie, Przychodnię Rejonową na terenie Osiedla, Aptekę na terenie Osiedla i Pawilon handlowy na terenie Osiedla.

Istotnym problemem dla obszaru gminy Szczepieszyn jest system grzewczy mieszkań oparty głównie na węglowych kotłach ciepła, co jest przyczyną niskiej emisji. Na terenie gminy Szczepieszyn łącznie jest 3 329 budynków, które korzystają z węglowych kotłów ciepła – średnio na jedno sołectwo/osiedle 185, a odsetek budynków z węglowymi kotłami ciepła w ogólnej liczbie budynków średnio na terenie gminy wynosi 97,2%. Na terenie poszczególnych sołectw największy odsetek ww. budynków odnotowano na terenie sołectwa Bodaczów (17% wszystkich budynków z węglowymi kotłami ciepła) oraz osiedla Szczepieszyn (10%). Ponadto średnio na 1000 mieszkańców przypada 410 takich obiektów.

Ryc. 9. Liczba budynków z węglowymi kotłami ciepła na 1000 mieszkańców oraz udział budynków z węglowymi kotłami ciepła w budynkach ogółem sołectwa/osiedla w podziale na poszczególne sołectwa/osiedla gminy Szczepieszyn w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne

Gmina Szczepieszyn uchwałą nr XVI/102/2016 Rady Miejskiej w Szczepieszynie z dnia 24 lutego 2016 roku przyjęła Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Miasta i Gminy Szczepieszyn, który jest strategicznym dokumentem Gminy Szczepieszyn, w którym wskazano działania przyczyniające się do podniesienia efektywności energetycznej, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych. Zostały w nim przedstawione możliwości działań prowadzących do redukcji emisji CO₂ na terenie gminy do roku 2020. Całkowity koszt ww. działań to ponad 36 mln zł.

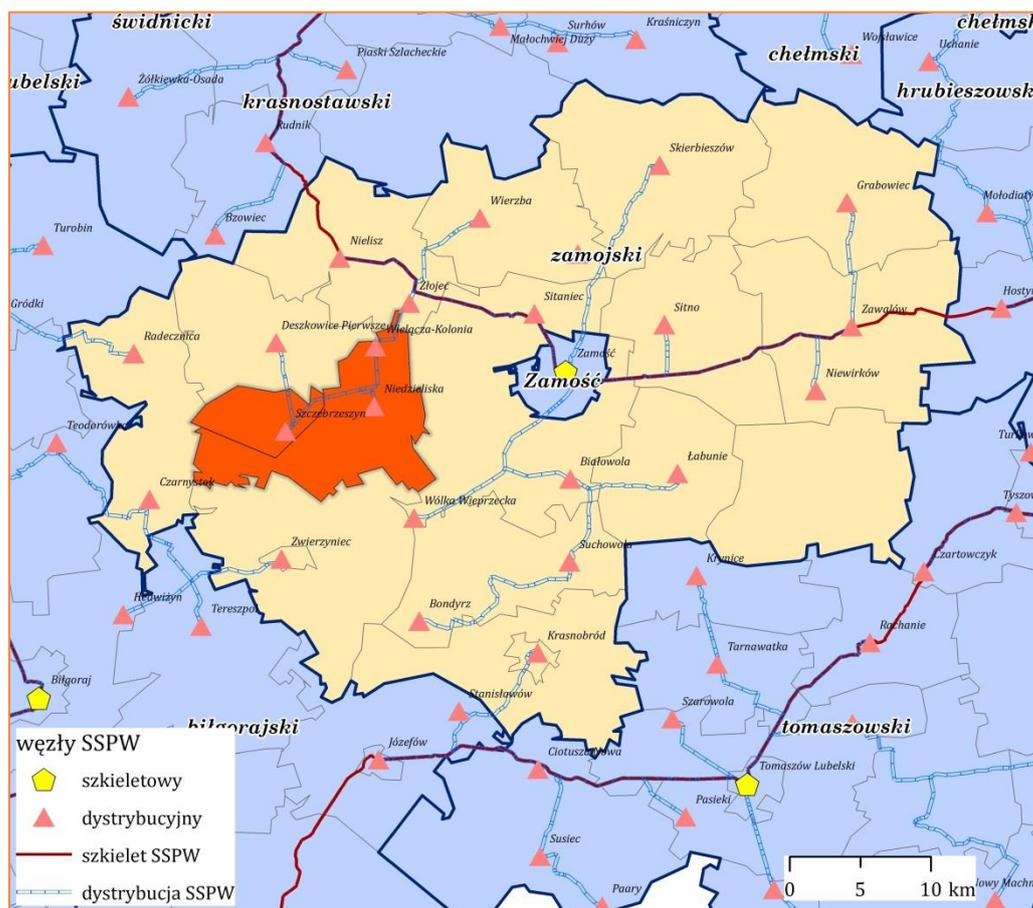
Gmina Szczepieszyn, w celu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych zrealizowała projekt „Eko Szczepieszyn – ciepło w promieniach słońca”. Projekt był współfinansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013. Całkowita wartość projektu to 5 232 541,25 zł, a kwota dofinansowania 3 771 358,42 zł. W ramach projektu zostało wykonanych 613 instalacji kolektorów słonecznych do podgrzewania CWU i zostało nimi objętych 613 gospodarstw domowych (w których zamieszkiwało 2 584 osoby).

Według Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2017 gmina Szczepieszyn została zaliczona do Regionu Zamość. Odpady komunalne podlegają segregacji w Punkcie Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) mieszczącym się na terenie oczyszczalni ścieków przy

ul. Nadrzecznej 220 w Szczebreszynie. Następnie odpady przekazywane są na składowisko w Kolonii Dębowiec, gdzie podlegają składowaniu.

Powszechny dostęp do szerokopasmowego Internetu ma szczególne znaczenie dla rozwoju obszaru i dla jakości życia mieszkańców. Przez obszar gminy przebiega sieć dystrybucyjna Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej i na terenie gminy zlokalizowane są 3 węzły dystrybucyjne (w mieście Szczebreszynie oraz w miejscowościach: Niedzieliska i Wielącza-Kolonia). Obecnie w gminie funkcjonuje bezpłatna, bezprzewodowa sieć internetowa (Szczebreszyn.org) na zasadzie radiowej sieci lokalnej Wi-Fi/Hotspot/Szczebreszyn.org. dająca możliwość korzystania bez ograniczeń zarówno mieszkańcom jak i przyjezdnym. Ponadto społeczność lokalna może korzystać z gminnego portalu o charakterze informacyjno-promocyjnym oraz 5 informatów włączonych w system informacji turystyczno-promocyjnej (zlokalizowane są w Księgarni Chrzęszcz, Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej, Urzędzie Miejskim, Miejskim Domu Kultury oraz Ośrodka - Przystanek Kawęczynek). Na terenie gminy swoje usługi świadczą również prywatni operatorzy Internetu. Obszar gminy objęty jest zasięgiem telefonii komórkowej wszystkich operatorów dostępnych na rynku, co pozwala na wybór oferty i usług adekwatnych do potrzeb poszczególnych konsumentów.

Ryc. 10. Sieć szerokopasmowego Internetu na terenie powiatu zamojskiego

Źródło: opracowanie własne

Głównymi czynnikami warunkującymi układ osadniczy na terenie gminy Szczebreszynie są przede wszystkim warunki środowiska naturalnego, ale również szlaki komunikacyjne. Pierwsze osadnictwo na tym terenie skupiło się w sąsiedztwie dolin rzecznych Wieprza i Świnianki oraz wzdłuż szlaku komunikacyjnego Zwierzyniec-Zamość. Na terenie miasta Szczebreszynie przeważa zabudowa wielorodzinna i jednorodzinna, w układzie ulicznym i w zespołach, ponadto w centrum znajduje się

staromiejskie centrum usługowo-administracyjne oraz obiekty kultu religijnego i kultury. Na terenie miejscowości obszaru wiejskiego dominuje typ zwartej zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej, które przyjmują głównie układ ulicówkowy.

Na terenie gminy Szczepieszyn znajduje się 4 113 mieszkań, w których znajduje się łącznie 15 431 izb, a łączna powierzchnia użytkowa mieszkań wynosi 336 378 m². Na 1000 mieszkańców przypada 357,4 mieszkań, przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie wynosi 2,8, a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wynosi 29,2 m². Wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje, tj. wodociąg, centralne ogrzewanie czy łazienkę świadczy o jakości życia na terenie gminy. Zgodnie z danymi GUS na terenie miasta Szczepieszyn do 93,6% mieszkań doprowadzony był wodociąg, w 79,1% mieszkaniach znajdowała się łazienka, a w 71,8% mieszkaniach było centralne ogrzewanie. Natomiast na obszarze wiejskim gminy do 85% mieszkań doprowadzony był wodociąg, w 65,7% mieszkań znajdowała się łazienka, a centralne ogrzewanie w 53% mieszkań.

Na obszarze gminy Szczepieszyn znajdują się liczne obiekty dziedzictwa kulturowego figurujące w rejestrze zabytków województwa lubelskiego¹². Ponadto w strefie ochrony znajduje się również historyczny układ urbanistyczny miasta Szczepieszyn (w skład którego wchodzi obszar w obrębie dawnych obwarowań miejskich wraz ze wzgórzem zamkowym, zespołem szkolnym oraz dwoma cmentarzami). Wśród zabytków istniejących na obszarze gminy, licznie reprezentowana jest zabudowa sakralna i cmentarze, a także obiekty świeckie.

2.6.2. Identyfikacja problemów i potencjałów w sferze technicznej

Analiza sfery technicznej, w oparciu o diagnozę i wnioski z przeprowadzonych konsultacji społecznych, pozwoliła zidentyfikować problemy w niej występujące, do których należą:

- Niezadawalający stan infrastruktury drogowej – część dróg wymaga remontu;
- Słabo rozwinięta infrastruktura kanalizacyjna, w szczególności na obszarze wiejskim gminy;
- Wysokie koszty wiążące się z doprowadzeniem infrastruktury komunalnej do nowopowstałych rozproszonych domostw;
- Niska emisja spowodowana systemem grzewczym opartym na węglowych kotłach ciepła;
- Zły stan kamienic w centrum miasta, które są w rękach prywatnych;
- Brak miejsc o funkcji rekreacyjnej w centrum miasta.

Zidentyfikowano również potencjały w sferze technicznej, którymi są:

- Dogodne warunki komunikacyjne;
- Wiele ciekawych obiektów dziedzictwa kulturowego, które w wyniku odnowienia i udostępnienia będą ciekawą atrakcją rekreacyjno-turystyczną.

---

¹² OBWIESZCZENIE NR 1/2016 LUBELSKIEGO WOJEWÓDZKIEGO KONSERWATORA ZABYTKÓW W LUBLINIE z dnia 14 stycznia 2016 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego.

3. ZASIĘG PRZESTRZENNY OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI - DELIMITACJA

3.1. Metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego na terenie gminy Szczepleszyn zostało przeprowadzone przy pomocy dwóch analiz: jakościowej i wielokryterialnej (wskaźnikowej).

Analiza jakościowa obejmowała obszar całej gminy i w niniejszym dokumencie przyjęła formę powyższej diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych w Gminie Szczepleszyn w poszczególnych sferach, tj. społecznej, gospodarczej środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, i technicznej. Dokumentem źródłowym dla opracowania diagnozy była *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szczepleszyn 2016*. W diagnozie uwzględnione zostały problemy zidentyfikowane w strategii, a następnie zostały one przeanalizowane w skali sołectw i wyznaczonych obszarów miasta Szczepleszyn. Ponadto wsparto się Raportem o stanie gminy ze *Strategii Rozwoju Gminy Szczepleszyn na lata 2016-2022*. Analiza problemów społecznych została uzupełniona analizą problemów gospodarczych, środowiskowych przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych.

Kluczowym etapem podczas prac nad wyznaczeniem obszarów zdegradowanych było przeprowadzenie **analizy wielokryterialnej (wskaźnikowej)**, obejmującej obszar całej gminy w podziale na osiedla i sołectwa, który pozwolił na prezentację poszczególnych wskaźników w konkretnych sołectwach i osiedlach w gminie oraz porównanie ich do średniej referencyjnej wartości danego wskaźnika dla całej gminy. Wykorzystano zestaw wskaźników dla wszystkich analizowanych sfer.

Podział przyjęty przy delimitacji:

- miasto Szczepleszyn:
  - osiedla: Szczepleszyn i Klemensów;
  - sołectwa: Przedmieście Błonie, Przedmieście Szperówka, Przedmieście Zamojskie;
- obszar wiejski –Bodaczów, Brody Duże, Brody Małe, Kawęczyn, Kawęczynek, Kąty I, Kąty II, Kolonia Niedzieliska, Lipowiec Kolonia, Niedzieliska, Wielącza Kolonia, Wielącza Poduchowna, Wielącza Wieś.

Pierwszym krokiem analizy wskaźnikowej było wybranie odpowiednich wskaźników, jak najpełniej obrazujących degradację społeczną wraz z degradacją gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną gminy Szczepleszyn. Przyjęto zestaw 15 wskaźników, których przestrzenna analiza posłużyła do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji:

- sfera społeczna:
  - liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców,
  - liczba „niebieskich kart” na 1000 mieszkańców,
  - liczba osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców,
  - liczba obiektów kulturalnych na 1000 mieszkańców,
  - liczba osób w wieku poprodukcyjnym,
  - liczba rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi na 1000 mieszkańców,
  - liczba osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców,
- sfera gospodarcza:
  - liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców,
  - liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców,
- sfera środowiskowa:

- liczba budynków z węglowymi kotłami ciepła,
- udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (%),
- sfera przestrzenno-funkcjonalna:
  - gęstość zaludnienia (os./km²),
  - liczba obiektów o charakterze zabytkowym na 1000 mieszkańców,
- sfera techniczna:
  - udział budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej (%),
  - liczba budynków planowanych do rozbiórki w ciągu najbliższych 8 lat.

Po wybraniu wskaźników, zebrane zostały dane liczbowe w powyższym podziale przyjętym przy delimitacji. Dane zostały pozyskane z Urzędu Miejskiego w Szczepleszynie i jego jednostek organizacyjnych oraz z jednostek powiatowych m.in. Powiatowy Urząd Pracy w Zamościu i Komisariatu Policji w Szczepleszynie. Na ich podstawie wyliczone zostały wskaźniki obrazujące problemy społeczne wraz z współwystępującymi problemami gospodarczymi, środowiskowymi, przestrzenno-funkcjonalnymi i technicznymi, a następnie wynik został porównany do średniej wartości danego wskaźnika dla gminy (średnia liczona z wartości wskaźników w poszczególnych osiedlach i sołectwach).

Analiza wielokryterialna została przedstawiona graficznie przy pomocy narzędzi GIS (*Geographic Information System*), co pozwoliło na zobrazowanie w przestrzeni gminy każdego ze wskaźników, a następnie dzięki nałożeniu różnych warstw, na uwidocznienie wyraźnie gorszej sytuacji społecznej, współwystępującej z problemami gospodarczymi, środowiskowymi, przestrzenno-funkcjonalnymi i technicznymi. Każdy ze wskaźników został przedstawiony w postaci kartogramu. Jest to metoda prezentacji kartograficznej, w której obszar o najwyższej wartości wskaźnika jest obszarem o najwyższym nasyceniu koloru. W przypadku niniejszej analizy zdecydowano się na odstępstwo od tej zasady w przypadku kilku wskaźników (których niższe wartości świadczą o gorszej sytuacji). Generalnie przyjęto zasadę, że większym nasyceniem koloru charakteryzują się obszary o gorszej sytuacji.

Kryteria brzegowe delimitacji obszaru rewitalizacji zostały określone w *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, według których powinien on obejmować maksymalnie 20% powierzchni gminy i powinno go zamieszkiwać maksymalnie 30% mieszkańców gminy.

Na tej podstawie wyznaczony został obszar na terenie gminy, na którym można zauważyć wyraźnie gorszą sytuację społeczną niż średnia w gminie oraz na których współwystępują gorsze wskaźniki problemów gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych – ten obszar został zakwalifikowany jako obszar zdegradowany w gminie Szczepleszyn. Obszar, w którym zidentyfikowano najgorszą sytuację społeczną, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów zostało uznane za obszar rewitalizacji.

Kluczowym elementem delimitacji obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji były konsultacje społeczne z mieszkańcami gminy, w szczególności z sołtysami jako przedstawicielami poszczególnych sołectw. Konsultacje miały formę otwartych spotkań oraz badań ankietowych, zarówno w formie papierowej, jak i elektronicznej (ankieta online dla mieszkańców).

3.2. Delimitacja obszarów zdegradowanych - analiza wskaźnikowa

Analiza wielokryterialna (wskaźnikowa), w podziale administracyjnym na osiedla i sołectwa gminy, była kluczowym narzędziem umożliwiającym delimitację obszarów dysfunkcyjnych/problemowych na obszarze gminy Szczepleszyn. Stan kryzysowy został zidentyfikowany w oparciu o koncentrację negatywnych zjawisk społecznych współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w sferach:

gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Wszystkie dane, które posłużyły do analizy prezentują zjawisko w 2015 r. Poniżej zaprezentowano wyniki analizy, zarówno opisowo jak i graficznie.

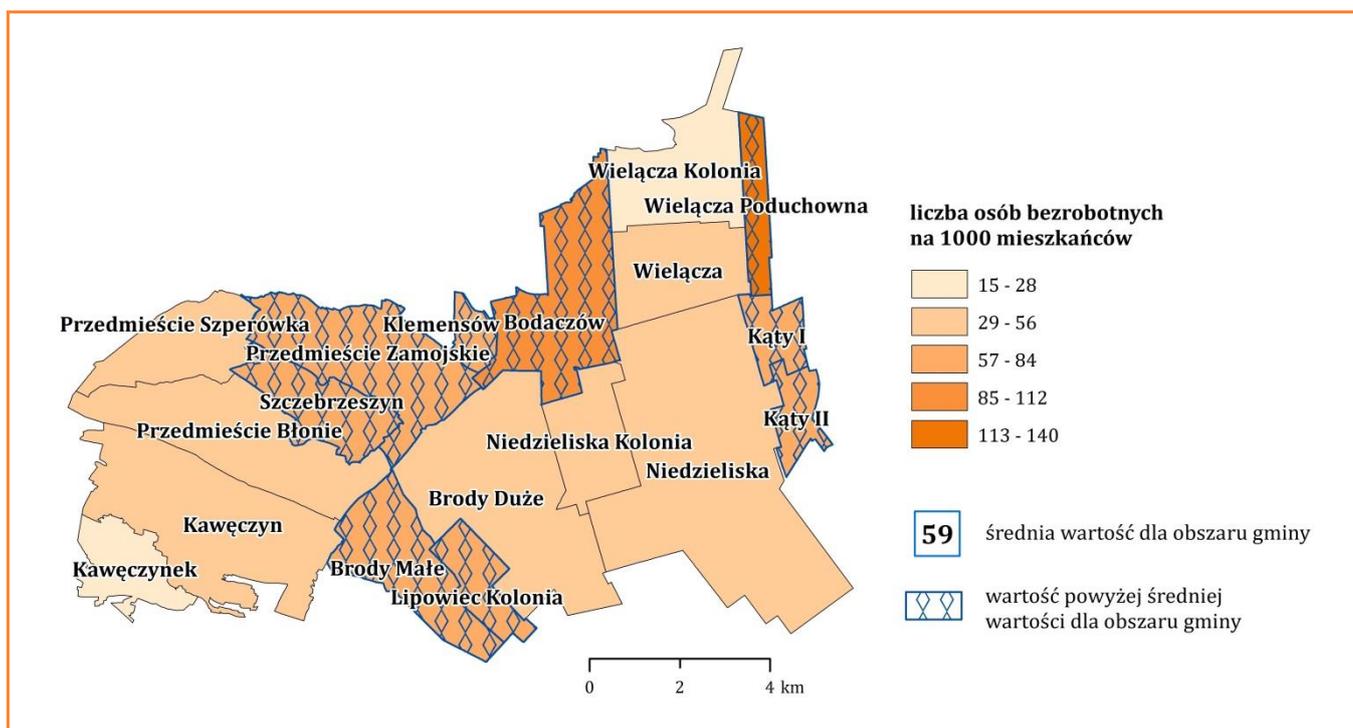
SFERA SPOŁECZNA

Jednym z najważniejszych problemów wpływających na stan lokalnej społeczności jest bezrobocie. Konsekwencją braku możliwości podjęcia pracy jest pogorszenie się standardu i poziomu życia osoby bezrobotnej i osób w jej gospodarstwie domowym. Ponadto osoby te dotyka często izolacja społeczna, a w konsekwencji zaburzone funkcjonowanie w życiu lokalnej społeczności. Należy podjąć wszelkie działania zmierzające do włączenia społecznego i poprawy warunków rozwoju przedsiębiorczości w celu zminimalizowania bezrobocia.

Na terenie gminy Szczebrzeszyn średnio na 1000 mieszkańców przypada 59 osób bezrobotnych. Największe wartości wskaźnika prezentującego liczbę osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców odnotowano na terenie sołectw Wielącza Poduchowna oraz Bodaczów.

Tabela 7. Wskaźnik sfery społecznej – liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców

	Nazwa osiedla/ sołectwa	Wartość wskaźnika		Nazwa osiedla/ sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/ sołectwa	Wartość wskaźnika
Miasto Szczebrzeszyn	Szczebrzeszyn	65	Obszar wiejski	Bodaczów	85	Lipowiec Kolonia	77
	Klemensów	78		Brody Duże	42	Niedzieliska	46
	Przedmieście Zamojskie	74		Brody Małe	60	Niedzieliska Kolonia	46
	Przedmieście Błonie	55		Kawęczyn	43	Wielącza	37
	Przedmieście Szperówka	36		Kawęczynek	24	Wielącza Kolonia	15
Średnia wartość dla obszaru gminy		59		Kąty I	68	Wielącza Poduchowna	138
				Kąty II	74		

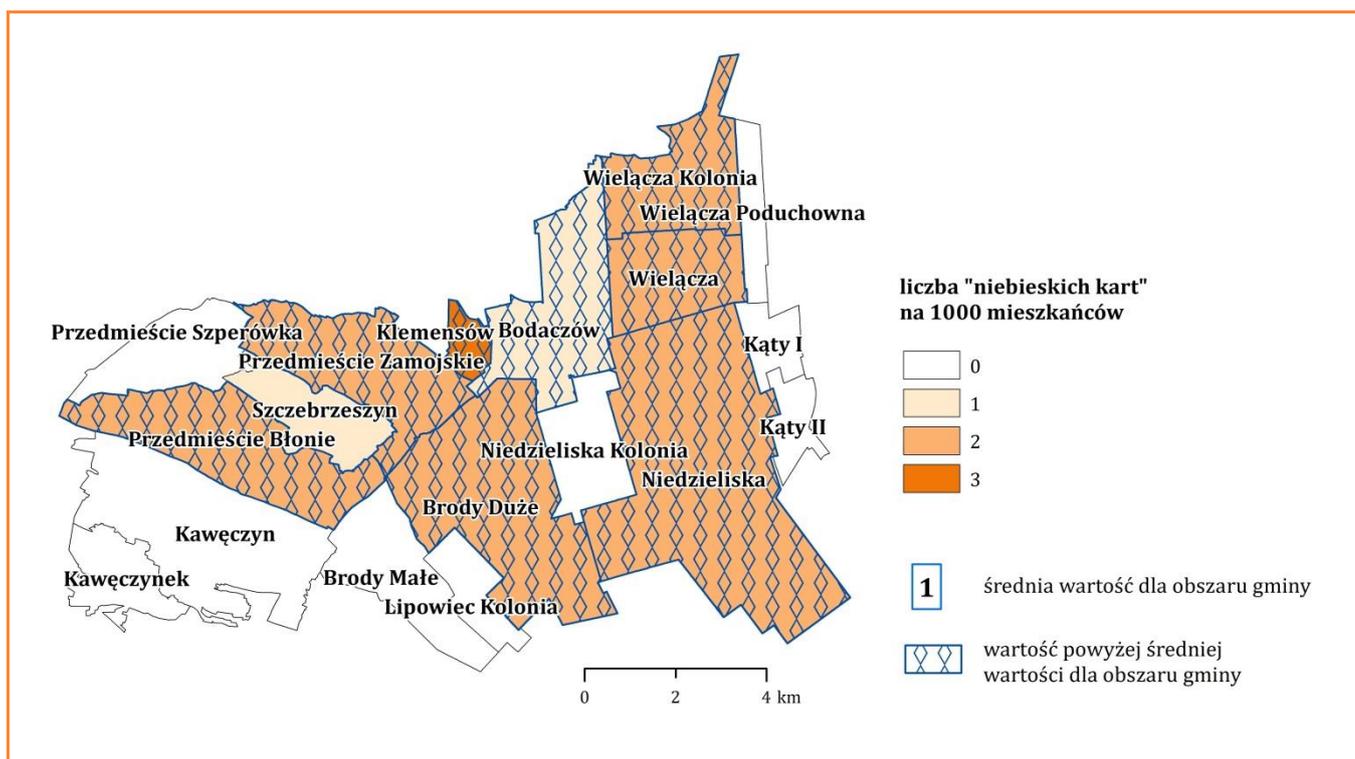

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie

Patologie społeczne to zachowania, które zakłócają równowagę społeczną. Należy do nich przemoc w rodzinie, która współwystępuje ze zjawiskami nadużywania lub uzależnienia od alkoholu, problemów socjalno-bytowych, rozpadu związku lub małżeństwa, problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz zaburzeń lub chorób psychicznych. W celu minimalizacji przemocy w rodzinie, na terenie kraju, wprowadzono procedurę "Niebieskie Karty", która jest instytucjonalnym narzędziem służącym do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Na terenie gminy Szczepieszyn w 2015 r. na 1000 mieszkańców przypadało średnio 1 „niebieska karta”. Największe wartości ww. wskaźnika odnotowano na terenie osiedla Klemensów.

Tabela 8. Wskaźnik sfery społecznej – liczba „niebieskich kart” na 1000 mieszkańców

	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	
Miasto Szczepieszyn	Szczepieszyn	1	Obszar wiejski	Bodaczów	1	Lipowiec Kolonia	0
	Klemensów	3		Brody Duże	2	Niedzieliska	2
	Przedmieście Zamojskie	2		Brody Małe	0	Niedzieliska Kolonia	0
	Przedmieście Błonie	2		Kawęczyn	0	Wielęcza	2
	Przedmieście Szperówka	0		Kawęczynek	0	Wielęcza Kolonia	2
Średnia wartość dla obszaru gminy		1		Kąty I	0	Wielęcza Poduchowna	0
				Kąty II	0		

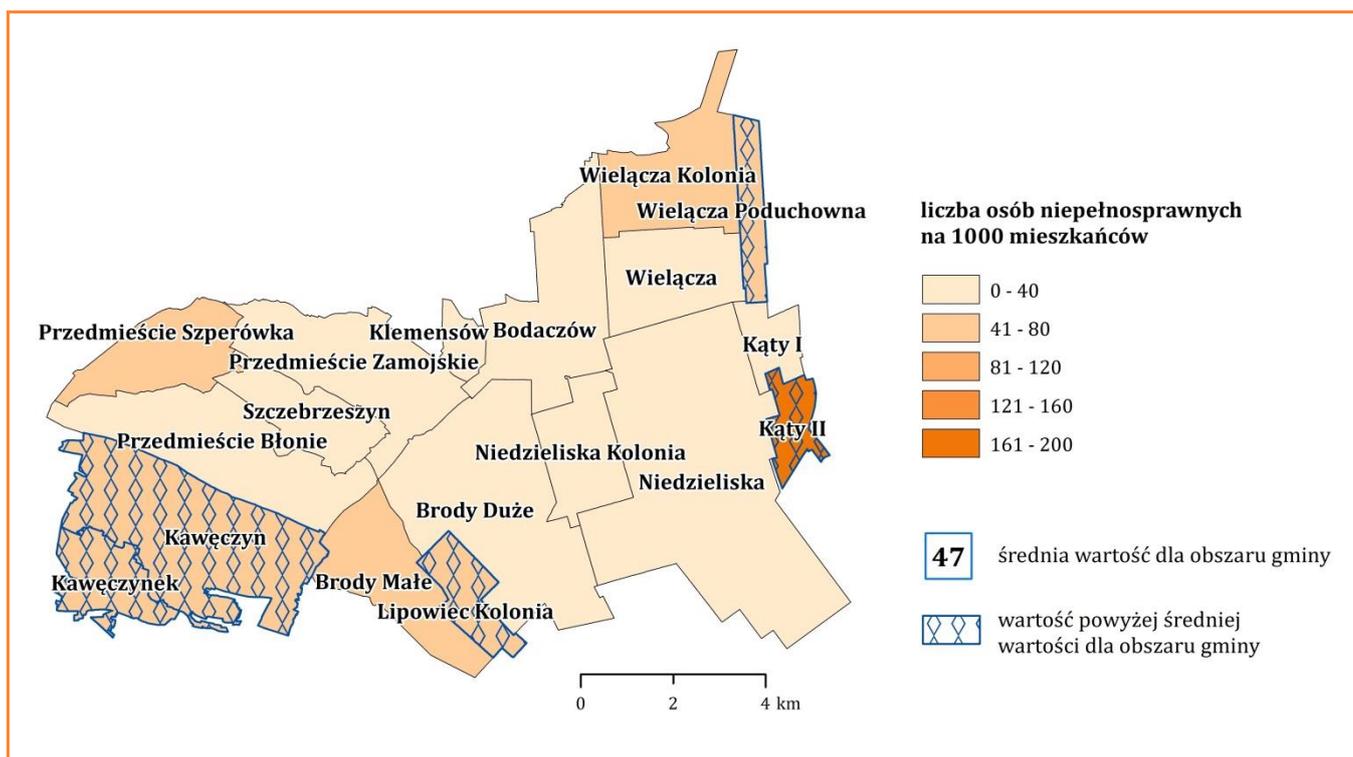
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie

Ważnym i problematycznym aspektem jest sytuacja osób niepełnosprawnych w społeczeństwie. Ich stereotypowy wizerunek społeczny (postrzegane są jako osoby słabe, lękliwe, samotne, podejrzliwe, skryte, nerwowe, niepewne siebie i ubogie) bardzo często jest przyczyną wycofania społecznego takich osób i dysfunkcyjnego życia w społeczeństwie. Osoby niepełnosprawne ze względu na szczególną sytuację życiową wymagają specjalnego traktowania oraz zapewnienia im odpowiednich warunków do życia i rozwoju. Jest to szczególnie istotne na obszarach gdzie jest ich większa liczba i przez to zwiększa się zapotrzebowanie na udogodnienia w infrastrukturze, dzięki którym osoby te mogą godnie żyć, załatwiać sprawy w placówkach publicznych czy korzystać z miejsc wypoczynku i rekreacji.

Na terenie gminy Szczepieszyn liczba osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców wypada średnio 47. W podziale na osiedla/sołectwa gminy, największe wartości ww. wskaźnika odnotowano na terenie sołectwa Kąty II oraz Lipowiec Kolonia.

Tabela 9. Wskaźnik sfery społecznej - liczba osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców

	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika
Miasto Szczepieszyn	Szczepieszyn	31	Bodaczów	28	Lipowiec Kolonia	77
	Klemensów	35	Brody Duże	25	Niedzieliska	39
	Przedmieście Zamojskie	21	Brody Małe	47	Niedzieliska Kolonia	20
	Przedmieście Błonie	34	Kawęczyn	56	Wielącza	20
	Przedmieście Szperówka	46	Kawęczynek	49	Wielącza Kolonia	46
Średnia wartość dla obszaru gminy		47	Kąty I	21	Wielącza Poduchowna	69
			Kąty II	185		

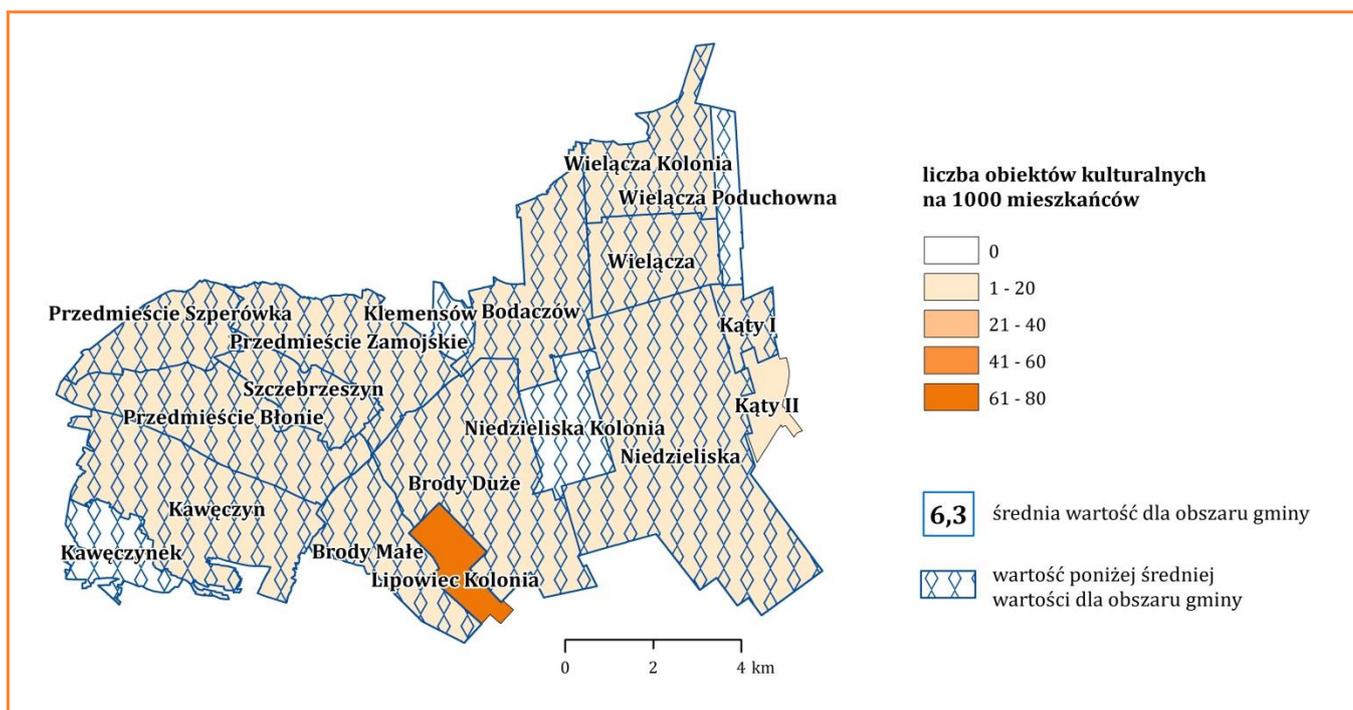

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie

W kultywowaniu lokalnych tradycji, jak również budowaniu więzi międzyludzkich, bardzo istotne są obiekty kulturowe (m.in.: świetlice, ośrodki kultury, izby regionalne). Dostępność do obiektów kulturowych jest bardzo ważna w kontekście rozwoju przestrzennego i społecznego gminy. Na terenie gminy Szczepieszyn średnio na 1000 mieszkańców przypada 6,3 obiektów kulturowych. W podziale na sołectwa/osiedla gminy na terenie osiedla Klemensów oraz sołectw Kawęczynek, Niedzieliska Kolonia oraz Wielącza Poduchowna wartość ww. wskaźnika wynosi 0.

Tabela 10. Wskaźnik sfery społecznej – liczba obiektów kulturalnych na 1000 mieszkańców

	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	
Miasto Szczepieszyn	Szczepieszyn	0,4	Obszar wiejski	Bodaczów	0,5	Lipowiec Kolonia	76,9
	Klemensów	0,0		Brody Duże	1,8	Niedzieliska	1,1
	Przedmieście Zamojskie	0,9		Brody Małe	1,7	Niedzieliska Kolonia	0,0
	Przedmieście Błonie	2,1		Kawęczyn	2,5	Wielącza	1,5
	Przedmieście Szperówka	5,2		Kawęczynek	0,0	Wielącza Kolonia	1,9
Średnia wartość dla obszaru gminy	6,3	Kąty I		5,2	Wielącza Poduchowna	0,0	
		Kąty II		12,3			

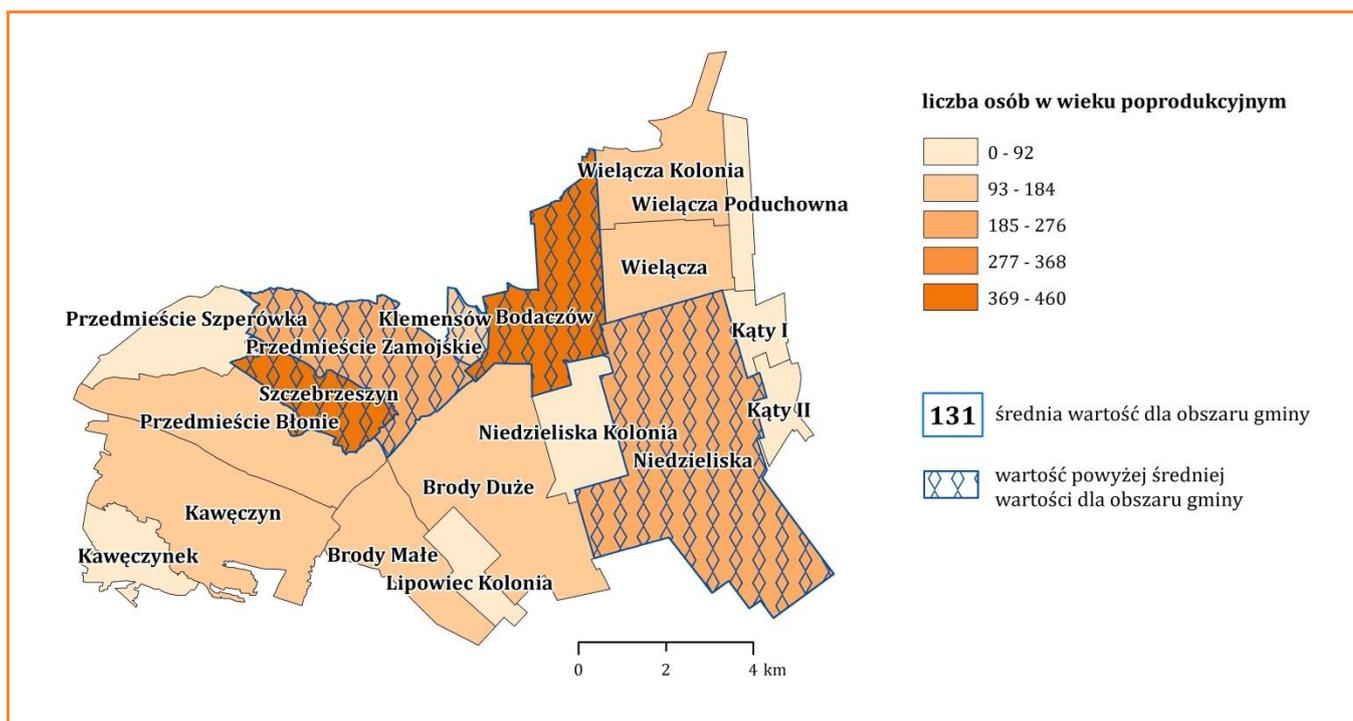

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie

Starzenie się społeczeństwa ma decydujący wpływ na poziom życia ludzi starszych i ich postrzegania przez pozostałe grupy społeczne. Dlatego ważne jest podejmowanie tematu problemów osób starszych i działań mających na celu zmianę ich stylu życia, co w konsekwencji wpłynie na zmniejszenie problemów związanych z procesem starzenia. Osoby starsze są zazwyczaj mniej zaangażowane w sprawy społeczności, w związku z czym bardzo ważne są działania aktywizujące tę grupę osób, aby jak najdłużej czuli się pełnoprawnymi członkami społeczeństwa. Na terenie gminy Szczepieszyn najwięcej osób w wieku poprodukcyjnym zamieszkuje osiedle Szczepieszyn oraz sołectwo Bodaczów.

Tabela 11. Wskaźnik sfery społecznej – liczba osób w wieku poprodukcyjnym

	Nazwa osiedla/ sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/ sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/ sołectwa	Wartość wskaźnika	
Miasto Szczepieszyn	Szczepieszyn	454	Obszar wiejski	Bodaczów	392	Lipowiec Kolonia	5
	Klemensów	135		Brody Duże	122	Niedzieliska	194
	Przedmieście Zamojskie	229		Brody Małe	120	Niedzieliska Kolonia	37
	Przedmieście Błonie	117		Kawęczyn	100	Wielęcza	130
	Przedmieście Szperówka	61		Kawęczynek	24	Wielęcza Kolonia	100
Średnia wartość dla obszaru gminy		131		Kąty I	43	Wielęcza Poduchowna	57
				Kąty II	29		

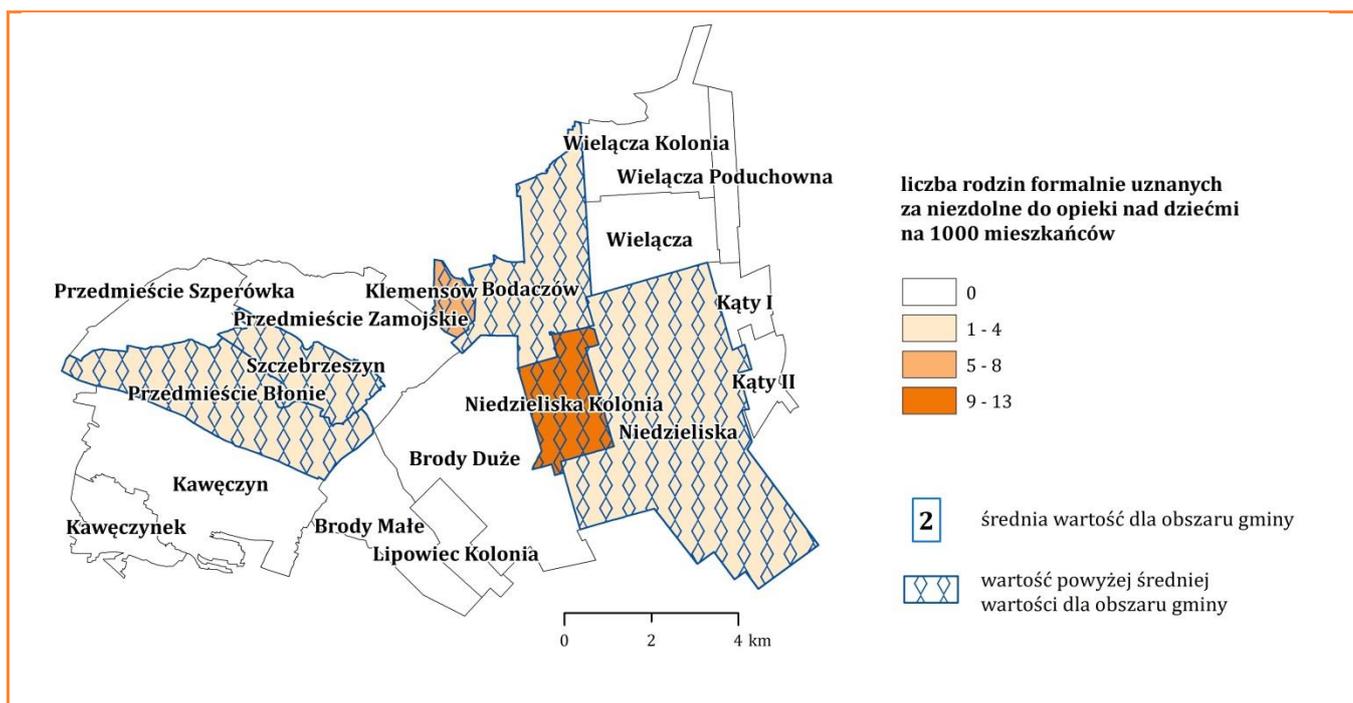

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie

Kolejnym istotnym problemem społecznym jest zaburzenie równowagi systemu rodzinnego, które przejawia się trudnościami w wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny i jest przyczyną jej złego funkcjonowania. Problemy rodzinne przekładają się na kryzys całej społeczności. Na obszarze gminy Szczepieszyn średnio 2 rodziny uznawane są formalnie za niezdolne do opieki nad dziećmi na 1000 mieszkańców. W podziale na sołectwa/osiedla gminy wartości ww. wskaźnika niekorzystnie wypadają na terenie sołectwa Niedzieliska Kolonia.

Tabela 12. Wskaźnik sfery społecznej – liczba rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi na 1000 mieszkańców

	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	
Miasto Szczepieszyn	Szczepieszyn	4	Obszar wiejski	Bodaczów	2	Lipowiec Kolonia	0
	Klemensów	5		Brody Duże	0	Niedzieliska	4
	Przedmieście Zamojskie	0		Brody Małe	0	Niedzieliska Kolonia	13
	Przedmieście Błonie	4		Kawęczyn	0	Wielęcza	0
	Przedmieście Szperówka	0		Kawęczynek	0	Wielęcza Kolonia	0
Średnia wartość dla obszaru gminy		2		Kąty I	0	Wielęcza Poduchowna	0
				Kąty II	0		

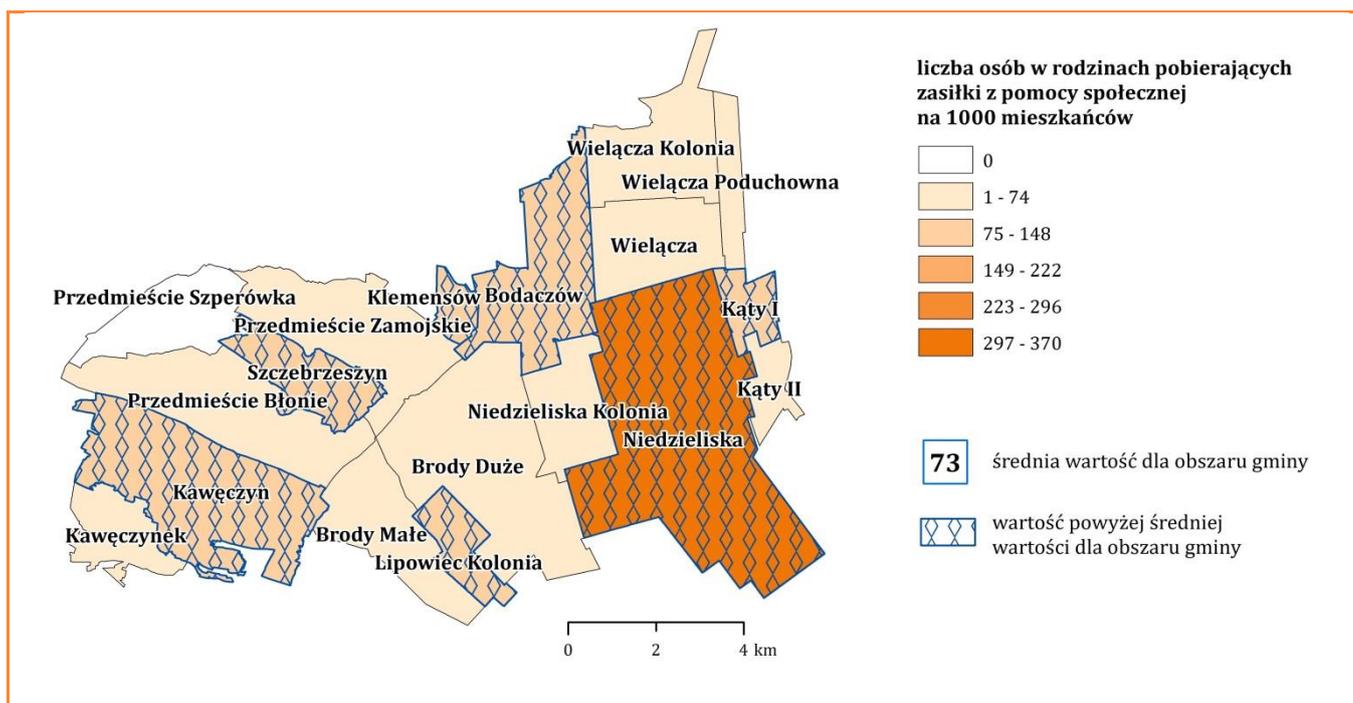

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie

O stanie kryzysowym na danym terenie świadczy również uzależnienie społeczności lokalnej od pomocy społecznej. Z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczepieszynie korzystają osoby w trudnych sytuacjach życiowych, które nie potrafią przezwyciężyć kryzysu bez pomocy z zewnątrz. Na terenie gminy Szczepieszyn głównymi powodami korzystania z pomocy społecznej są: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba oraz potrzeba ochrony macierzyństwa (w tym wielodzietność). W podziale na sołectwa/osiedla największą liczbę osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców odnotowano na terenie sołectwa Niedzieliska oraz osiedla Szczepieszyn.

Tabela 13. Wskaźnik sfery społecznej – liczba osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców

	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	
Miasto Szczepieszyn	Szczepieszyn	137	Obszar wiejski	Bodaczów	79	Lipowiec Kolonia	77
	Klemensów	114		Brody Duże	58	Niedzieliska	362
	Przedmieście Zamojskie	14		Brody Małe	55	Niedzieliska Kolonia	66
	Przedmieście Błonie	13		Kawęczyn	81	Wielącza	9
	Przedmieście Szperówka	0		Kawęczynek	12	Wielącza Kolonia	37
Średnia wartość dla obszaru gminy		73		Kąty I	94	Wielącza Poduchowna	41
				Kąty II	62		

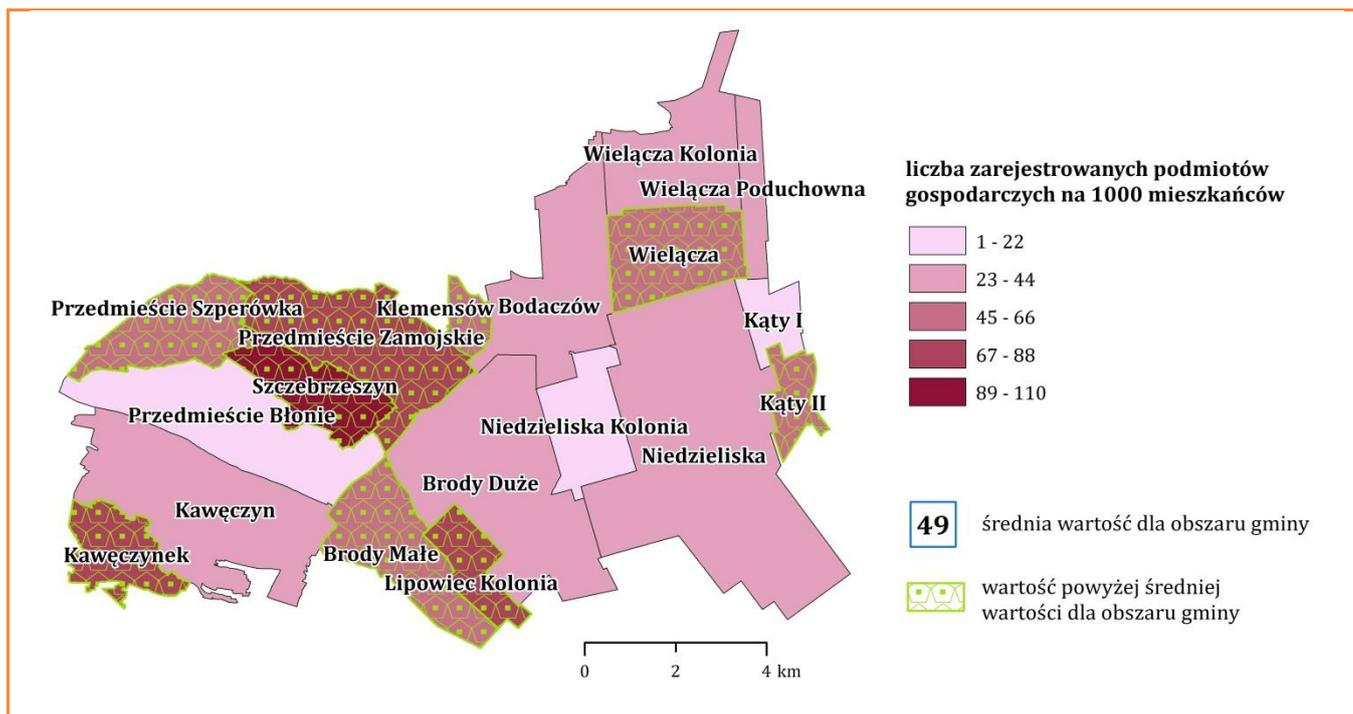
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie

SFERA GOSPODARCZA

Wskaźnikiem jakości kapitału ludzkiego na danym terenie jest poziom przedsiębiorczości mieszkańców. Obszar charakteryzujący się koncentracją podmiotów gospodarczych wymaga podjęcia kroków zmierzających do jego uatrakcyjnienia i usprawnienia, aby był bardziej przyjazny dla istniejących i potencjalnych nowych przedsiębiorców. Najwięcej podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców działa na terenie osiedla Szczepieszyn oraz sołectwa Kawęczynek.

Tabela 14. Wskaźnik sfery gospodarczej – liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	
Miasto Szczepieszyn	Szczepieszyn	109	Obszar wiejski	Bodaczów	42	Lipowiec Kolonia	77
	Klemensów	51		Brody Duże	32	Niedzieliska	24
	Przedmieście Zamojskie	71		Brody Małe	55	Niedzieliska Kolonia	13
	Przedmieście Błonie	21		Kawęczyn	33	Wielęcza	52
	Przedmieście Szperówka	62		Kawęczynek	85	Wielęcza Kolonia	35
Średnia wartość dla obszaru gminy		49		Kąty I	16	Wielęcza Poduchowna	41
				Kąty II	62		

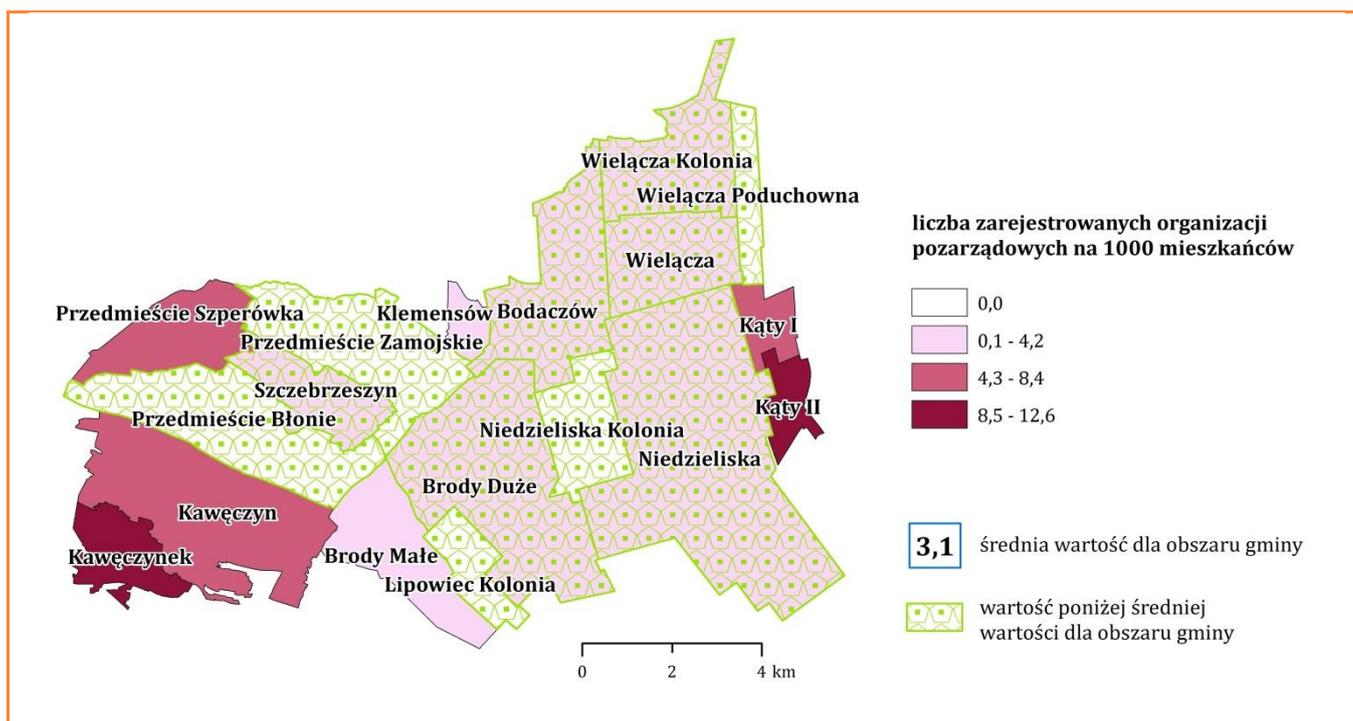

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szczepietynie

Główną korzyścią płynącą z rejestracji stowarzyszenia w KRS jest nabycie przez organizację osobowości prawnej. To z kolei znacznie poszerza możliwości działania i korzystnie wpływa na aktywność społeczną mieszkańców w zaangażowaniu w różnorodnych organizacjach społecznych. Potrzeba tworzenia organizacji pozarządowych wynika z chęci wspólnego działania i realizacji wspólnych celów. Słaba aktywność mieszkańców prowadzi do marazmu i poświęcania się wyłącznie własnym problemom. Ze strony władz gminy ważne jest wspieranie działalności istniejących organizacji społecznych i tworzenia nowych zgodnie z aktualnymi potrzebami mieszkańców. W gminie średnio na 1000 mieszkańców przypada 3,1 organizacji pozarządowych. Sytuacja niekorzystnie wygląda na terenie sołectw: Przedmieście Zamojskie, Przedmieście Błonie, Lipowiec Kolonia, Niedzieliska Kolonia oraz Wielęcza Poduchowna ponieważ nie ma tak żadnej zarejestrowanej organizacji pozarządowej.

Tabela 15. Wskaźnik sfery gospodarczej - liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców

	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	
Miasto Szczepietyn	Szczepietyn	2,9	Obszar wiejski	Bodaczów	0,5	Lipowiec Kolonia	0,0
	Klemensów	1,0		Brody Duże	1,8	Niedzieliska	2,2
	Przedmieście Zamojskie	0,0		Brody Małe	3,3	Niedzieliska Kolonia	0,0
	Przedmieście Błonie	0,0		Kawęczyn	5,1	Wielęcza	1,5
	Przedmieście Szperówka	5,2		Kawęczynek	12,2	Wielęcza Kolonia	1,9
Średnia wartość dla obszaru gminy		3,1		Kąty I	5,2	Wielęcza Poduchowna	0,0
				Kąty II	12,3		

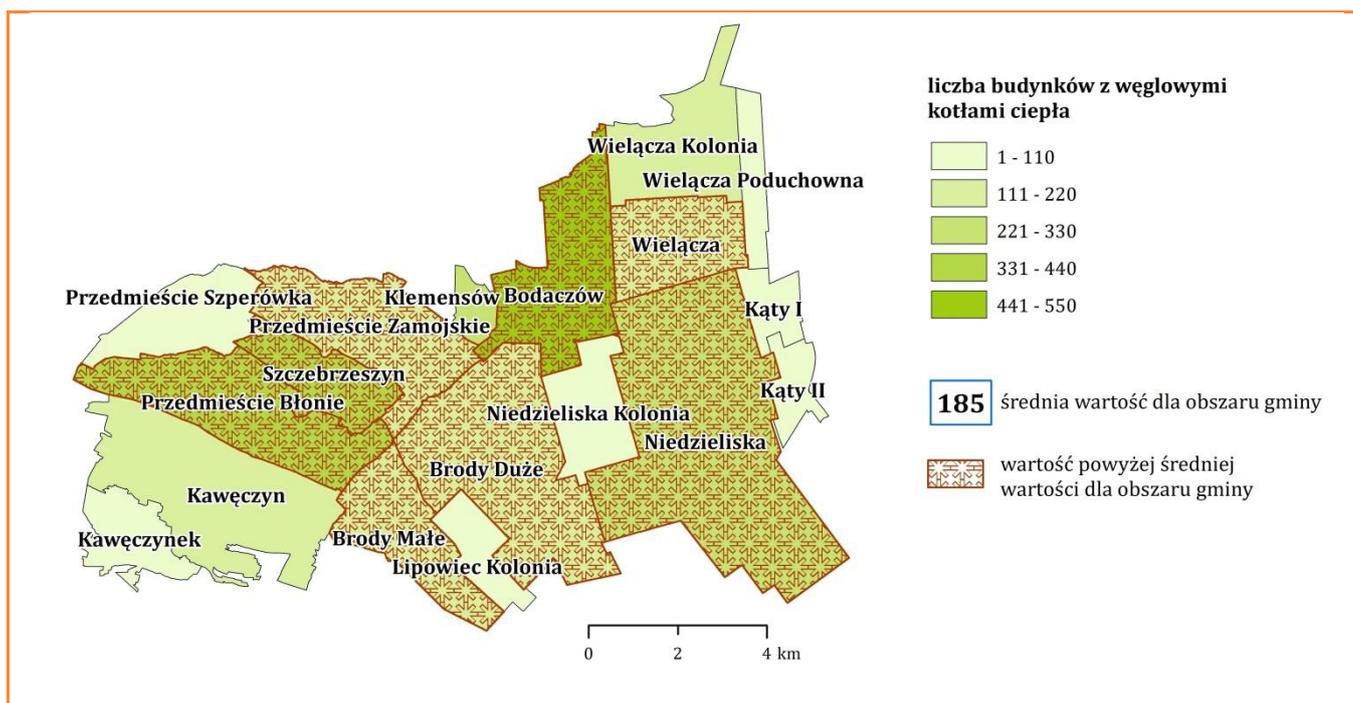
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie

SFERA ŚRODOWISKOWA

W gminie Szczepieszyn jednym z głównych problemów są problemy środowiskowe wynikające z przestarzałych źródeł ciepła, co przyczynia się do zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy. Jest to jeden z głównych powodów niskiej emisji dwutlenku węgla i innych gazów cieplarnianych do atmosfery i problemów z tym związanych tj. zanieczyszczenie powietrza, komfort życia i problemy zdrowotne ludności. Średnio na obszarze gminy znajduje się 185 budynków z węglowymi kotłami ciepła. Największa ich liczba znajduje się na terenie sołectw Bodaczów i Przedmieście Błonie oraz osiedla Szczepieszyn.

Tabela 16. Wskaźnik sfery środowiskowej – liczba budynków z węglowymi kotłami ciepła

	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	
Miasto Szczepieszyn	Szczepieszyn	335	Obszar wiejski	Bodaczów	550	Lipowiec Kolonia	13
	Klemensów	277		Brody Duże	194	Niedzieliska	282
	Przedmieście Zamojskie	195		Brody Małe	191	Niedzieliska Kolonia	74
	Przedmieście Błonie	387		Kawęczyn	159	Wielącza	189
	Przedmieście Szperówka	99		Kawęczynek	36	Wielącza Kolonia	156
Średnia wartość dla obszaru gminy	185	Kąty I		72	Wielącza Poduchowna	70	
		Kąty II		50			

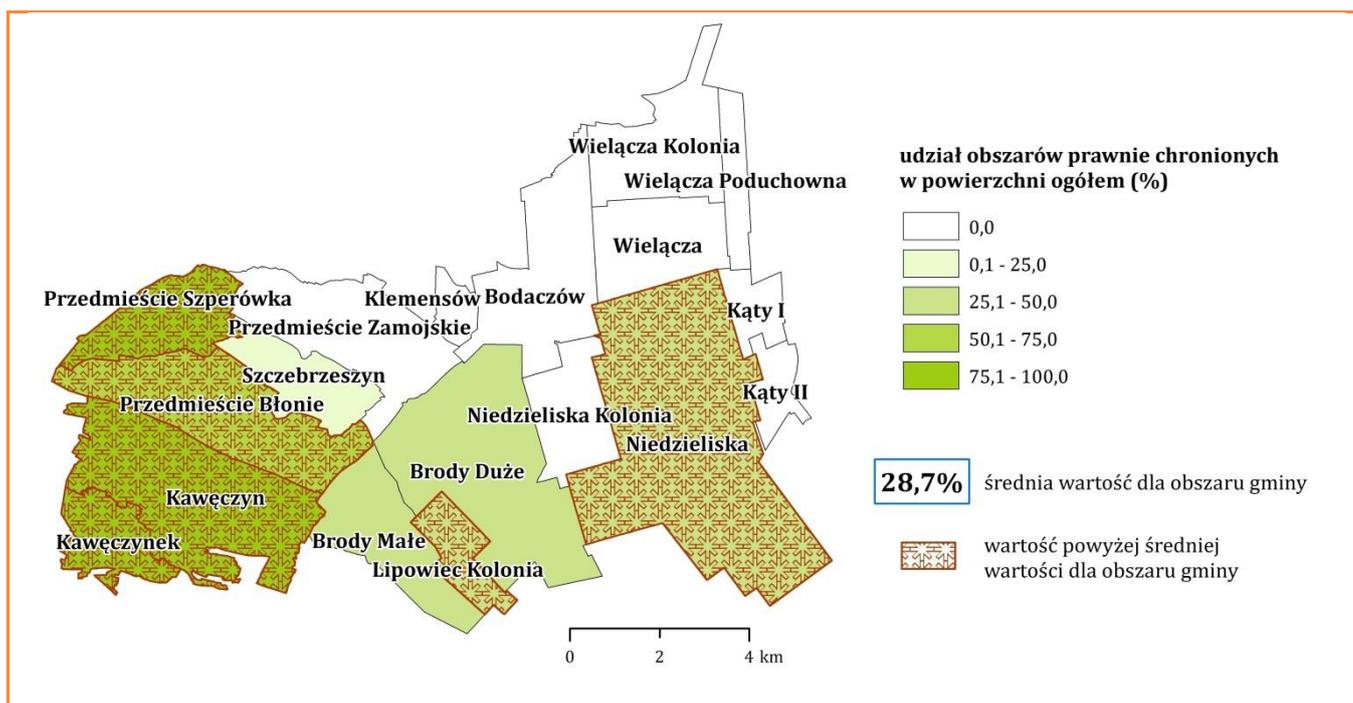

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie

Kolejnym wskaźnikiem obrazującym problemy w sferze środowiskowej jest udział powierzchni obszarów chronionych w powierzchni gminy. Obszary chronione to zarówno duży potencjał danego obszaru/sołectwa np. w zakresie rozwoju turystyki przyrodniczej oraz miejsc rekreacji i wypoczynku, jak i problemy formalno-prawne, które wiążą się z ich występowaniem. Duży udział obszarów chronionych jest barierą w rozwoju niektórych branż działalności gospodarczej m.in. odnawialnych źródeł energii. Na terenie gminy Szczepieszyn obszary prawnie chronione zajmują ¼ powierzchni gminy. Analizując udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem danego sołectwa/osiedla gminy 100% pokrycie odnotowuje się na terenie sołectw Kawęczyn i Kawęczynek.

Tabela 17. Wskaźnik sfery środowiskowej – udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (%)

	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	
Miasto Szczepieszyn	Szczepieszyn	21,6%	Obszar wiejski	Bodaczów	0,0%	Lipowiec Kolonia	49,0%
	Klemensów	0,0%		Brody Duże	26,9%	Niedzieliska	38,4%
	Przedmieście Zamojskie	0,0%		Brody Małe	25,9%	Niedzieliska Kolonia	0,0%
	Przedmieście Błonie	65,0%		Kawęczyn	100,0%	Wielącza	0,0%
	Przedmieście Szperówka	89,1%		Kawęczynek	100,0%	Wielącza Kolonia	0,0%
Średnia wartość dla obszaru gminy	28,7%		Kąty I	0,0%	Wielącza Poduchowna	0,0%	
			Kąty II	0,0%			

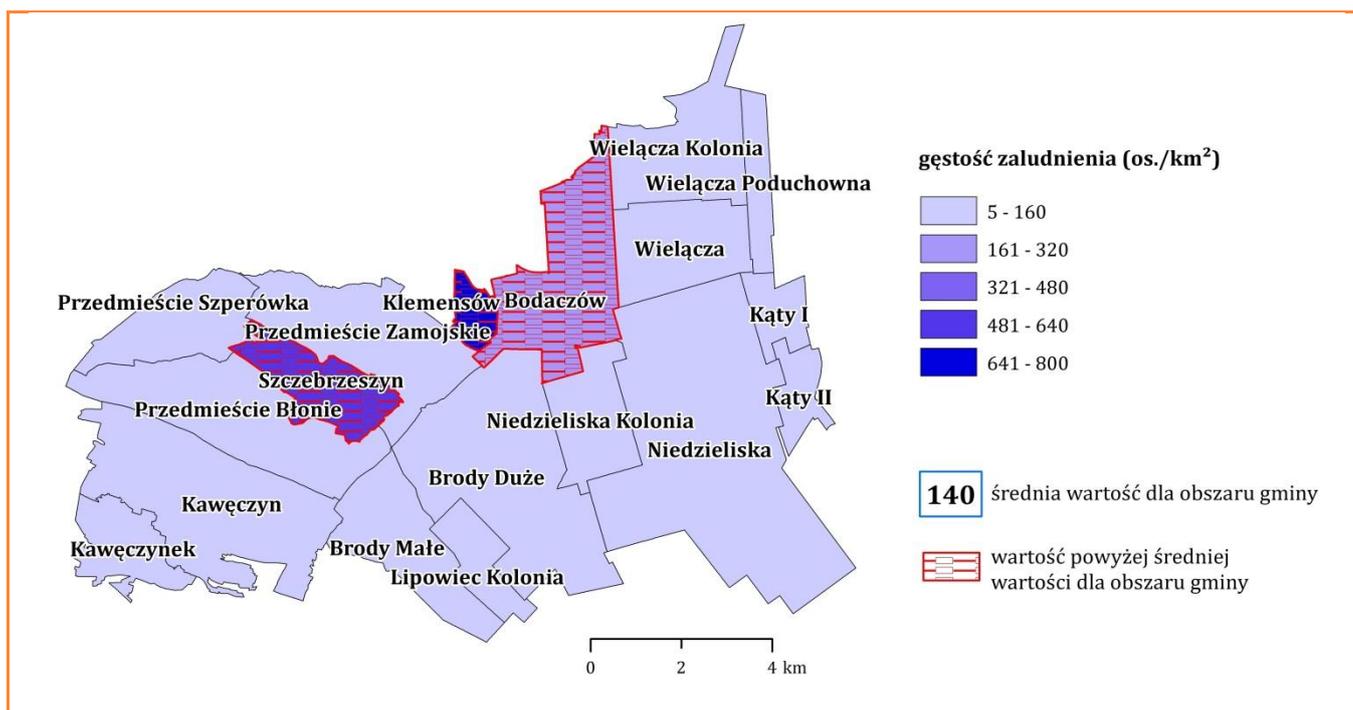

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Gęstość zaludnienia to wskaźnik obrazujący potrzeby w zakresie zagospodarowania przestrzennego, gdyż duże zagęszczenie ludności generuje konieczność odpowiedniego, funkcjonalnego zagospodarowania przestrzeni. Obszar o wysokiej gęstości zaludnienia wymaga odpowiedniego układu ulic i budynków, koncentracji obiektów usługowych – zarówno komercyjnych, jak i publicznych, odpowiedniej powierzchni terenów zielonych służących wypoczynkowi i rekreacji. Średnia wartość gęstości zaludnienia na terenie gminy wynosi 140 os./km². Największe wskaźniki gęstości zaludnienia odnotowano na terenie miasta, na obszarze osiedla Klemensów oraz osiedla Szczebrzeszyn.

Tabela 18. Wskaźnik sfery przestrzenno-funkcjonalnej – gęstość zaludnienia (os./km²)

	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	
Miasto Szczebrzeszyn	Szczebrzeszyn	575	Obszar wiejski	Bodaczów	241	Lipowiec Kolonia	5
	Klemensów	777		Brody Duże	40	Niedzieliska	39
	Przedmieście Zamojskie	128		Brody Małe	100	Niedzieliska Kolonia	34
	Przedmieście Błonie	48		Kawęczyn	31	Wielęcza	115
	Przedmieście Szperówka	38		Kawęczynek	23	Wielęcza Kolonia	79
Średnia wartość dla obszaru gminy		140		Kąty I	98	Wielęcza Poduchowna	101
				Kąty II	44		

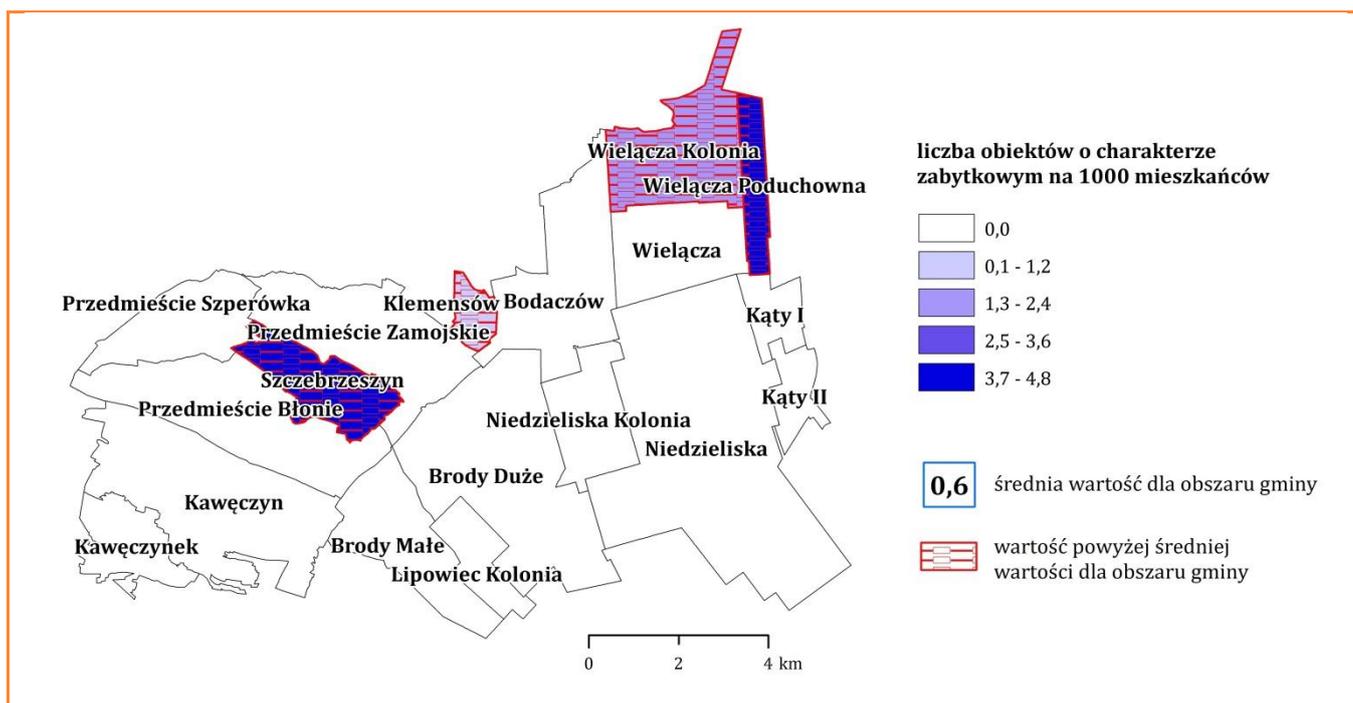

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szczepietynie

Ochrona dziedzictwa kulturowego to jedno z zadań nałożonych na władze lokalne, ale również na właścicieli obiektów zabytkowych. Warunkuje to konieczność dbałości o obiekty zabytkowe, dążąc do nadania im nowych funkcji i zagospodarowania ich w sposób kompleksowy. Obiekty charakteryzujące się walorami architektonicznymi, wymagają kompleksowych remontów oraz podwyższenia ich standardów użytkowania. Najwięcej obiektów zabytkowych (w odniesieniu do liczby ludności) zlokalizowanych jest na terenie sołectwa Wielącza Poduchowna oraz osiedla Szczepietyn.

Tabela 19. Wskaźnik sfery przestrzenno-funkcjonalnej - liczba obiektów o charakterze zabytkowym na 1000 mieszkańców

	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	
Miasto Szczepietyn	Szczepietyn	4,1	Obszar wiejski	Bodaczów	0,0	Lipowiec Kolonia	0,0
	Klemensów	1,0		Brody Duże	0,0	Niedzieliska	0,0
	Przedmieście Zamojskie	0,0		Brody Małe	0,0	Niedzieliska Kolonia	0,0
	Przedmieście Błonie	0,0		Kawęczyn	0,0	Wielącza	0,0
	Przedmieście Szperówka	0,0		Kawęczynek	0,0	Wielącza Kolonia	1,9
Średnia wartość dla obszaru gminy	0,6	Kąty I		0,0	Wielącza Poduchowna	4,6	
		Kąty II		0,0			

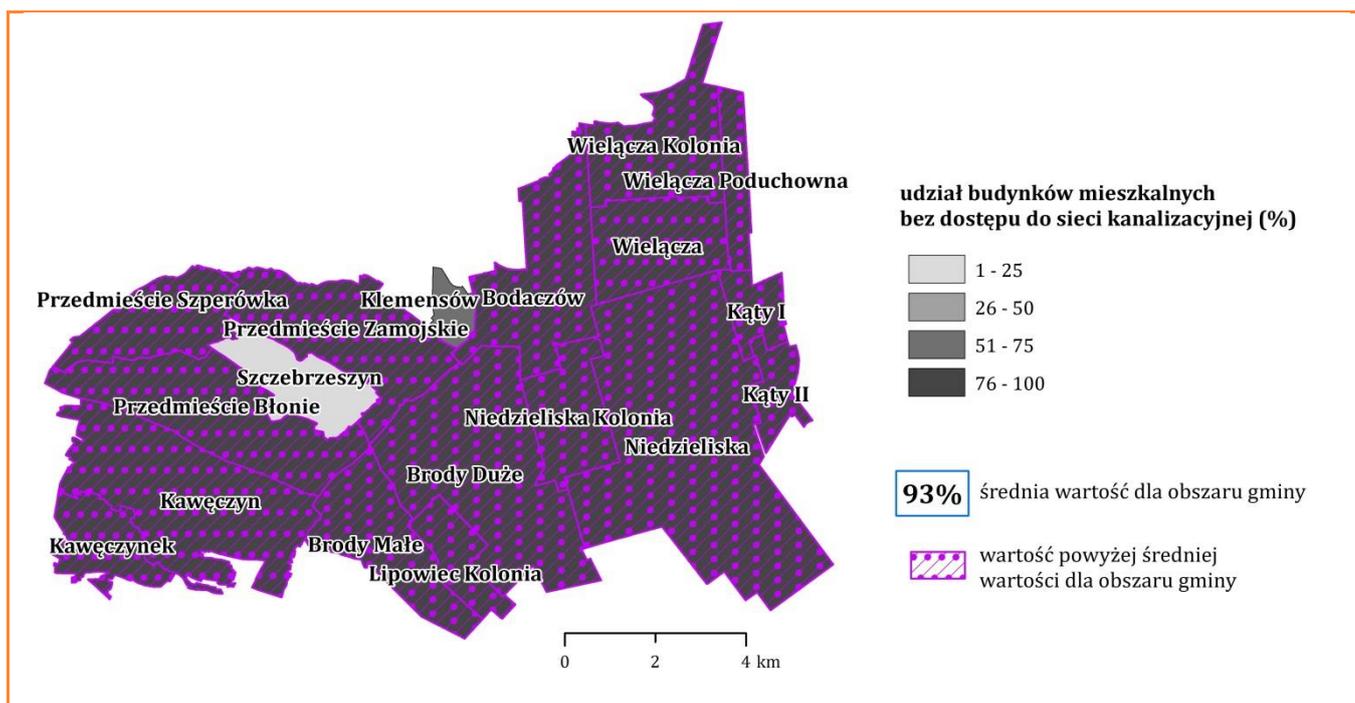
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie

SFERA TECHNICZNA

Dostęp do wszelkiego rodzaju infrastruktury na terenie gminy pozwala mieszkańcom na komfortowe życie. Obecnie bardzo istotnym problemem infrastrukturalnym jest brak dostępu do instalacji sieciowych m.in. sieci kanalizacyjnej. Na terenie gminy sieć kanalizacyjna jest dostępna jedynie na terenie osiedli: Szczepieszyn i Klemensów oraz sołectw Przedmieście Zamojskie i Bodaczów. O ile na terenie osiedli miasta jest ona rozwinięta dość dobrze, to na terenie sołectw w dalszym ciągu odnotowuje się znaczne potrzeby w tym zakresie. Niekorzystną sytuację potwierdzają wartości wskaźnika - udział budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej, który dla obszaru gminy wynosi średnio 93%. Na obszarze sołectw jego wartość wahają się między 96 a 100%.

Tabela 20. Wskaźnik sfery technicznej – udział budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej (%)

	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	
Miasto Szczepieszyn	Szczepieszyn	17%	Obszar wiejski	Bodaczów	97%	Lipowiec Kolonia	100%
	Klemensów	59%		Brody Duże	100%	Niedzieliska	100%
	Przedmieście Zamojskie	96%		Brody Małe	100%	Niedzieliska Kolonia	100%
	Przedmieście Błonie	100%		Kawęczyn	100%	Wielęcza	100%
	Przedmieście Szperówka	100%		Kawęczynek	100%	Wielęcza Kolonia	100%
Średnia wartość dla obszaru gminy		93%		Kąty I	100%	Wielęcza Poduchowna	100%
				Kąty II	100%		

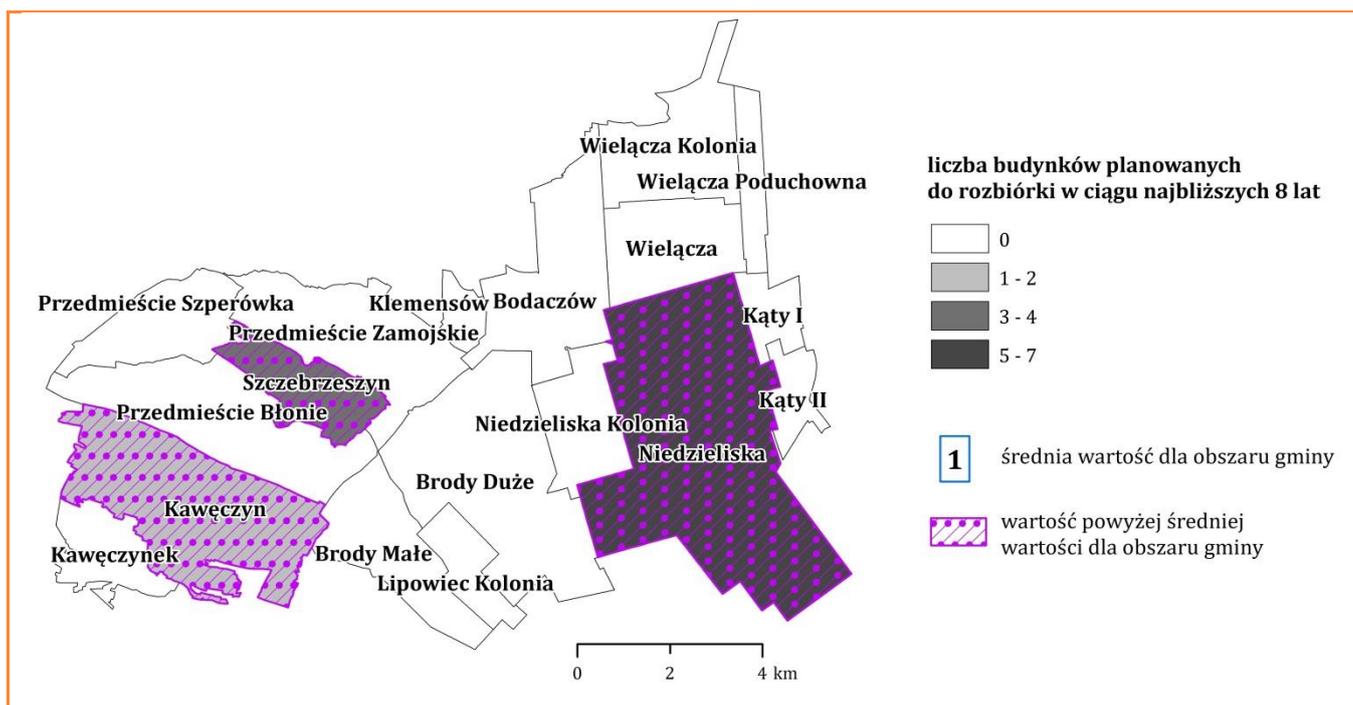

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie

Problemem w sferze technicznej jest degradacja budynków, których stan techniczny nie pozwala na ich modernizację i adaptację. Zdegradowane budynki przyczyniają się do obniżenia jakości przestrzeni, w szczególności przestrzeni publicznych. Na terenie gminy Szczepieszyn do rozbiórki (w ciągu najbliższych 8 lat) przeznaczonych jest łącznie 12 budynków. Najwięcej ich znajduje się na terenie sołectwa Niedzieliska.

Tabela 21. Wskaźnik sfery technicznej – liczba budynków planowanych do rozbiórki w ciągu najbliższych 8 lat

	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	Nazwa osiedla/sołectwa	Wartość wskaźnika	
Miasto Szczepieszyn	Szczepieszyn	3	Obszar wiejski	Bodaczów	0	Lipowiec Kolonia	0
	Klemensów	0		Brody Duże	0	Niedzieliska	7
	Przedmieście Zamojskie	0		Brody Małe	0	Niedzieliska Kolonia	0
	Przedmieście Błonie	0		Kawęczyn	2	Wielącza	0
	Przedmieście Szperówka	0		Kawęczynek	0	Wielącza Kolonia	0
Średnia wartość dla obszaru gminy		1		Kąty I	0	Wielącza Poduchowna	0
				Kąty II	0		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie

Analiza wskaźnikowa pozwoliła zidentyfikować obszary gminy Szczepieszyn, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk, co warunkuje stan kryzysowy. Wskazanie osiedli i sołectw było możliwe dzięki ocenie nasilenia koncentracji negatywnych zjawisk w oparciu o ocenę sumaryczną liczby wskaźników w poszczególnych sferach (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej), których wartości wypadają gorzej w porównaniu do średniej wartości dla obszaru gminy.

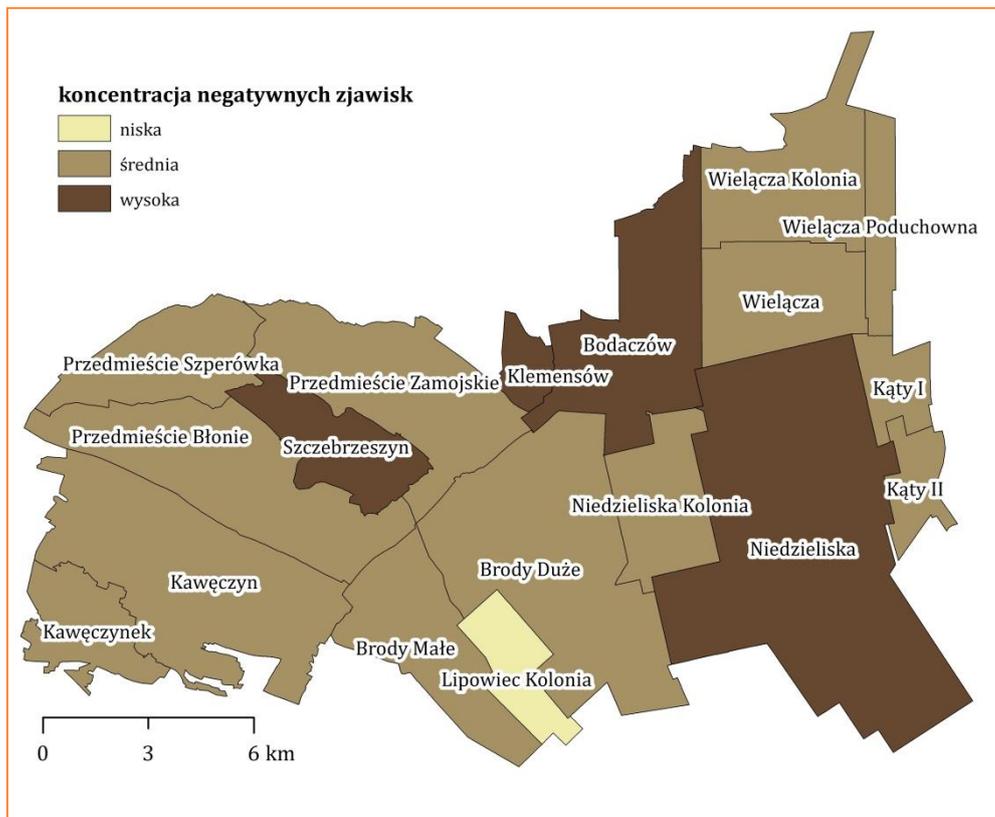
Tabela 22. Delimitacja obszaru zdegradowanego - liczba wskaźników gorszych niż średnia dla gminy w każdym osiedlu/sołectwie gminy Szczepieszyn w poszczególnych sferach

Nazwa jednostki	Nazwa osiedla/sołectwa	SFERA SPOŁECZNA	SFERA GOSPODARCZA	SFERA ŚRODOWISKOWA	SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	SFERA TECHNICZNA	OCENA SUMARYCZNA
Miasto Szczepieszyn	Szczepieszyn	5	2	1	2	1	11
	Klemensów	6	2	1	2	0	11
	Przedmieście Błonie	3	1	2	0	1	7
	Przedmieście Szperówka	1	1	1	0	1	4
	Przedmieście Zamojskie	4	2	1	0	1	8
Obszar wiejski	Bodaczów	6	1	1	1	1	10
	Brody Duże	2	1	1	0	1	5
	Brody Małe	2	1	1	0	1	5
	Kawęczyn	3	0	1	0	2	6
	Kawęczynek	2	1	1	0	1	5

Kąty I	3	0	0	0	1	4
Kąty II	2	1	0	0	1	4
Kolonia Niedzieliska	2	1	0	0	1	4
Lipowiec Kolonia	3	2	1	0	1	7
Niedzieliska	5	1	2	0	2	10
Wielącza Kolonia	2	1	0	1	1	5
Wielącza Poduchowna	3	1	0	1	1	6
Wielącza Wieś	2	2	1	0	1	6

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 11. Koncentracja negatywnych zjawisk na terenie gminy Szczepieszyn w podziale na sołectwa i osiedla

Źródło: opracowanie własne

Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową, obejmuje osiedla: Szczepieszyn i Klemensów oraz sołectwo Bodaczów. Powierzchnia wyznaczonego obszaru stanowi 11,5% powierzchni gminy i jest on zamieszkiwany przez 47% mieszkańców gminy. Cechuje go nagromadzenie negatywnych zjawisk kryzysowych, którym należy przeciwdziałać poprzez integrację działań w sferze społecznej i sferach współwystępujących (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). Rewitalizacja dla swojej skuteczności na wyznaczonym obszarze na terenie gminy wymaga wieloletnich, wieloaspektowych i kompleksowych działań, a jej osiągnięcie będzie możliwe poprzez aktywność w ramach wyznaczonych celów we wszystkich 5 sferach:

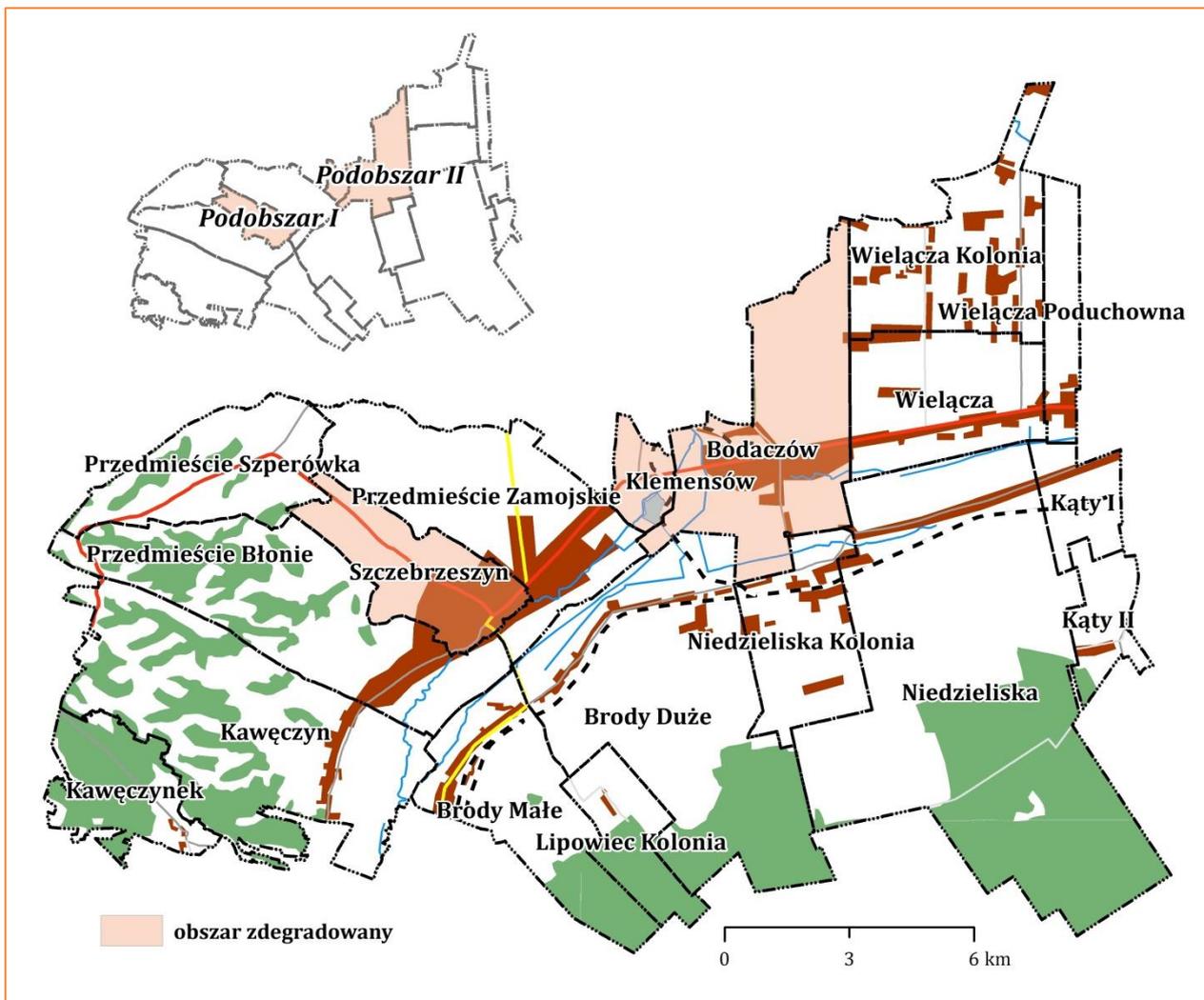
- społecznej – likwidacja oraz ograniczenie zjawisk patologicznych, ograniczenie ubóstwa i poprawa dostępności do usług publicznych,
- gospodarczej – rozwój przedsiębiorczości na terenie obszaru rewitalizacji, ograniczenie zjawiska bezrobocia,

- ❑ środowiskowej – promocja postaw proekologicznych, rozwój odnawialnych źródeł energii,
- ❑ przestrzenno-funkcjonalnej – uporządkowanie przestrzeni publicznej, ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych,
- ❑ technicznej - poprawa i rozwój infrastruktury technicznej, modernizacja zabudowy.

Tabela 23. Delimitacja obszaru zdegradowanego gminy Szczepleszyn

OBSZAR ZDEGRADOWANY				Gmina Szczepleszyn
NUMER PODOBSZARU	I	II		
Nazwa osiedla/sołectwa	Szczepleszyn	Klemensów	Bodaczów	
NAZWA WSKAŹNIKA				
SPOŁECZNA				
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	65	78	85	59
Liczba „niebieskich kart” na 1000 mieszkańców	1	3	1	1
Liczba osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców	31	35	28	47
Liczba obiektów kulturalnych na 1000 mieszkańców	0,4	0,0	0,5	6,3
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	454	135	392	131
Liczba rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi na 1000 mieszkańców	4	5	2	2
Liczba osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	137	114	79	73
GOSPODARCZA				
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	109	51	42	49
Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	2,9	1,0	0,5	3,1
ŚRODOWISKOWA				
Liczba budynków z węglowymi kotłami ciepła	335	277	550	185
Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (%)	21,6	0,0	0,0	28,7
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA				
Gęstość zaludnienia (os./km ²)	575	777	241	140
Liczba obiektów o charakterze zabytkowym na 1000 mieszkańców	4,1	1,0	0,0	0,6
TECHNICZNA				
Udział budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej (%)	17	59	97	93
Liczba budynków planowanych do rozbiórki w ciągu najbliższych 8 lat	3	0	0	1

Ryc. 12. Obszar zdegradowany gminy Szczepieszyn

Źródło: opracowanie własne

3.3. Delimitacja obszaru rewitalizacji

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji możliwe było zarówno w oparciu o analizę jakościową i wielokryterialną (wskaźnikową), ale również o wnioski i opinie zebrane w wyniku konsultacji społecznych. Obszar rewitalizacji obejmuje tylko część obszaru zdegradowanego i cechuje go szczególna koncentracja negatywnych zjawisk, w szczególności w sferze społecznej ale i w innych sferach (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej). W skład ww. obszaru wchodzi osiedle Szczepieszyn.

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*¹³, obszar rewitalizacji nie powinien obejmować więcej niż 20% powierzchni gminy i nie powinno zamieszkiwać go więcej niż 30% mieszkańców gminy. Wyznaczony obszar rewitalizacji w gminie Szczepieszyn spełnia powyższe kryteria, ponieważ ma 3,4% powierzchni gminy (423,49 ha) i jest zamieszkiwany przez 20,8% jej mieszkańców (2433 osób). Zgodnie z danymi zebranymi podczas ankietyzacji mieszkańców

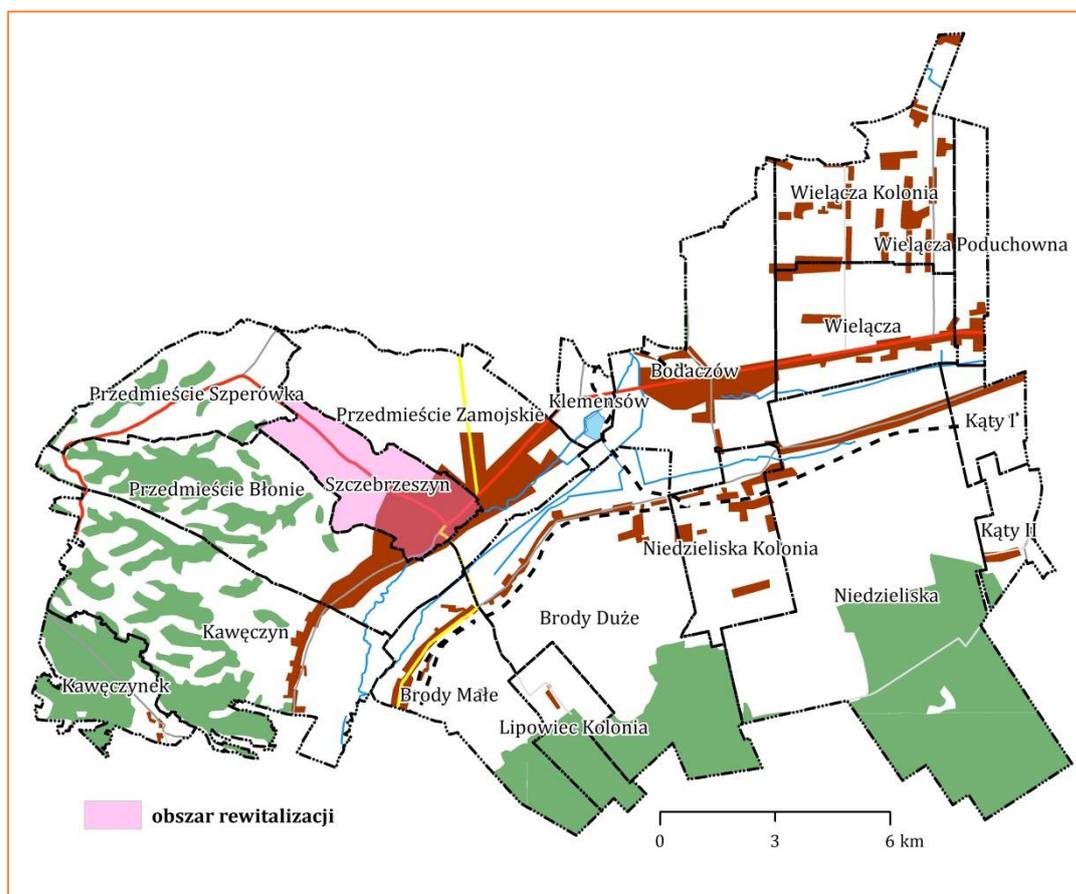
¹³ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Warszawa, 2 sierpnia 2016 r. (MR/H 2014-2020/20(02)/08/2016)

i przeprowadzonymi konsultacjami społecznymi wyznaczony obszar rewitalizacji boryka się z wieloma problemami.

Obszar rewitalizacji obejmujący osiedle Szczebrzeszyn ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego ze względu na pełnioną funkcję, ponieważ skupione są tutaj najważniejsze instytucje pełniące funkcje reprezentacyjne i centrotwórcze gminy. Boryka się on jednak z wieloma problemami do których należą: brak liderów lokalnych aktywizujących lokalną społeczność (w szczególności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym), brak perspektyw dla młodych ludzi i problemy ze znalezieniem zatrudnienia, niska emisja, brak miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych umożliwiających mieszkańcom aktywne spędzanie wolnego czasu; niezadawalający stan infrastruktury mieszkaniowej będącej w szczególności w rękach prywatnych. Kumulacja problemów społecznych i innych negatywnych zjawisk znacznie ogranicza pełnioną dotychczasową funkcję obszaru rewitalizacji i w wyniku pogłębiającego się kryzysu nie spełnia funkcji wyznaczonych mu przez lokalną społeczność.

Podjęcie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji znacznie wpłynie na poprawę zidentyfikowanych problemów w sferze społecznej oraz gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Pomogą one odzyskać dotychczasowe funkcje pełnione przez obszar i wykreować nowe funkcje, które wynikają z aktualnych potrzeb mieszkańców.

Ryc. 13. Obszar rewitalizacji gminy Szczebrzeszyn

Źródło: opracowanie własne

4. WIZJA STANU DOCELOWEGO OBSZARU PODDANEGO REWITALIZACJI

Wizja stanu obszaru zdegradowanego wyznaczonego do rewitalizacji obrazuje stan docelowy tego obszaru, po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych. Głównym efektem działań rewitalizacyjnych będzie ograniczenie negatywnych zjawisk kryzysowych obejmujących głównie sferę społeczną, ale również gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną, a także wzmocnienie wewnętrznego potencjału obszaru rewitalizacji w celu długofalowego ożywienia społeczno-gospodarczego. Kompleksowe i skoncentrowane działania w wyznaczonych podobszarach obszaru rewitalizacji pozwolą na stworzenie dogodnych warunków życia dla lokalnej społeczności oraz przyspieszą rozwój gospodarczy oparty na lokalnych zasobach i potencjałach.

Wizja

W 2023 r. obszar rewitalizacji gminy Szczecbrzeszyn jest miejscem integrującym społeczność lokalną w przyjaznej i estetycznej przestrzeni, gwarantującym zrównoważony rozwój gospodarczy w oparciu o dostępną infrastrukturę z uwzględnieniem dbałości o ochronę środowiska naturalnego.

5. CELE REWITALIZACJI, KIERUNKI DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘCIA JE REALIZUJĄCE

Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szczecbrzeszyn na lata 2016-2023 opiera się na kompleksowym ujęciu procesu rewitalizacji. Umożliwia to realizację działań obejmujących kwestie społeczne, w tym wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i aktywizację lokalnej społeczności do integracji społecznej, a także podejmowanie działań pozwalających na rozwój przedsiębiorczości oraz poprawę warunków życia mieszkańców zaspakajając ich podstawowe potrzeby.

W LPR obowiązuje hierarchiczny układ celów składający się z celu głównego dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji, podlegających im celów rewitalizacji (operacyjnych) oraz kierunków działań rewitalizacyjnych. Mają one charakter ramowy i odnoszą się do specyfiki wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Wyznaczone cele rewitalizacji odpowiadają kryteriom SMART, ponieważ są:

- S – skonkretyzowane – jasno stwierdzają, czego dotyczy Lokalny Program Rewitalizacji i w jaki sposób zamierza to osiągnąć,
- M – mierzalne – możliwe do zmierzenia przy pomocy wskaźników,
- A – osiągalne – technicznie wykonalne biorąc pod uwagę zakres LPR,
- R – realistyczne – wyznaczone w oparciu o dostępne środki, czas i zakres interwencji,
- T – terminowe – zostaną zrealizowane w okresie obowiązywania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szczecbrzeszyn na lata 2016-2023

Identyfikacji celów dokonano podczas drugiego spotkania konsultacyjnego. Wszystkie cele rewitalizacji są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i potrzeby rewitalizacyjne na terenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Ponadto wyznaczenie kierunków rozwoju obszaru rewitalizacji było zgodne z oczekiwaniami i potrzebami interesariuszy.

Podczas identyfikowania celów i kierunków działań uwzględniono również udział niezależnych od gminy podmiotów lokalnych i mieszkańców obszaru rewitalizacji w ich wdrażaniu oraz zapewniono komplementarność źródeł finansowania przedsięwzięć/projektów rewitalizacyjnych opisanych w rozdziale 5 niniejszego dokumentu.

Cel główny	<i>Ograniczenie występowania negatywnych zjawisk społecznych oraz wykorzystanie wewnętrznego potencjału obszaru do rozwoju gospodarczego w oparciu o lokalne zasoby</i>
Cele rewitalizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego</i> 2. <i>Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy</i> 3. <i>Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne</i>

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, w tym podejmowanie działań na rzecz zwiększenia aktywności lokalnej obejmuje realizację zadań w ramach 1 celu rewitalizacji. Do najważniejszych aspektów w ramach przedsięwzięć planowanych do realizacji należą: działania aktywizujące społeczność lokalną (w szczególności młodzież i osoby starsze), integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wspieranie osób niepełnosprawnych.

W ramach 2 celu rewitalizacji będą realizowane działania mające na celu wzmocnienie przedsiębiorczości i podniesienie aktywności zawodowej wśród mieszkańców poprzez tworzenie nowych miejsc pracy. Wyznaczone kierunki działań obejmują: wzmocnienie działalności lokalnych przedsiębiorstw w celu poprawy ich konkurencyjności, promowanie zakładania działalności gospodarczej w celu pobudzenia przedsiębiorczości mieszkańców gminy i przeciwdziałanie bezrobociu.

Natomiast w ramach 3 celu rewitalizacji planowane są przedsięwzięcia wpływające na poprawę stanu zagospodarowania przestrzennego (uporządkowanie przestrzeni, poprawa jej dotychczasowej funkcji lub nadanie nowej) i infrastruktury technicznej wpływającej na jakość życia mieszkańców oraz poprawy jakości środowiska przyrodniczego (ograniczenie niskiej emisji zarówno w budynkach użyteczności publicznej jak i budynkach mieszkalnych).

Tabela 24. Kierunki działań w ramach celów rewitalizacji obszaru rewitalizacji gminy Szczepleszyn

Cel rewitalizacji	Kierunki działań
1. Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Wprowadzenie lokalnych animatorów ☐ Realizacja programów aktywizacji i integracji społecznej ☐ Włączenie osób starszych w życie społeczne ☐ Poprawa dostępu do usług społecznych dla osób starszych i dla osób niepełnosprawnych ☐ Poprawa bezpieczeństwa publicznego ☐ Wspieranie postawy proekologicznej wśród mieszkańców i turystów ☐ Promocja zdrowego i aktywnego trybu życia ☐ Organizacja lokalnych wydarzeń inicjowanych przez społeczność ☐ Nauka i promowanie postaw proaktywnych, wśród dzieci i młodzieży

	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Poprawa jakości i wyposażenia infrastruktury społecznej ☐ Działanie na rzecz zatrudnienia, w tym zatrudnienia na terenach zdegradowanych ☐ Tworzenie warunków sprzyjających wzmocnieniu poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców
2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Wzmocnienie lokalnej gospodarki, utrzymanie istniejących i tworzenie nowych miejsc pracy ☐ Poprawa warunków dla rozwoju przedsiębiorczości ☐ Poprawa warunków dla rozwoju funkcji usługowych, również z sektora kultury i turystyki ☐ Promocja oferty turystycznej gminy ☐ Tworzenie, wspieranie rozwoju i marketingu lokalnych produktów turystycznych
3. Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Działania na rzecz poprawy jakości powietrza ☐ Rewitalizacja mieszkaniowej tkanki gminy ☐ Uporządkowanie przestrzeni pod kątem funkcjonalnym i estetycznym ☐ Poprawa efektywności energetycznej budynków

5.1. Główne i uzupełniające projekty rewitalizacyjne

Określenie celów rewitalizacyjnych dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji gminy Szczepleszyna oraz konsultacje społeczne z szeroką grupą interesariuszy pozwoliły na określenie listy projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Podstawowym założeniem przy identyfikacji przedsięwzięć było osiągnięcie odpowiedniej synergii dzięki połączeniu oddziaływania interwencji nieinwestycyjnych (miękkich) oraz inwestycyjnych. Uwzględniając zasadę koncentracji programu rewitalizacji, w LPR wskazano również projekty zlokalizowane poza obszarem rewitalizacji wraz ze szczegółowym uzasadnieniem ich wpływu na obszar rewitalizacji.

Lista projektów i przedsięwzięć zawiera wszystkie niezbędne informacje na temat przedsięwzięć rewitalizacyjnych tj. nazwa, podmiot realizujący, zakres projektu, lokalizacja, szacowana wartość, prognozowane rezultaty. Dodatkowo wskazano cele w które wpisuje się dany projekt/przedsięwzięcie rewitalizacyjne oraz wskaźniki monitorujące.

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 1			
Nazwa projektu	Centrum Muzealno-Edukacyjne w Szczepieszynie wraz z amfiteatrem		
Podmiot realizujący	Gmina Szczepieszyn		
Opis projektu:			
Zakres zadań w ramach przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykonanie instalacji wodno-kanalizacyjnej. 2. Wykonanie instalacji c.o. 3. Wyposażenie budynku w kotłownię gazową. 4. Wykonanie instalacji solarnej. 5. Wykonanie przyłącza kanalizacyjnego. 6. Wykonanie instalacji gazowej wew. budynku i podziemiu. 7. Wykonanie instalacji elektrycznej i oświetlenia zewnętrznego. 8. Wykonanie nowego ogrodzenia. 9. Wymiana okien i drzwi zewnętrznych. 10. Wymiana instalacji odgromowej. 11. Wymiana pokrycia dachu z remontem konstrukcji drewnianej. 12. Ocieplenie poddasza. 13. Ocieplenie stropu poddasza. 14. Obsadzenie terenu zielenią. 15. Remont elewacji. 16. Izolacja pionowa ścian fundamentów. 17. Roboty posadzek. 18. Roboty malarskie. 19. Wykonanie chodników, schodów terenowych i balustrad. 20. Budowa amfiteatru: <ol style="list-style-type: none"> a) Roboty ziemne; b) Roboty betonowe i żelbetowe; c) Budowa sceny. 		
Miejsce realizacji projektu:	Szczepieszyn, ul. Sądowa 13 <i>Projekt realizowany na obszarze rewitalizacji</i>	Szacowana wartość projektu:	2 044 607,49 zł
Planowany okres realizacji	styczeń – grudzień 2018 r.	Źródło finansowania:	Fundusze UE, środki gminy
Prognozowane rezultaty:	Przebudowa zdegradowanego budynku w celu nadania mu nowych funkcji wraz z zagospodarowaniem terenu związanego z budynkiem. Budynek dostosowany do obsługi osób niepełnosprawnych.		
Wskaźniki monitorujące	Liczba wspartych obiektów infrastruktury Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury wspartej w ramach projektu		
Cele LPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego 2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy 3. Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne 		

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 2			
Nazwa projektu	Budowa Kanalizacji sanitarnej w Szczepieszynie – etap IV		
Podmiot realizujący	Gmina Szczepieszyn		
Opis projektu:			
Zakres zadań w ramach przedsięwzięcia	<p>Planowane przedsięwzięcie stanowi rozbudowę istniejącej kanalizacji w Szczepieszynie - zakres prac dotyczy czterech projektów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kanalizacja sanitarna w ulicy Błonie, Boczna i Sadowa w Szczepieszynie 2. Kanalizacja sanitarna w ulicy Klinowej, Górnej, Gorajskiej, Frampolskiej, Sas Jaworskiej, Słonecznej w Szczepieszynie 3. Kanalizacja sanitarna w ulicy Zamojskiej i Nadrzecznej w Szczepieszynie 4. Kanalizacja sanitarna w ulicy Lubelskiej w Szczepieszynie 		
Miejsce realizacji projektu:	Szczepieszyn <i>Projekt realizowany na obszarze rewitalizacji</i>	Szacowana wartość projektu:	4 500 000, 00 zł
Planowany okres realizacji	styczeń – grudzień 2018 r.	Źródło finansowania:	Fundusze UE, środki gminy
Prognozowane rezultaty:	<p>Realizacja celu głównego - zwiększenie dostępności i wydajności systemu kanalizacji oraz poprawa jakości obsługi w ramach gospodarki ściekowej na terenie Gminy Szczepieszyn, poprawa i ochrona stanu środowiska naturalnego czystości wód i gleby, ochrony zdrowia ludzkiego na terenie gminy i dostosowanie gospodarki ściekowej do wymagań środowiskowych Polski i UE spowoduje osiągnięcie celów związanych z uporządkowaniem gospodarki ściekowej gminy. Jakość świadczonych przez Gminę (ZGK) w tym zakresie usług ulegnie poprawie, będzie możliwość podłączenia nowych użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej. Z wybudowanej sieci będzie mogła skorzystać większa liczba gospodarstw domowych, zaś poziom świadczonych usług zostanie zwiększony i rozszerzony (BOK). Zakłada się, że odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków zwiększy się z 25,5% do 33,01%. Wzrost ilości podłączeń do sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy zapewni lepszy dostęp do tych usług, a tym samym doprowadzi do wyrównania różnic w dostępie do infrastruktury technicznej. Realizacja projektu doprowadzi do poprawy jakości środowiska przyrodniczego regionu i jego racjonalnego wykorzystania przez gospodarke, a tym samym do rozwoju gospodarczego i poprawy warunków życia mieszkańców. Temu będzie służyła racjonalizacja korzystania z zasobów środowiska, zmniejszanie zanieczyszczeń.</p>		
Wskaźniki monitorujące	<p>Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej Liczba osób korzystających z wybudowanej kanalizacji sanitarnej</p>		
Cele LPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego 3. Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne 		

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 3			
Nazwa projektu	Przebudowa oświetlenia ulicznego ul. Zamojska		
Podmiot realizujący	Gmina Szczecbrzeszyn		
Opis projektu:			
Zakres zadań w ramach przedsięwzięcia	Planowane przedsięwzięcie stanowi przebudowę oświetlenia ulicznego polegającego na montażu kompletnych latarni w ilości 58 sztuk opraw oświetleniowych ze źródłem światła LED, szafka oświetlenia ulicznego: 1 szt.; sterowanie oświetleniem w układzie północno- południowym.		
Miejsce realizacji projektu:	Szczecbrzeszyn Projekt realizowany poza obszarem rewitalizacji	Szacowana wartość projektu:	500 000,00 zł
Planowany okres realizacji	styczeń - grudzień 2019 r.	Źródło finansowania:	Fundusze UE, środki gminy
Prognozowane rezultaty:	Istotnym efektem przeprowadzenia modernizacji oświetlenia ulicznego będzie znaczne obniżenie energochłonności systemu poprzez wdrożenie energooszczędnego sprzętu oświetleniowego, o najwyższych parametrach użytkowych. Osiągnięcie powyższego celu pozwoli na uzyskanie znaczących efektów ekologicznych, związanych ze zmniejszeniem zużycia energii oraz efektów ekonomicznych związanych z obniżeniem kosztów eksploatacji systemu oświetlenia ulicznego. Wdrożenie systemu inteligentnego sterowania oświetleniem ulicznym w oparciu o zdalne zarządzanie i monitoring, co da dodatkowe efekty w oszczędzaniu energii. Rezultatem inwestycji ma być zmniejszenie zapotrzebowania na energię, co przełoży się na redukcję emisji CO ₂ .		
Wskaźniki monitorujące	Liczba wspartych energooszczędnych punktów świetlnych Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej		
Cele LPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	1. Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego 3. Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne		
Uzasadnienie wpływu na obszar rewitalizacji	Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na poprawę bezpieczeństwa w porze wieczornej i nocnej mieszkańców obszaru zdegradowanego, w tym obszaru rewitalizacji. Aktualne oświetlenie jest przestarzałe i wadliwe, przez co występują miejsca słabo oświetlone zagrażające zdrowiu i życiu mieszkańców. Wymiana oświetlenia na bardziej energooszczędne pozwoli na poprawę bezpieczeństwa publicznego przy jednoczesnej redukcji kosztów publicznych. Ponadto realizacja przedsięwzięcia pozwoli na poprawę jakości powietrza, na obszarze gminy, w tym na obszarze rewitalizacji, poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla życia ludzi czyli zmniejszenie tzw. „niskiej emisji”. Inwestycje mają przyczynić się do zmniejszenia zużycia nieodnawialnej energii pierwotnej, zmniejszenia emisji CO ₂ i zmniejszenia emisji pyłu do atmosfery. Ponadto montaż oświetlenia wpłynie na poprawę jakości życia i zwiększenie bezpieczeństwa społeczności lokalnej, co bezpośrednio wpływa i oddziałuje na obszar rewitalizacji gminy Szczecbrzeszyn.		

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 4	
Nazwa projektu	Zwiększenie efektywności energetycznej 2 wielorodzinnych budynków mieszkalnych zarządzanych Spółdzielnie

	Mieszkańców lokatorsko-własnościową w Szczepieszyne		
Podmiot realizujący	SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA Lokatorsko-Własnościowa ul. XXX-lecia PRL 5a 22-460 Szczepieszyne		
	Opis projektu:		
Zakres zadań w ramach przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Docieplenie cokołów, ścian zew. i szczytowych, stropodachów, ościeży. 2. Wykonanie wyprawy elewacyjnej. 3. Wymiana stolarki okiennej piwnic. 4. Modernizacji instalacji c.o. 5. Wykonanie instalacji c.w.u. 6. Wykonanie instalacji solarnych. 7. Wyposażenie budynku w kotłownię gazową oraz przyłącze. 8. Wykonanie orynnowania. 9. Wykonanie instalacji odgromowej. 10. Wyłożenie opaski z kostki brukowej. 11. Wykonanie naprawy pokrycia dachowego. 		
Miejsce realizacji projektu:	Szczepieszyne, ul. Ogrodowa 12 Szczepieszyne, ul. Zielona 4A <i>Projekt realizowany na obszarze rewitalizacji</i>	Szacowana wartość projektu:	1 237 809,49 zł
Planowany okres realizacji	03/2018 – 10/2019	Źródło finansowania:	Fundusze UE, środki własne
Prognozowane rezultaty:	Ochrona powietrza atmosferycznego poprzez rezygnację z ogrzewania budynków z kotłowni węglowej na ogrzewanie gazowe. Zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną poprzez wykonanie termomodernizacji 2 budynków wielorodzinnych. Poprawa estetyki osiedla i miasta poprzez wykonanie elewacji budynków oraz zmniejszenie zużycia energii elektrycznej do ogrzewania wody poprzez korzystanie z kolektorów słonecznych.		
Wskaźniki monitorujące	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej		
Cele LPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego 3. Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne 		

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 5	
Nazwa projektu	Zwiększenie efektywności energetycznej 6 wielorodzinnych budynków mieszkalnych zarządzanych przez Spółdzielnię Mieszkańców lokatorsko-własnościową w Szczepieszyne
Podmiot realizujący	SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA Lokatorsko-Własnościowa ul. XXX-lecia PRL 5a 22-460 Szczepieszyne
Opis projektu:	

Zakres zadań w ramach przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Docieplenie cokołów, ścian zew. i szczytowych, stropodachów, ościeży. 2. Wykonanie wyprawy elewacyjnej. 3. Wymiana stolarki okiennej piwnic. 4. Modernizacji instalacji c.o. 5. Wykonanie instalacji c.w.u. 6. Wykonanie instalacji solarnych. 7. Wyposażenie budynku w kotłownię gazową oraz przyłącze. 8. Wykonanie orywnowania. 9. Wykonanie instalacji odgromowej. 10. Wyłożenie opaski z kostki brukowej. 11. Wykonanie naprawy pokrycia dachowego. 		
Miejsce realizacji projektu:	Szczebrzeszyn, ul. XXX-lecia PRL 3, 5, 13, 15, 17, Szczebrzeszyn, ul. Zielona 4 <i>Projekt realizowany na obszarze rewitalizacji</i>	Szacowana wartość projektu:	5 220 665,20 zł
Planowany okres realizacji	03/2018 – 10/2019	Źródło finansowania:	Fundusze UE, środki własne
Prognozowane rezultaty:	Ochrona powietrza atmosferycznego poprzez rezygnację z ogrzewania budynków z kotłowni węglowej na ogrzewanie gazowe. Zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną poprzez wykonanie termomodernizacji 6 budynków wielorodzinnych. Poprawa estetyki osiedla i miasta poprzez wykonanie elewacji budynków oraz zmniejszenie zużycia energii elektrycznej do ogrzewania wody poprzez korzystanie z kolektorów słonecznych.		
Wskaźniki monitorujące	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej		
Cele LPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego 3. Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne 		

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 6	
Nazwa projektu	Termomodernizacja obiektów szkolno-wychowawczych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii ul. Ogrodowa 16 w Szczebrzeszynie
Podmiot realizujący	Gmina Szczebrzeszyn
Opis projektu:	

Zakres zadań w ramach przedsięwzięcia	Planowana inwestycja obejmuje termomodernizację budynku Szkoły Podstawowej, gimnazjum oraz Przedszkola w Szczepleszynie. Zakres planowanych robót obejmuje: docieplenie ścian zewnętrznych wraz z wymianą instalacji odgromowej, docieplenie ścian fundamentowych, docieplenie dachu styropapą, wymiana obróbek blacharskich, rynien i rur spustowych, wymiana drzwi zewnętrznych oraz okien. Wymiana instalacji c.o. wraz z kotłem węglowym na gaz ziemny. Montaż instalacji solarnej na potrzeby wody użytkowej.		
Miejsce realizacji projektu:	Szczepleszyn; ul. Ogrodowa 16 <i>Projekt realizowany na obszarze rewitalizacji</i>	Szacowana wartość projektu:	4 967 144, 00 zł
Planowany okres realizacji	styczeń - grudzień 2018 r.	Źródło finansowania:	Fundusze UE, środki gminy
Prognozowane rezultaty:	Realizacja celów projektu będzie miała niewątpliwie pozytywny wpływ na korzyści społeczno- gospodarcze zarówno na terenie gminy jak i w skali regionalnej. Główną korzyścią będzie poprawa jakości środowiska naturalnego, dzięki ograniczeniu ilości powstających podczas spalania paliw kopalnych gazów cieplarnianych, a tym samym zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do powietrza atmosferycznego. Inwestycja w kompleksową termomodernizację obiektu użyteczności publicznej pozwoli na rozwój technologii i rozwiązań przyjaznych środowisku, zmianę sposobu myślenia społeczności lokalnej - ukierunkowanie na rozwiązania proekologiczne, jak również poprawę komfortu życia mieszkańców gminy poprzez zwiększenie dostępu do nowoczesnej infrastruktury. Termomodernizacja budynku pozwoli nie tylko na podniesienie bezpieczeństwa obywateli. Działania te będą miały korzystny wpływ na rozwój społeczny i ekonomiczny gminy, a także jej konkurencyjność regionu w zakresie przedsiębiorczości, osadnictwa czy też turystyki. Korzyścią ekonomiczną będzie obniżenie kosztów energii i zmniejszenie samego zapotrzebowania na energię. W długofalowym okresie należy spodziewać się wzrostu znaczenia i pozycji gminy w regionie, co będzie oddziaływało na poprawę warunków bytowych mieszkańców. Realizacja projektu stanowi krok w kierunku osiągnięcia założonych w dokumentach strategicznych limitów odnośnie emisji zanieczyszczeń oraz przyczyni się do dostosowania regionu do wymagań w zakresie stężeń podstawowych zanieczyszczeń w powietrzu poprzez termomodernizację obiektów użyteczności publicznej.		
Wskaźniki monitorujące	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej		
Cele LPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	1. Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego 3. Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne		

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 7	
Nazwa projektu	Przywrócenie funkcjonalności nieruchomości położonej przy ul. Zamojskiej 3 w Szczepleszynie poprzez remont oraz utworzenie lokalu usługowo-gastronomicznego i lokali mieszkalnych
Podmiot realizujący	MEGOR Paweł Górecki ul. Generała Altera 29, 99-100 Łęczycza
Opis projektu:	

Zakres zadań w ramach przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Docieplenie poddasza, stropów, ścian. 2. Wykonanie podłóg. 3. Wymiana stolarki okiennej z wykonaniem parapetów. 4. Wymiana stolarki drzwiowej zewnętrznej i wewnętrznej. 5. Wykonanie schodów. 6. Wykonanie ścianek działowych. 7. Wykonanie ścian wewnętrznych. 8. Wykonanie instalacji wod-kan, c.o. i c.w.u. 9. Zakup instalacji pompy ciepła wraz z kominkiem z płaszczem wodnym. 10. Wykonanie instalacji elektrycznej, oświetleniowej, teletechnicznej. 11. Wykonanie instalacji rekuperacji. 12. Wykonanie łazienek oraz kuchni wraz z wyposażeniem. 13. Umeblowanie pomieszczeń mieszkalnych. 14. Wykonanie ogrodzenia wraz z bramami przesuwными i furtkami. 15. Utwardzenie terenu oraz parkingu kostką brukową. 16. Wyposażenie lokalu gastronomicznego w meble oraz sprzęt. 17. Wyposażenie ogródka zewnętrznego. 18. Obsadzenie terenu zielenią. 19. Zabudowa windy na wysokość I piętra. 		
Miejsce realizacji projektu:	Szczebrzeszyn, ul. Zamojska 3 <i>Projekt realizowany na obszarze rewitalizacji</i>	Szacowana wartość projektu:	770 000,00 zł (netto)
Planowany okres realizacji	03/2018 – 10/2019	Źródło finansowania:	Fundusze UE, środki prywatne
Prognozowane rezultaty:	Roboty restauratorskie i konserwatorskie budynku położonego w strefie ochrony konserwatorskiej i jego wyposażenie, niezbędne dla wprowadzenia funkcji, jaką będzie pełnić budynek po realizacji projektu w celu przywrócenia oraz nadania mu nowej funkcji wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z budynkiem. Budynek dostosowany do obsługi osób niepełnosprawnych.		
Wskaźniki monitorujące	Liczba wspartych obiektów infrastruktury Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury wspartej w ramach projektu		
Cele LPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego 2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy 3. Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne 		

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 8	
Nazwa projektu	Chcę żyć lepiej
Podmiot realizujący	Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczebrzeszynie
Opis projektu:	

Zakres zadań w ramach przedsięwzięcia	Remont i przebudowa mieszkania chronionego „Gminy Dom Seniora im. Jana Feliksiaka” w Szczepieszynie w tym wymiana instalacji elektrycznej, zakup wyposażenia do pomieszczeń mieszkania chronionego. Adaptacja budynku gospodarczego na pokoje mieszkalne dla mężczyzn.		
Miejsce realizacji projektu:	Szczepieszyn, ul. Zamojska 212 Projekt realizowany na obszarze rewitalizacji	Szacowana wartość projektu:	200 000,00 zł
Planowany okres realizacji	04/2018 – 06/2019	Źródło finansowania:	Fundusze UE, środki gminy
Prognozowane rezultaty:	Objęcie większej ilości osób starszych, bezdomnych pomocą w formie zapewnienia miejsca w mieszkaniu chronionym.		
Wskaźniki monitorujące	Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej Rzeczywista liczba użytkowników usług aktywizacji społeczno-zawodowej świadczonych we wspartych obiektach		
Cele LPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	1. Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego 3. Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne		

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 9			
Nazwa projektu	Aktywność i praca to się opłaca		
Podmiot realizujący	Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczepieszynie		
Opis projektu:			
Zakres zadań w ramach przedsięwzięcia	Aktywizacja i integracja społeczno-zawodowa 15 osób bezrobotnych z obszaru zdegradowanego zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych zostanie kursami zawodowymi zgodnie ze swymi preferencjami.		
Miejsce realizacji projektu:	Gmina Szczepieszyn Projekt realizowany na obszarze rewitalizacji i poza nim	Szacowana wartość projektu:	300 000,00 zł
Planowany okres realizacji	01/2017 – 12/2017	Źródło finansowania:	Fundusze UE, środki gminy
Prognozowane rezultaty:	Osoby bezrobotne wykluczone społecznie zdobędą kwalifikacje zawodowe niezbędne do podjęcia zatrudnienia, a tym samym polepszenia swojej sytuacji materialnej.		
Wskaźniki monitorujące	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu		
Cele LPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	1. Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego 2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy		

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 10			
Nazwa projektu	Renowacja kościoła św. Leonarda w Szczepieszynie		
Podmiot realizujący	PARAFIA RZYMSKO - KATOLICKA POD WEZWANIEM ŚW.MIKOŁAJA		
Opis projektu:			
Zakres zadań w ramach przedsięwzięcia	Projekt polega na renowacji elewacji zabytkowego kościoła wraz z zagospodarowaniem przylegającego otoczenia.		
Miejsce realizacji projektu:	Szczepieszyn, ul. Cmentarna <i>Projekt realizowany na obszarze rewitalizacji</i>	Szacowana wartość projektu:	1 500 000,00 zł
Planowany okres realizacji	2019 - 2022	Źródło finansowania:	Fundusze UE, środki gminy, środki parafii
Prognozowane rezultaty:	Cele społeczne, turystyczne, zabezpieczenie obiektów architektury sakralnej. Odrestaurowany kościół, zabytek, atrakcja turystyczna.		
Wskaźniki monitorujące	Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne Liczba osób korzystających z obiektów zasobów kultury objętych wsparciem		
Cele LPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	1. Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego 3. Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne		

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 11			
Nazwa projektu	Renowacja kościoła św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Szczepieszynie		
Podmiot realizujący	PARAFIA RZYMSKO - KATOLICKA POD WEZWANIEM ŚW. KATARZYNY ALEKSANDRYJSKIEJ W SZCZEPESZYNI		
Opis projektu:			
Zakres zadań w ramach przedsięwzięcia	Projekt polega na renowacji elewacji zabytkowego kościoła i dachu oraz muru kościelnego wraz z zagospodarowaniem przylegającego otoczenia.		
Miejsce realizacji projektu:	Szczepieszyn, ul. Klukowskiego 1 <i>Projekt realizowany na obszarze rewitalizacji</i>	Szacowana wartość projektu:	1 500 000,00 zł
Planowany okres realizacji	2019 - 2022	Źródło finansowania:	Fundusze UE, środki gminy, środki

			parafii
Prognozowane rezultaty:	Cele społeczne, turystyczne, zabezpieczenie obiektów architektury sakralnej. Odrestaurowany kościół, zabytek, atrakcja turystyczna		
Wskaźniki monitorujące	Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne Liczba osób korzystających z obiektów zasobów kultury objętych wsparciem		
Cele LPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	1. Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego 3. Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne		

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 12			
Nazwa projektu	Renowacja kościoła św. Mikołaja w Szczepleszynie		
Podmiot realizujący	PARAFIA RZYMSKO - KATOLICKA POD WEZWANIEM ŚW.MIKOŁAJA		
Opis projektu:			
Zakres zadań w ramach przedsięwzięcia	Projekt polega na renowacji elewacji zabytkowego kościoła oraz odnowienie muru wokół kościoła i renowacji domu parafialnego wraz z zagospodarowaniem przylegającego otoczenia.		
Miejsce realizacji projektu:	Szczepleszyn, ul. Wyzwolenia 1 <i>Projekt realizowany na obszarze rewitalizacji</i>	Szacowana wartość projektu:	2 000 000,00 zł
Planowany okres realizacji	2019 - 2022	Źródło finansowania:	Fundusze UE, środki gminy, środki parafii
Prognozowane rezultaty:	Cele społeczne, turystyczne, zabezpieczenie obiektów architektury sakralnej. Odrestaurowany kościół, zabytek, atrakcja turystyczna.		
Wskaźniki monitorujące	Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne Liczba osób korzystających z obiektów zasobów kultury objętych wsparciem		
Cele LPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	1. Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego 3. Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne		

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 13			
Nazwa projektu	Modernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 3 im. Róży Zamoyskiej w Szczepieszynie		
Podmiot realizujący	Gmina Szczepieszyn, Stowarzyszenie Oświatowe „Klemensów” w Szczepieszynie		
Opis projektu:			
Zakres zadań w ramach przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none"> Przebudowa, rozbudowa budynku w celu pozyskania 1-2 pomieszczeń lekcyjnych, sali do zajęć wychowania fizycznego, pomieszczenia socjalnego oraz szatni. Kompleksowy remont 3 sanitariatów. 		
Miejsce realizacji projektu:	Szczepieszyn, Budynek Szkoły przy ul. Zamoyskiej 189 <i>Projekt realizowany poza obszarem rewitalizacji (obszar zdegradowany)</i>	Szacowana wartość projektu:	450 000,00 zł
Planowany okres realizacji	06/2017-08/2020 (okresy wakacyjne)	Źródło finansowania:	Fundusze UE, środki gminy, środki stowarzyszenia, środki prywatne (wkład pracy własnej członków stowarzyszenia)
Prognozowane rezultaty:	<ol style="list-style-type: none"> Dostosowanie budynku do nowych uwarunkowań ustroju szkolnego 8. klasowych szkół podstawowych. Zachowanie dotychczasowych funkcji ośrodka szkolnego i kulturotwórczego na osiedlu Klemensów (budynek położony w strefie ochrony konserwatorskiej jest obiektem o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym). Poprawa warunków nauczania i bezpieczeństwa dla użytkowników szkoły. Integracja społeczności lokalnej poprzez pomoc w realizacji projektu. 		
Wskaźniki monitorujące	Liczba wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej Rzeczywista liczba użytkowników infrastruktury edukacyjnej		
Cele LPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	<ol style="list-style-type: none"> Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne 		
Uzasadnienie wpływu na obszar rewitalizacji	Realizacja projektu wpłynie na poprawę dostępu do infrastruktury edukacyjnej na obszarze gminy (bliskie sąsiedztwo obszaru rewitalizacji). Poprawa stanu infrastruktury społecznej wpłynie na jakość kształcenia, a co za tym idzie pozwoli na efektywne kształtowanie kapitału ludzkiego obszaru gminy niwelując zagrożenie wykluczenia społecznego.		

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 14	
Nazwa projektu	Rewitalizacja budynku dawnej świetlicy Cukrowni Klemensów w Szczepieszynie
Podmiot realizujący	Gmina Szczepieszyn, prywatny przedsiębiorca – Robert Swacha
Opis projektu:	

Zakres zadań w ramach przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kompleksowy remont obiektu obejmujący: <ul style="list-style-type: none"> - wymianę dachu, - odgrzybienie budynku, - odnowienie elewacji i ścian wewnętrznych, - odbudowa sceny w sali głównej, - wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, - położenie nowych posadzek, - wymianę instalacji wodno-kanalizacyjnej, - wymianę instalacji elektrycznej, - wykonanie instalacji gazowej, - wykonanie sanitariatów i szatni. 2. Zakup wyposażenia sali widowiskowej tj.: <ul style="list-style-type: none"> - urządzenia techniczne umożliwiające projekcję filmów, - sprzęt nagłaśniający, - meble (krzesła, stoły). 3. Zagospodarowanie terenu wokół budynku, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - budowa parkingu i ogrodzenia, - zagospodarowanie terenów zielonych, - budowa oświetlenia. 4. Zainstalowanie monitoringu 		
Miejsce realizacji projektu:	Szczecbrzeszyn, ul. Słodka 3 budynek dawnej świetlicy w Klemensowie Projekt realizowany poza obszarem rewitalizacji (obszar zdegradowany)	Szacowana wartość projektu:	1 500 000,00 zł
Planowany okres realizacji	03/2019-11/2022	Źródło finansowania:	Fundusze unijne, środki gminy, środki prywatne przedsiębiorcy
Prognozowane rezultaty:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przywrócenie funkcji lokalnego ośrodka kultury i rozrywki. 2. Umożliwienie organizacji aktywnych form spędzania wolnego czasu (szczególnie dla młodzieży). 3. Stworzenie warunków do integracji społecznej, rozwijania zainteresowań wszystkich grup wiekowych. 4. Przywrócenie budynkowi dawnej funkcji – zbudowany za czasów Ordynacji Zamojskiej nazywany był „Teatrem” a w okresie powojennym służył mieszkańcom jako miejsce spotkań, koncertów orkiestry dętej, zabaw, dyskotek. 5. Przeciwdziałanie patologiom społecznym i przestępczości wśród dzieci i młodzieży poprzez stworzenie warunków do rozwoju zainteresowań (zespoły muzyczne, grupy teatralne, nauka tańca, tenis stołowy, szachy). 6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród dorosłych poprzez uczestnictwo w różnych formach spędzania wolnego czasu (aerobik, klub seniora, nauka tańca, wykłady, kursy, spotkania mieszkańców). 		
Wskaźniki monitorujące	Liczba wspartych obiektów infrastruktury Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury wspartej w ramach projektu		
Cele LPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego 3. Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne 		

Uzasadnienie wpływu na obszar rewitalizacji	Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców, w tym na integrację społeczność lokalnej obszaru całej gminy. Efektem realizacji inwestycji będzie wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i pomoc we włączeniu ich w życie społeczności lokalnej.
--	---

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 15

Nazwa projektu	Zagospodarowanie Wzgórza zamkowego wraz z odbudową wieży zamkowej w Szczepieszynie		
Podmiot realizujący	Gmina Szczepieszyn		
Opis projektu:			
Zakres zadań w ramach przedsięwzięcia	Projekt polega na utworzeniu terenu rekreacyjno-wypoczynkowego poprzez: uporządkowanie terenu i nadanie mu nowych funkcji, budowa wieży widokowej, wyposażenie terenu w elementy małej architektury i ogrodzenie całego terenu zamczyska.		
Miejsce realizacji projektu:	Szczepieszyn, ul. Klukowskiego <i>Projekt realizowany na obszarze rewitalizacji</i>	Szacowana wartość projektu:	800 000,00 zł
Planowany okres realizacji	2018 - 2022	Źródło finansowania:	Fundusze UE, środki gminy
Prognozowane rezultaty:	Nowa wysokiej jakości przestrzeń publiczna, Nowy obiekt – wieża zamkowa, Powierzchnia zrewitalizowanych/zagospodarowanych miejsc publicznych		
Wskaźniki monitorujące	Liczba wspartych obiektów infrastruktury Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury wspartej w ramach projektu		
Cele LPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	1. Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego 3. Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne		

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 16

Nazwa projektu	Adaptacja budynku byłego internatu na dzienny dom seniora
Podmiot realizujący	Gmina Szczepieszyn
Opis projektu:	

Zakres zadań w ramach przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykonanie instalacji wod-kan, 2. Wykonanie instalacji c.o. 3. Wyposażenie budynku w kotłownię gazową. 4. Wykonanie instalacji solarnej. 5. Wykonanie przyłącza kanalizacyjnego. 6. Wykonanie instalacji gazowej wew. budynku i podziemiu. 7. Wykonanie instalacji elektrycznej i oświetlenia zew. 8. Wykonanie nowego ogrodzenia. 9. Wymiana okien i drzwi zew. 10. Wymiana instalacji odgromowej. 11. Wymiana pokrycia dachu z remontem konstrukcji drewnianej. 12. Ocieplenie poddasza. 13. Ocieplenie stropu poddasza. 14. Remont elewacji. 15. Izolacja pionowa ścian fundamentów. 16. Roboty posadzek. 17. Roboty malarskie. 		
Miejsce realizacji projektu:	Szczebrzeszyn, ul. Zamojska 70D <i>Projekt realizowany na obszarze rewitalizacji</i>	Szacowana wartość projektu:	500 000,00 zł
Planowany okres realizacji	styczeń 2018 - grudzień 2019	Źródło finansowania:	Fundusze UE, środki gminy
Prognozowane rezultaty:	Przebudowa zdegradowanego budynku w celu nadania mu nowych funkcji wraz z zagospodarowaniem terenu związanego z budynkiem. Budynek dostosowany do obsługi osób niepełnosprawnych.		
Wskaźniki monitorujące	Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami Rzeczywista liczba użytkowników usług aktywizacji społeczno-zawodowej świadczonych we wspartych obiektach		
Cele LPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego 3. Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne 		

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 17	
Nazwa projektu	Przebudowa oświetlenia ulicznego w Bodaczowie
Podmiot realizujący	Gmina Szczebrzeszyn
Opis projektu:	

Zakres zadań w ramach przedsięwzięcia	Planowane przedsięwzięcie stanowi przebudowę oświetlenia ulicznego polegającego na montażu kompletnych latarni wraz z okablowaniem w ilości 50 sztuk opraw oświetleniowych ze źródłem światła LED, szafka oświetlenia ulicznego: 1 szt.; sterowanie oświetleniem w układzie północno- południowym.		
Miejsce realizacji projektu:	Bodaczków Projekt realizowany poza obszarem rewitalizacji (obszar zdegradowany)	Szacowana wartość projektu:	700 000,00 zł
Planowany okres realizacji	styczeń 2019 - grudzień 2022	Źródło finansowania:	Fundusze UE, środki gminy
Prognozowane rezultaty:	Istotnym efektem przeprowadzenia modernizacji oświetlenia ulicznego będzie znaczne obniżenie energochłonności systemu poprzez wdrożenie energooszczędnego sprzętu oświetleniowego, o najwyższych parametrach użytkowych. Osiągnięcie powyższego celu pozwoli na uzyskanie znaczących efektów ekologicznych, związanych ze zmniejszeniem zużycia energii oraz efektów ekonomicznych związanych z obniżeniem kosztów eksploatacji systemu oświetlenia ulicznego. Wdrożenie systemu inteligentnego sterowania oświetleniem ulicznym w oparciu o zdalne zarządzanie i monitoring, co da dodatkowe efekty w oszczędzaniu energii. Rezultatem inwestycji ma być zmniejszenie zapotrzebowania na energię, co przełoży się na redukcję emisji CO ₂ .		
Wskaźniki monitorujące	Liczba wspartych energooszczędnych punktów świetlnych Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej		
Cele LPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	1. Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego 3. Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne		
Uzasadnienie wpływu na obszar rewitalizacji	Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na poprawę bezpieczeństwa w porze wieczornej i nocnej mieszkańców obszaru zdegradowanego, w tym obszaru rewitalizacji. Aktualne oświetlenie jest przestarzałe i wadliwe, przez co występują miejsca słabo oświetlone zagrażające zdrowiu i życiu mieszkańców. Wymiana oświetlenia na bardziej energooszczędne pozwoli na poprawę bezpieczeństwa publicznego przy jednoczesnej redukcji kosztów publicznych. Ponadto realizacja przedsięwzięcia pozwoli na poprawę jakości powietrza, na obszarze gminy, w tym na obszarze rewitalizacji, poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla życia ludzi czyli zmniejszenie tzw. „niskiej emisji”. Inwestycje mają przyczynić się do zmniejszenia zużycia nieodnawialnej energii pierwotnej, zmniejszenia emisji CO ₂ i zmniejszenia emisji pyłu do atmosfery. Ponadto montaż oświetlenia wpłynie na poprawę jakości życia i zwiększenie bezpieczeństwa społeczności lokalnej, co bezpośrednio wpływa i oddziałuje na obszar rewitalizacji gminy Szczepleszyna.		

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 18	
Nazwa projektu	Adaptacja budynku byłej szkoły na Akademię Przemysłu Kreatywnego
Podmiot realizujący	Gmina Szczepleszyna
Opis projektu:	

Zakres zadań w ramach przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykonanie instalacji wod-kan, 2. Wykonanie instalacji c.o. 3. Wyposażenie budynku w kotłownię gazową. 4. Wykonanie instalacji solarnej. 5. Wykonanie przyłącza kanalizacyjnego. 6. Wykonanie instalacji gazowej wew. budynku i podziemiu. 7. Wykonanie instalacji elektrycznej i oświetlenia zew. 8. Wykonanie nowego ogrodzenia. 9. Wymiana okien i drzwi zew. 10. Wymiana instalacji odgromowej. 11. Wymiana pokrycia dachu z remontem konstrukcji drewnianej. 12. Ocieplenie poddasza. 13. Ocieplenie stropu poddasza. 14. Remont elewacji. 15. Izolacja pionowa ścian fundamentów. 16. Roboty posadzek. 17. Roboty malarskie. 		
Miejsce realizacji projektu:	Szczecbrzeszyn, ul. Zamojska 70D <i>Projekt realizowany na obszarze rewitalizacji</i>	Szacowana wartość projektu:	1 500 000,00 zł
Planowany okres realizacji	styczeń 2019 - grudzień 2022	Źródło finansowania:	Fundusze UE, środki gminy
Prognozowane rezultaty:	Przebudowa zdegradowanego budynku w celu nadania mu nowych funkcji wraz z zagospodarowaniem terenu związanego z budynkiem. Budynek dostosowany do obsługi osób niepełnosprawnych.		
Wskaźniki monitorujące	Liczba wspartych obiektów infrastruktury Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury wspartej w ramach projektu		
Cele LPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego 3. Poprawa stanu infrastruktury i przestrzeni z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne 		

5.2. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych

Jednym z głównych i najistotniejszych aspektów opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szczepieszyn na lata 2016-2023 jest komplementarność. Polega ona na zapewnieniu powiązań pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami/projektami rewitalizacyjnymi w pięciu płaszczyznach: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

Komplementarność przestrzenna

Projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne są wyznaczone do realizacji w konkretnym miejscu w przestrzeni i pozwolą na wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego, co zapewnia komplementarność przestrzenną. Są to projekty wzajemnie ze sobą powiązane, synergiczne i wzajemnie się dopełniające, a ich realizacja wpłynie na poprawę sytuacji całego obszaru rewitalizacji.

Zasięg oddziaływania projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zaplanowanych do realizacji na etapie wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji, obejmuje zarówno obszary koncentracji negatywnych zjawisk jak również obszar całej gminy, co jest odpowiedzią na zidentyfikowane problemy i potrzeby lokalnej społeczności. Celem nadrzędnym komplementarności przestrzennej jest prowadzenie działań mających na celu niwelowanie problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji, nie powodując jednocześnie przenoszenia problemów na inne obszary i niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

Zidentyfikowane główne i uzupełniające przedsięwzięcia/projekty rewitalizacyjne zostały wymienione w podrozdziale 5.1 niniejszego dokumentu, a ich realizacja przyczyni się do rozwiązania głównych problemów, dzięki czemu zostanie zahamowany proces rozprzestrzeniania się ich na inne obszary gminy. Ponadto efekty realizowanych przedsięwzięć zapoczątkują pozytywne zmiany i rozwój społeczno-gospodarczy całego obszaru gminy.

Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa opiera się na wzajemnym dopełnianiu się tematycznym zidentyfikowanych projektów/przedsięwzięć oddziaływujących na obszar zdegradowany we wszystkich aspektach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym. Dzięki temu wszystkie projekty tworzą spójną i komplementarną całość, co potwierdza uzupełnienie działań o charakterze infrastrukturalnym o inicjatywę o charakterze społecznym.

Wśród głównych projektów należy wymienić uporządkowanie ładu przestrzennego przestrzeni publicznej oraz nadania im nowych funkcji, w tym zagospodarowanie terenu na cele społeczno-gospodarcze oraz kulturowe mieszkańców (odnowa i zagospodarowanie przestrzeni publicznych w celu nadania im nowych funkcji, renowacja obiektów zabytkowych), rozwój infrastruktury technicznej i poprawa efektywności energetycznej (budowa kanalizacji sanitarnej, budowa energooszczędnego oświetlenia, termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych), rozwój infrastruktury społecznej (modernizacja mieszkania chronionego, modernizacja obiektów infrastruktury społecznej w celu nadania im nowych funkcji) przeciwdziałanie patologiom społecznym i bezrobociu oraz włączenie społeczne osób niesamodzielnych (projekty wpierające aktywizację zawodową, organizacja szkoleń, warsztatów, staży itp.). Określenie stanu docelowego, po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych, obrazuje wizja obszaru rewitalizacji (rozdział 4).

Zidentyfikowane cele rewitalizacji, z których wynikają kierunki działań zostały powiązane z innymi strategicznymi kierunkami rozwojowymi gminy, m.in. poprzez wykazanie zbieżności celów LPR z kluczowymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy Szczepieszyn.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

System zarządzania procesem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie interesariuszy (niezależnych od siebie instytucji i podmiotów) oraz wykorzystanie wzajemnie uzupełniających się spójnych procedur świadczy o komplementarności proceduralno-instytucjonalnej niniejszego dokumentu.

Szczegółowy system realizacji (wdrażania) działań rewitalizacyjnych został przedstawiony w rozdziale 6 niniejszego dokumentu. Burmistrz Szczepieszyna jest podmiotem zarządzającym procesem rewitalizacji, a za bieżącą koordynację wszystkich działań związanych z rewitalizacją odpowiada Zespół ds. rewitalizacji (powołany zarządzeniem Burmistrza, w jego skład wchodzi pracownicy Urzędu Miejskiego). Szczególną rolę we wdrażaniu LPR pełni Burmistrz Szczepieszyna, który jako przedstawiciel społeczności lokalnej, obszaru zdegradowanego wyznaczonego do rewitalizacji, zna najważniejsze problemy oraz potrzeby mieszkańców i będzie wspierać wszystkie działania mające na celu poprawę jakości życia i wzmocnienie kapitału ludzkiego na obszarze gminy.

Rewitalizacja wyznaczonego obszaru wymaga współpracy wszystkich rodzajów podmiotów funkcjonujących na obszarze gminy, w tym budowanie partnerstw publicznych, prywatnych i społecznych. Pozwoli to na kompleksową rewitalizację, która wpłynie na poprawę warunków społeczno-gospodarczych.

Ponadto istotnym elementem, który jest bezpośrednio powiązany z systemem zarządzania LPR, jest monitoring efektów wdrażania niniejszego dokumentu oraz jego ocena. Procedury monitoringu, ewaluacji i aktualizacji programu zostały przedstawione w rozdziale 7.

Komplementarność międzyokresowa

Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Szczepieszyna na lata 2016-2023 zwraca także uwagę na zachowanie ciągłości programowej. Umożliwia ona dopełnienie przedsięwzięć realizowanych w poprzednich okresach programowych i utrwalenie osiągniętych już efektów. Dzięki temu zidentyfikowane projekty, zarówno te o charakterze infrastrukturalnym jak i „miękkim”, stanowią kontynuację zrealizowanych już przedsięwzięć, zarówno tych wspartych ze środków unijnych, jak i tych realizowanych przy udziale środków krajowych. Komplementarność projektów opiera się na wykorzystaniu powstałych produktów i rezultatów, udziale tych samych użytkowników, pełnieniu tych samych funkcji. Ponadto przedsięwzięcia obejmują kompleksowe rozwiązania obszarowe w zakresie rozwiązywania problemów i zaspokajania potrzeb.

Analizując projekty pod kątem okresu finansowania, szczególną uwagę zwraca się na ciągłość programową. Kierunki działań, które były podejmowane w ramach poprzedniej perspektywy, mają swoją kontynuację i będą rozwijane w okresie programowania 2014-2020. Jest to o tyle ważne, iż wnioski z ewaluacji zrealizowanych i realizowanych projektów wpłynęły na zidentyfikowanie obecnych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych, co pozwoli na bardziej efektywne wykorzystanie środków w obecnej perspektywie finansowej.

W poprzednim okresie programowania gmina Szczepieszyna podejmowała szereg działań mających na celu wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i poprawę jakości życia mieszkańców. Ponadto podejmowano działania mające na celu uporządkowanie przestrzeni publicznych, wspieranie rozwoju gospodarczego oraz poprawę stanu infrastruktury technicznej. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich zadań, które wpisują się w działania rewitalizacyjne, pozwolą na jeszcze bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej. Działania zaplanowane

w niniejszym Lokalnym Programie Rewitalizacji uzupełniają działania już zrealizowane w poprzedniej perspektywie finansowej UE.

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty, które zostały zapisane w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Szczepleszyn na lata 2016-2023 mają możliwość realizacji przy udziale różnych źródeł finansowania w tym środków unijnych.

W LPR wykorzystano możliwość łączenia wsparcia ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz Budżetu Państwa i środków prywatnych w celu realizacji założonych celów i wyprowadzania obszaru ze stanu kryzysowego. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych z różnych źródeł z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania pozwala na uzyskanie korzystnych efektów i wpływa na wzrost dynamiki pożądaných zmian.

Koordinacja projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych w ramach środków UE, powodująca pożądaný efekt synergii, jest warunkiem koniecznym, poprawiającym efektywność prowadzonych działań na obszarze zdegradowanym.

Kluczowym dla osiągnięcia pożądaney dynamiki procesów naprawczych, jest również dążenie do umiejętnego połączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, co zapewnia komplementarność finansową.

5.3. Indykatywne ramy finansowego projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W związku z tym, iż Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Szczepleszyn został opracowany zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* Ministra Rozwoju oraz *Zasadami programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym* źródłem jego finansowania mogą być zarówno wewnętrzne fundusze budżetu gminy i podmiotów prywatnych, jak i zewnętrzne środki unijne i krajowe.

Architektura finansowania procesu rewitalizacji zakłada możliwość zaangażowania środków pochodzących z różnorodnych źródeł finansowania, wykorzystywanych przez wielu Interesariuszy. Powinna być dostosowana do specyfiki obszaru, z wykorzystaniem doświadczeń wszystkich podmiotów planujących realizację projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Znaczącą wagę mają takie czynniki jak: wielkość udziałów we własności dóbr, właściwości prawne podmiotów, możliwość zastosowania różnych instrumentów finansowych, dostępność i możliwość uruchomienia środków.

Zidentyfikowane projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą realizowane przez różne podmioty, w tym podmioty prywatne przy wykorzystaniu ich środków. Dlatego ważne jest stworzenie odpowiednich warunków umożliwiających włączenie różnych grup interesariuszy, w tym sektora prywatnego (w szczególności lokalnych przedsiębiorców, wspólnoty mieszkaniowe oraz organizacje pozarządowe) na etapie planowania działań rewitalizacyjnych.

Do realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych możliwe jest wykorzystanie dostępnych środków z programów rządowych oraz funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 jest głównym unijnym źródłem finansowania projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Gmina Szczepleszyn, jest gminą miejsko-wiejską i dedykowanemu rewitalizacji jest działanie **13.3 Rewitalizacja obszarów miejskich**. Realizacja projektów rewitalizacyjnych przy współfinansowaniu RPO WL w ramach tego działania będzie możliwa jedynie pod warunkiem wpisania ich do Lokalnego Programu Rewitalizacji. Na dofinansowanie

szansę mają projekty infrastrukturalne, mające na celu przywracanie bądź nadanie nowych funkcji obszarom zdegradowanym pod względem społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym.

W działaniu 13.3 określony został szeroki katalog beneficjentów, którzy mogą starać się o dofinansowanie projektu rewitalizacyjnego:

- ❑ podmioty publiczne: m.in. JST oraz ich związki, porozumienia i stowarzyszenia, samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, służby ratownicze i bezpieczeństwa publicznego,
- ❑ podmioty prywatne: spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają JST lub ich związki, MŚP (przedsiębiorstwa muszą prowadzić działalność na terenie województwa lubelskiego),
- ❑ podmioty społeczne: przedsiębiorstwa społeczne, zgodnie z definicją Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej, organizacje pozarządowe,
- ❑ podmioty mieszane: podmioty działające w oparciu o partnerstwo publiczno-prywatne.

W ramach RPO WL przewidziano także preferencje punktowe dla inwestycji, niezbędnych dla kompleksowej rewitalizacji danego obszaru, realizowanych w ramach następujących działań:

- 3.1** Tereny inwestycyjne,
- 5.2** Efektywność energetyczna sektora publicznego,
- 5.3** Efektywność energetyczna sektora mieszkaniowego,
- 5.5** Promocja niskoemisyjności,
- 7.1** Dziedzictwo kulturowe i naturalne,
- 9.1** Aktywizacja zawodowa,
- 9.3** Rozwój przedsiębiorczości,
- 11.1** Aktywne włączenie,
- 11.2** Usługi społeczne i zdrowotne,
- 13.1** Infrastruktura ochrony zdrowia
- 13.2** Infrastruktura usług społecznych.

Po perspektywie finansowej 2014-2020 wszelkie działania rewitalizacyjne będą finansowane ze środków publicznych (w tym środków własnych gminy) oraz środków prywatnych osób i podmiotów zainteresowanych realizacją projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych w wyznaczonym obszarze. Kontynuowanie działań ma istotne znaczenie dla wyprowadzania obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego i wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego.

Szczególną formą finansowania działań rewitalizacyjnych jest połączenie środków publicznych i prywatnych poprzez zawiązanie partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP). W rozumieniu ustawy o PPP z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 169 poz.1420) jest to oparta na umowie współpraca podmiotu publicznego i partnera prywatnego, służąca realizacji zadania publicznego, w ramach której partner prywatny w całości albo w części poniesie nakłady na wykonanie przedsięwzięcia będącego przedmiotem współpracy lub zapewni ich poniesienie przez osoby trzecie.

Partnerstwo publiczno-prywatne, jest szczególnie zalecane, gdy:

- ❑ samorząd chce utrzymać pewien stopień kontroli nad przedsięwzięciem,

- ❑ istnieją znaczne potrzeby inwestycyjne, a fundusze publiczne winny być kierowane na inne cele,
- ❑ zaangażowany w projekt sektor prywatny jest w stanie uzyskać zwrot zainwestowanych środków z opłat za użytkowanie obiektu.

Podobną formą finansowania działań rewitalizacyjnych jest partnerstwo publiczno-społeczne czyli forma współpracy jednostki publicznej z organizacjami pozarządowymi.

Tabela 25. Indykatywne ramy finansowe związane z realizacją Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szczepleszyn na lata 2016-2023

Lp.	Nazwa projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacowana wartość projektu	Środki finansowe ¹⁴ (zł)		
					Publiczne	Prywatne	Zewnętrzne (w tym UE)
1.	Centrum Muzealno-Edukacyjne w Szczepleszynie wraz z amfiteatrem	styczeń – grudzień 2018 r.	Fundusze UE, środki gminy	2 044 607,49 zł	306 691,12		1 737 916,37
2.	Budowa Kanalizacji sanitarnej w Szczepleszynie – etap IV	styczeń – grudzień 2018 r.	Fundusze UE, środki gminy	4 500 000,00 zł	675 000,00		3 825 000,00
3.	Przebudowa oświetlenia ulicznego ul. Zamojska	styczeń - grudzień 2019 r.	Fundusze UE, środki gminy	500 000,00 zł	75 000,00		425 000,00
4.	Zwiększenie efektywności energetycznej 2 wielorodzinnych budynków mieszkalnych zarządzanych przez Spółdzielnię Mieszkaniową lokatorsko-własnościową w Szczepleszynie	03/2018 – 10/2019	Fundusze UE, środki własne	1 237 809,49 zł		276 363,72	855 388,25
5.	Zwiększenie efektywności energetycznej 6 wielorodzinnych budynków mieszkalnych zarządzanych przez Spółdzielnię Mieszkaniową lokatorsko-własnościową w Szczepleszynie	03/2018 – 10/2019	Fundusze UE, środki własne	5 220 665,20 zł		1 612 888,44	3 607 776,76
6.	Termomodernizacja obiektów szkolno-wychowawczych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii ul. Ogrodowa 16 w	styczeń - grudzień 2018r.	Fundusze UE, środki gminy	4 967 144,00	745 071,60		4 222 072,40

¹⁴ W przypadku projektów, których koszty zostały oszacowane, tj. w chwili obecnej nie zostały złożone do aplikowania o środki zewnętrzne, środki zostały podzielone z 85% dofinansowaniem

Szczepieszynie							
7.	Przywrócenie funkcjonalności nieruchomości położonej przy ul. Zamojskiej 3 w Szczepieszynie poprzez remont oraz utworzenie lokalu usługowo - gastronomicznego i lokali mieszkalnych	03/2018 – 10/2019	Fundusze UE, środki prywatne	770 000,00 zł (netto)		231 000,00	539 000,00
8.	Chcę żyć lepiej	04/2018 – 06/2019	Fundusze UE, środki gminy	200 000,00 zł	30 000,00		170 000,00
9.	Aktywność i praca to się opłaca	01/2017 – 12/2017	Fundusze UE, środki gminy	300 000,00 zł	45 000,00		255 000,00
10.	Renowacja kościoła św. Leonarda w Szczepieszynie	2019 - 2022	Fundusze UE, środki gminy, środki parafii	1 500 000,00 zł	75 000,00	150 000,00	1 275 000,00
11.	Renowacja kościoła św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Szczepieszynie	2019 - 2022	Fundusze UE, środki gminy, środki parafii	1 500 000,00 zł	75 000,00	150 000,00	1 275 000,00
12.	Renowacja kościoła św. Mikołaja w Szczepieszynie	2019 - 2022	Fundusze UE, środki gminy, środki parafii	2 000 000,00 zł	100 000,00	200 000,00	1 700 000,00
13.	Modernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 3 im. Róży Zamojskiej w Szczepieszynie	06/2017-08/2020 (okresy wakacyjne)	Fundusze UE, środki gminy, środki stowarzyszenia, środki prywatne (wkład pracy własnej członków stowarzyszenia)	450 000,00 zł	45 000,00	22 500,00	382 500,00
14.	Rewitalizacja budynku dawnej świetlicy Cukrowni Klemensów w Szczepieszynie	03/2019-11/2022	Fundusze unijne, środki gminy, środki prywatne przedsiębiorcy	1 500 000,00 zł	75 000,00	150 000,00	1 275 000,00
15.	Zagospodarowanie Wzgórza zamkowego wraz z odbudową wieży zamkowej w Szczepieszynie	2018 - 2022	Fundusze UE, środki gminy	800 000,00 zł	120 000,00		680 000,00

16.	Adaptacja budynku byłego internatu na dzienny dom seniora	styczeń 2018 - grudzień 2019	Fundusze UE, środki gminy	500 000,00 zł	75 000,00		425 000,00
17.	Przebudowa oświetlenia ulicznego w Bodaczowie	styczeń 2019 - grudzień 2022	Fundusze UE, środki gminy	700 000,00 zł	105 000,00		595 000,00
18.	Adaptacja budynku byłej szkoły na Akademię Przemysłu Kreatywnego	styczeń 2019 - grudzień 2022	Fundusze UE, środki gminy	1 500 000,00 zł	225 000,00		1 275 000,00

6. SYSTEM REALIZACJA (WDRAŻANIA) PROGRAMU REWITALIZACJI

6.1. System instytucjonalny w procesie rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem określającym plan działania na obszarze rewitalizacji, dlatego ważnym elementem decydującym o skuteczności realizacji jego założeń jest zintegrowany system wdrażania. Zapewni on efektywne łączenie różnych źródeł finansowania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz współpracę podmiotów, instytucji i lokalnej społeczności zaangażowanych w cały proces.

Podmiotem zarządzającym procesem rewitalizacji na obszarze Gminy Szczepleszyn jest Urząd Miejski w Szczepleszynie na czele z Burmistrzem Szczepleszyna i Radą Miejską. Za bieżącą koordynację wszystkich działań związanych z rewitalizacją odpowiada Zespół ds. rewitalizacji powołany zarządzeniem Burmistrza na etapie opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ponadto instytucjami wspomagającymi są sołtysi sołectw wchodzących w obszar rewitalizacji oraz jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego.

Szczególną rolę we wdrażaniu LPR pełni Burmistrz Szczepleszyna, który jako przedstawiciel społeczności lokalnej, obszaru zdegradowanego wyznaczonego do rewitalizacji, zna najważniejsze problemy oraz potrzeby mieszkańców i będzie wspierać wszystkie działania mające na celu poprawę jakości życia i wzmocnienie kapitału ludzkiego na obszarze gminy.

Partnerami procesu rewitalizacji mogą być również podmioty lokalne, do których należą podmioty społeczne i gospodarcze, a poziom ich zaangażowania zależy od charakteru projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Zaangażowanie różnych podmiotów w proces rewitalizacji poprzez współpracę jednostek funkcjonujących na obszarze gminy, w tym budowanie partnerstw różnych podmiotów (publicznych, prywatnych i społecznych) pozwoli na kompleksową rewitalizację obszaru zdegradowanego i poprawę warunków do rozwoju społeczno-gospodarczego.

Z uwagi na wieloaspektowy charakter Lokalnego Programu Rewitalizacji, w procesie jego wdrażania uczestniczyć będzie wiele podmiotów. Niezwykle istotne jest aby wszystkie zainteresowane podmioty wykazywały maksymalne zaangażowanie w realizację założeń LPR, które umożliwią osiągnięcie założonych w nim celów.

6.2. Zarządzanie procesem rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji opisuje zestaw działań przewidzianych do realizacji przez różne podmioty. Prawidłowa koordynacja przewidzianych w programie projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie możliwa dzięki właściwemu zarządzaniu, które jest oparte na efektywnym systemie wdrażania.

Podmiotem zarządzającym procesem rewitalizacji na terenie gminy Szczepleszyn jest Burmistrz Szczepleszyna przy współpracy z Zespołem ds. rewitalizacji powołanym na etapie opracowywania LPR. Podmiot zarządzający nadzoruje proces rewitalizacji, a do jego głównych kompetencji należy:

- Zapewnienie zgodności realizacji LPR z dokumentami na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym (w tym z najważniejszymi dokumentami planistycznymi gminy, tj. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego);
- Koordynacja wdrażania poszczególnych zadań w całym okresie realizacji LPR;

- ❑ Przeprowadzanie monitoringu wdrażania LPR (zbieranie danych dotyczących postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych);
- ❑ Przygotowywanie raportów ewaluacyjnych nt. wdrażania LPR;
- ❑ Przyjmowanie i weryfikacja wniosków od podmiotów zgłaszających udział w programie oraz planowanie kolejnych działań w ramach programu;
- ❑ Prowadzenie konsultacji społecznych mających na celu włączyć wszystkich interesariuszy w proces rewitalizacji;
- ❑ Prowadzenie działań informacyjnych i publikacja informacji na temat realizacji programu;
- ❑ Ewaluacja ex-post po zakończeniu realizacji LPR.

Na etapie wdrażania LPR na bieżąco będzie analizowana sytuacja środowisk zagrożonych wykluczeniem, ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących obszar rewitalizacji oraz przy szerokiej partycypacji społecznej będą identyfikowane ich problemy oraz potrzeby. Zapewni to szukanie adekwatnych rozwiązań do niwelowania zdiagnozowanych problemów społecznych przy aktywnym współudziale środowisk nimi dotkniętych.

Podmiotami wykonawczymi są natomiast jednostki realizujące poszczególne projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Należy do nich zarówno Gmina Szczebrzeszyn, jak i jej jednostki organizacyjne, a także wszystkie podmioty zainteresowane działaniami rewitalizacyjnymi na obszarze zdegradowanym. Będą oni odpowiedzialni za przygotowanie, realizację oraz finansowanie projektów w części przypadającej na udział własny.

Urząd Miejski w Szczebrzeszynie jako podmiot wykonawczy posiada wszelkie struktury organizacyjne oraz doświadczenie umożliwiające wdrożenie projektów w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji. Za realizację poszczególnych etapów projektu rewitalizacyjnego odpowiedzialne będą następujące jednostki:

- ❑ **Burmistrz i Rada Miejska** – zlecenie przygotowania i wykonania projektu,
- ❑ **Referat Rozwoju Gospodarczego, Referat Gospodarki Mieniem** – opracowanie wniosków o dofinansowanie, obsługa i przygotowanie przetargu, przygotowanie umów, realizacja projektów, ocena realizacji, koordynacja działań, monitoring,
- ❑ **Referat Finansowy** – obsługa finansowa,
- ❑ **odpowiednia jednostka** – użytkowanie i zarządzanie produktami powstałymi w wyniku realizacji projektu.

6.3. System budowania i wspierania partnerstw

Wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji wymaga zaangażowania lokalnych partnerów z sektora: publicznego, społecznego i gospodarczego, w szczególności z obszaru rewitalizacji. Warunkuje to zasada „partnerstwa”, która opiera się na zaangażowaniu w proces rewitalizacji jak najwięcej instytucji mogących być partnerami w realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także zachęcenie lokalnej społeczności do podejmowania inicjatyw służących realizacji celów rewitalizacji.

Określenie zasad i sposobów współuczestnictwa wszystkich interesariuszy rewitalizacji jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej na etapie konsultacji społecznych. Ponadto istotne jest ograniczenie występowania potencjalnych konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, co jest podstawą do tworzenia współczesnych form samoświadomości społecznej. Współpraca międzysektorowa, podczas wdrażania LPR, odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

- ❑ **Merytorycznym** – poprzez współuczestnictwo w podejmowaniu decyzji i rozwiązywaniu problemów przy wdrażaniu LPR; podmiot wykonawczy cyklicznie będzie organizował spotkania z przedstawicielami sektora gospodarczego i społecznego;
- ❑ **Organizacyjnym** – poprzez angażowanie zasobów i kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów;
- ❑ **Finansowym** – poprzez współudział finansowy partnerów i zapewnienie wkładu własnego (w przypadku projektu partnerskiego, w tym wykorzystanie koncepcji partnerstwa publiczno-prywatnego).

Inicjatorem projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest Burmistrz Szczepieszyna oraz Rada Miejska, których zadaniem jest zachęcenie do współpracy jak największej liczby partnerów. Będzie to możliwe dzięki organizacji naborów na partnera projektu bądź przedsięwzięcia rewitalizacyjnego. Dodatkowo zostanie wdrożony system zachęt pozwalający na zidentyfikowanie osób zaangażowanych w życie społeczności lokalnej (tzw. lokalni liderzy), którzy będą w stanie pozyskać dla procesu rewitalizacji szerokie poparcie wśród interesariuszy. Partnerstwa zostaną sformalizowane stosowymi porozumieniami, umowami lub listami intencyjnymi, co pozwoli na określenie zakresu obowiązku poszczególnych partnerów i terminów wykonywanych zadań.

Współpraca pomiędzy partnerami LPR ma na celu:

- ❑ wykorzystanie potencjału organizacji i społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach jednego, spójnego projektu akceptowanego i wspieranego przez wszystkich uczestników,
- ❑ optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców,
- ❑ wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażającej się zastosowaniem nowych podejść do problemów związanych z rozwojem lokalnym.

Gmina, jako podmiot zarządzający, jest odpowiedzialna za koordynację i nadzór prowadzonych i inicjowanych działań w zakresie rewitalizacji. Będzie zapewniać również właściwą współpracę wszystkich podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji na obszarze zdegradowanym. W uzasadnionych przypadkach gmina może tworzyć nowe podmioty, które będą pełnić rolę koordynatorów rewitalizacji poszczególnych obszarów objętych projektem.

6.4. System informacji i promocji

Ze względu na partycypacyjny charakter rewitalizacji istotnym elementem jest zapewnienie odpowiedniego systemu informacji i promocji o procesie rewitalizacji i wdrażaniu założeń LPR. Celem informowania interesariuszy jest w szczególności:

- ❑ zapewnienie pełniejszego przepływu informacji pomiędzy zaangażowanymi interesariuszami,
- ❑ stworzenie uwarunkowań do zapoznania się interesariuszy z kształtem i postęпами procesu rewitalizacji,
- ❑ promocja działań rewitalizacyjnych, w tym pozyskiwanie nowych przedsięwzięć oraz podmiotów i osób skłonnych do zaangażowania w zadania rewitalizacji.

Dla zwiększenia szans na efektywniejszą realizację działań rewitalizacyjnych, już na etapie opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji gmina Szczepieszyn podjęła szereg działań informacyjno-promocyjnych mających na celu dotarcie do jak największej liczby osób i podmiotów mogących włączyć się w rewitalizację. Celem tych działań było zapoznanie interesariuszy z najistotniejszymi aspektami rewitalizacji, które umożliwiły zaproszenie interesariuszy do włączenia się w proces rewitalizacji na rzecz realizacji zamierzonych celów i pobudzanie do wnoszenia własnych propozycji działań. Ponadto

działania te są czynnikiem stymulującym pozyskanie partnerów do przedsięwzięć/projektów rewitalizacyjnych.

Za informowanie i promocję Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szczepieszyn na lata 2016-2023 odpowiedzialny będzie Burmistrz Szczepieszyna oraz Zespół ds. rewitalizacji, jako podmiot zarządzający. Ponadto za działania informacyjno-promocyjne będą odpowiedzialne wszystkie podmioty zaangażowane w realizację poszczególnych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Do głównych działań zalicza się:

- ❑ upublicznienie założeń LPR społeczności lokalnej;
- ❑ umieszczenie informacji nt. stanu realizacji założeń LPR, realizacji projektów itp. na oficjalnej stronie internetowej gminy Szczepieszyn (<http://www.szczepieszyn.pl/>) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej (<http://bip.szczepieszyn.pl/>);
- ❑ zamieszczanie informacji w lokalnych mediach (np. prasie);
- ❑ organizację spotkań i konferencji dla społeczności lokalnej, przedstawicieli lokalnych środowisk, organizacji pozarządowych dotyczących wdrażania i/lub aktualizacji LPR, które stanowią niezbędny element dialogu społecznego (zwłaszcza w przypadkach projektów społecznych, uzupełniających inwestycje infrastrukturalne), prowadząc do wymiany opinii, czasem nawet do weryfikacji planów lub ich uzupełniania;
- ❑ umożliwienie szerokiego dostępu do zapisów dokumentu poprzez jego powielenie, bądź udostępnienie w formie broszur i ulotek najważniejszych zapisów dotyczących realizowanych działań.

Do grupy docelowej działań informacyjno-promocyjnych należy zaliczyć: społeczność lokalną, organizacje pozarządowe, partnerów społeczno-gospodarczych, w tym spółdzielnie, lokalnych przedsiębiorców oraz media.

7. SYSTEM MONITORINGU, EWALUACJI I AKTUALIZACJI PROGRAMU

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Szczepleszyn na lata 2016-2023 to dokument otwarty, który poddawany będzie okresowej analizie, ocenie i aktualizacji. Niezbędne jest więc systematyczne zbieranie informacji oraz ich analiza pod kątem przebiegu wdrażania założeń LPR.

7.1. Monitorowanie efektów działań rewitalizacyjnych

Określenie efektywności realizacji celów rewitalizacji zidentyfikowanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Szczepleszyn jest możliwe dzięki monitoringowi. Polega on na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu danych o charakterze ilościowym i jakościowym, które pozwolą na dokonanie rzetelnej oceny efektywności prowadzonych działań rewitalizacyjnych.

Monitorowanie efektów realizacji LPR będzie się odbywało na poziomie wskaźników delimitacyjnych, pozwalających zmierzyć stopień wyjścia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz wskaźników monitorujących, pozwalających zmierzyć stopień realizacji celów strategicznych podobszarów obszaru rewitalizacji.

Wskaźniki delimitacyjne (źródło danych: Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, GUS, Komisarjat Policji w Szczepleszynie):

- ❑ sfera społeczna:
  - liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców,
  - liczba „niebieskich kart” na 1000 mieszkańców,
  - liczba osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców,
  - liczba obiektów kulturalnych na 1000 mieszkańców,
  - liczba osób w wieku poprodukcyjnym,
  - liczba rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi na 1000 mieszkańców,
  - liczba osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców;
- ❑ sfera gospodarcza:
  - liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców,
  - liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców,
- ❑ sfera środowiskowa:
  - liczba budynków z węglowymi kotłami ciepła,
  - udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (%),
- ❑ sfera przestrzenno-funkcjonalna:
  - gęstość zaludnienia (os./km²),
  - liczba obiektów o charakterze zabytkowym na 1000 mieszkańców,
- ❑ sfera techniczna:
  - udział budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej (%),
  - liczba budynków planowanych do rozbioru w ciągu najbliższych 8 lat.

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie celów strategicznych wraz z przypisanymi do nich wskaźnikami monitorującymi, a także źródłem pozyskania danych.

Tabela 26. Wskaźniki monitorujące

Obszar rewitalizacji	Osiedle Szczepieszyn	
Cele rewitalizacji	Wskaźniki monitorujące	Źródło danych
1. Odbudowa więzi społecznych mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wspartych obiektów infrastruktury • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami • Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury wspartej w ramach projektu • Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej • Liczba osób korzystających z wybudowanej kanalizacji sanitarnej • Liczba wspartych energooszczędnych punktów świetlnych • Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych • Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej • Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków • Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji • Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej • Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej • Rzeczywista liczba użytkowników usług aktywizacji społeczno-zawodowej świadczonych we wspartych obiektach • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu • Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem • Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem • Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne • Liczba osób korzystających z obiektów zasobów kultury objętych wsparciem • Liczba wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej • Rzeczywista liczba użytkowników infrastruktury edukacyjnej • Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją 	Sprawozdania z realizacji projektów
2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wspartych obiektów infrastruktury • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami • Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury wspartej w ramach projektu • Liczba wspartych obiektów infrastruktury • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami 	Sprawozdania z realizacji projektów

	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury wspartej w ramach projektu • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu
<p>3. Poprawa stanu infrastruktury poprzez rozwój infrastruktury z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wspartych obiektów infrastruktury • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami • Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury wspartej w ramach projektu • Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej • Liczba osób korzystających z wybudowanej kanalizacji sanitarnej • Liczba wspartych energooszczędnych punktów świetlnych • Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych • Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej • Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków • Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji • Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej • Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej • Rzeczywista liczba użytkowników usług aktywizacji społeczno-zawodowej świadczonych we wspartych obiektach • Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem • Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem • Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne • Liczba osób korzystających z obiektów zasobów kultury objętych wsparciem • Liczba wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej • Rzeczywista liczba użytkowników infrastruktury edukacyjnej • Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją <p style="text-align: right;">Sprawozdania z realizacji projektów</p>

Burmistrz Szczebrzeszyna jest **podmiotem koordynującym** wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji, ponieważ odpowiada za kreowanie i realizację polityki rozwoju na terenie gminy. Istotnym elementem wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szczebrzeszyn jest umiejętne określenie systemu kontroli i monitorowania realizacji celów.

Zespół do spraw rewitalizacji, który jest powołany zarządzeniem Burmistrza na etapie opracowania dokumentu, jest **podmiotem odpowiedzialnym za monitorowanie** Lokalnego Programu Rewitalizacji. Odpowiedzialny będzie za zbieranie danych obrazujących tempo i jakość wdrażania projektów (wskaźników monitorujących oraz wskaźników wykorzystanych podczas delimitacji obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji w celu monitorowania wychodzenia wyznaczonych obszarów ze stanu kryzysowego), ich raportowanie, a następnie analizowanie danych opisujących postęp i efekty realizowanych zadań. Do obowiązku Zespołu ds. rewitalizacji należy również przygotowywanie okresowych i końcowych sprawozdań z realizacji LPR.

W procesie monitorowania realizacji LPR będą uczestniczyć również Radni Miejscy oraz Sołtysi obszarów zdegradowanych, którzy przy pomocy mieszkańców będą kontrolować realizację poszczególnych projektów rewitalizacyjnych, a zatem wyznaczonych celów rewitalizacji.

Powyższy system monitorowania jest podstawą do efektywnej ewaluacji i aktualizacji LPR w przypadku, gdy stwierdzony zostanie brak osiągnięcia założonych celów. Systematyczna ocena i aktualizacja umożliwi dostosowywanie założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji do bieżących uwarunkowań zewnętrznych wpływających na efektywność realizacji zaplanowanych działań mających na celu poprawę zdiagnozowanej sytuacji kryzysowej.

7.2. Zasady, tryb i metody przeprowadzenia ewaluacji

Ewaluacja ma na celu poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizowanego z jednoczesnym uwzględnieniem wizji jego stanu po przeprowadzeniu rewitalizacji i właściwego prawodawstwa lokalnego, krajowego i wspólnotowego dotyczącego m.in. oddziaływania na środowisko projektów zapisanych do realizacji w LPR.

Ewaluacja LPR będzie służyć przede wszystkim oszacowaniu osiągnięcia wskaźników monitorujących, a przez to stopnia wdrożenia całego LPR. Odpowie również na pytanie o trafność planowanych, przeprowadzonych i zakończonych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych w odniesieniu do potrzeb oraz pozwoli ocenić efekty i korzyści z ich wdrożenia.

Ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szczebrzeszyn opiera się na 3 rodzajach ocen:

- ex-ante (przed realizacją LPR) – uznać można, że taką ocenę przeprowadzono na etapie przygotowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji, listę podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych sporządzono w oparciu o lokalne potrzeby oraz analizę zgłoszonych kart projektów,
- on-going (w trakcie realizacji LPR) – ocenie tej podlegać będą poszczególne projekty w trakcie ich realizacji, ocena będzie skierowana na analizę postępów w realizacji LPR i kontrolę terminów wykonania poszczególnych działań, ewaluacja on-going będzie przeprowadzana co 2 lata (tj. w 2018 r., 2020 r., 2022 r.) po analizie okresowych raportów monitoringowych, jej efektem będą okresowe raporty ewaluacyjne,
- ex-post (po zakończeniu realizacji LPR) – w jej ramach przewiduje się, że po zakończeniu realizacji LPR (okres realizacji to lata 2016-2023), sporządzony zostanie końcowy raport ewaluacyjny celem weryfikacji założonych celów rewitalizacji, wskaźnika oddziaływania i wskaźników rezultatu.

W raportach ewaluacyjnych należy wziąć pod uwagę następujące kryteria ewaluacyjne: trafność, skuteczność, efektywność (przy ewaluacji on-going) oraz skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość (przy ewaluacji ex-post):

- ❑ trafność – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele rewitalizacji odpowiadają potrzebom i priorytetom wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizacji,
- ❑ skuteczność – kryterium, które pozwala sprecyzować, do jakiego stopnia cele rewitalizacji zdefiniowane na etapie LPR zostały osiągnięte,
- ❑ efektywność – kryterium, które pozwala ocenić poziom „ekonomiczności” LPR,
- ❑ użyteczność – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie LPR odpowiada potrzebom grup docelowych,
- ❑ trwałość – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem LPR będą trwać po zakończeniu jego wdrażania.

Wszelkie dokumenty ewaluacyjne będą sporządzane przez Zespół ds. rewitalizacji i adresowane do Burmistrza Szczeczeszyna. Ewaluacja on-going będzie podstawą do rozpoczęcia procesu aktualizacji LPR, natomiast po przeprowadzeniu ewaluacji ex-post wszelkie rozbieżności pomiędzy pierwotnymi ustaleniami LPR, a jego rzeczywistym wykonaniem będą szczegółowo wyjaśnione.

7.3. Zasady i tryb aktualizacji programu

Proces rewitalizacji, jako rozciągnięty w czasie, podlegał będzie wpływowi czynników zewnętrznych, co implikuje konieczność założenia okresowej aktualizacji LPR oraz aktualizacji nadzwyczajnej w razie zaistnienia okoliczności istotnie wpływających na LPR.

System monitorowania i ewaluacji będzie podstawą do podjęcia okresowych działań naprawczych i aktualizacji LPR. Przeprowadzenie okresowej aktualizacji jest możliwe w przypadku gdy: zostanie stwierdzony brak osiągnięcia założonych celów, zaistnieje potrzeba wprowadzenia do programu nowego projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, zmianie ulega harmonogram realizacji projektów, plan finansowy lub konieczna jest aktualizacja wskaźników. Do LPR na późniejszym etapie jego realizacji będą mogli dołączyć dodatkowi partnerzy (zupełnie nowi, jak i zastępujący dotychczas funkcjonujących). Preferowane będą te inicjatywy, które mogą się przyczynić do sukcesu Lokalnego Programu Rewitalizacji w zakresie wprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Ewentualność wprowadzenia poprawek i aktualizacji dokumentu wiązała się będzie z przyjęciem odpowiedniej uchwały przez Radę Miejską, tak aby LPR mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne. Wszelkie zmiany w dokumencie będą musiały posiadać swoje uzasadnienie merytoryczne.

Procedura okresowej aktualizacji LPR obejmuje następujące kroki:

1. Zainteresowane podmioty publiczne i prywatne, działające na obszarach wskazanych do rewitalizacji w ramach LPR lub zainteresowane podjęciem takiej działalności w trybie ciągłym zgłaszają swoje propozycje w zakresie zmiany LPR w formie pisemnej do Urzędu Miejskiego lub w formie karty projektu umieszczonej na stronie internetowej gminy, jeżeli propozycja dotyczy wprowadzenia nowego projektu rewitalizacyjnego;
2. Podczas przeprowadzania ewaluacji on-going (w 2018, 2020 r., 2022 r.) Burmistrz Szczeczeszyna wraz z Zespołem ds. rewitalizacji dokona weryfikacji zgłoszonych propozycji i wyda opinię odnośnie włączenia lub odmowy włączenia zgłoszonego projektu bądź innej proponowanej zmiany do Lokalnego Programu Rewitalizacji;
3. Jeżeli przeprowadzona ewaluacja skuteczności dotychczasowych działań i propozycje interesariuszy spowodują konieczność włączenia do LPR nowych projektów, modyfikacji założonych celów bądź też wyznaczonych kierunków działań warunkujących powodzenie

rewitalizacji, Burmistrz wraz z Zespołem ds. rewitalizacji podejmuje decyzję o przystąpieniu do okresowej aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji;

4. Dokument LPR zostaje uaktualniony zgodnie z proponowanymi zmianami, a następnie poddany konsultacjom społecznym;
5. Zaktualizowany LPR, po konsultacjach z mieszkańcami, jest ponownie uchwalany przez Radę Miejską Szczepieszyna;
6. W celu przejrzystości LPR dla wszystkich zaangażowanych podmiotów (w tym IZ RPO WL) oraz partnerów, zmiany będą sygnalizowane w odpowiednim załączniku do uchwały Rady Miejskiej w postaci rejestru zmian,
7. Zaktualizowany LPR po przyjęciu przez Radę Miejską jest zgłaszany do Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego.

Jeżeli do LPR zgłoszone zostaną wyjątkowo istotne dla społeczności lokalnej projekty, a termin okresowej aktualizacji jest stosunkowo odległy lub gdy zaistnieją istotne zmiany w otoczeniu wpływające na LPR, Burmistrz ma możliwość przystąpienia do procesu nadzwyczajnej aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Do 31 grudnia 2023 r. Gmina Szczepieszyn, zgodnie z art. 52, ust. 1 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, będzie realizować działania rewitalizacyjne w oparciu o niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji okresowo poddawany aktualizacji. Po tym terminie, jeżeli gmina będzie planowała dalsze działania rewitalizacyjne, będzie zobowiązana do uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji, opracowanego w oparciu o przedmiotową ustawę.

Systematyczny monitoring, ocena skuteczności działań rewitalizacyjnych i jasny system wprowadzania modyfikacji w Lokalnym Programie Rewitalizacji w reakcji na zmiany w otoczeniu umożliwi dostosowywanie jego założeń do bieżących uwarunkowań zewnętrznych wpływających na efektywność realizacji zaplanowanych działań, mających na celu poprawę zdiagnozowanej sytuacji kryzysowej.

8. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI

8.1. Spotkania konsultacyjne

I spotkanie informacyjno-konsultacyjne

Proces partycypacji społecznej, podczas prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Szczecbrzeszyn, rozpoczęło pierwsze spotkanie informacyjno-konsultacyjne. Odbyło się 16 marca 2017 r. o godz. 11.00 w Sali konferencyjnej Urzędu Miejskiego w Szczecbrzeszynie. Na spotkanie zostali zaproszeni mieszkańcy gminy, przedsiębiorcy, przedstawiciele organizacji społecznych i pozarządowych, radni oraz pracownicy Urzędu Miejskiego w Szczecbrzeszynie. Poniższa tabela przedstawia ramowy program spotkania.

Tabela 27. Ramowy program I spotkania informacyjno-konsultacyjnego

Agenda spotkania	
11.00-11.15	Otwarcie spotkania i powitanie uczestników przez Pana Mariana Mazura Burmistrza Szczecbrzeszyna
11.15-11.45	1. Wprowadzenie do tematyki rewitalizacji w perspektywie finansowej 2014-2020 oraz aspekty prawne rewitalizacji 2. Korzyści płynące z realizacji Lokalnych Programów Rewitalizacji
11.45-12.30	1. Uwarunkowania przestrzenne gminy Szczecbrzeszyn wynikające ze stanu istniejącego (sfera społeczna, sfera gospodarcza, sfera środowiskowa, sfera przestrzenno-funkcjonalna, sfera techniczna) 2. Delimitacja obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji (metodologia wyznaczania obszarów, analiza wskaźnikowa) 3. Dyskusja – zgłoszenie uwag i wniosków
12.30-12.45	Przerwa
12.45-13.30	World Cafe (warsztatowa metoda wypracowania pomysłów i rozwiązań) - identyfikacja problemów, potrzeb oraz wizji rozwoju obszarów rewitalizacji
13.30-13.45	Podsumowanie i zakończenie

Na spotkaniu przedstawiono podstawowe zagadnienia dotyczące rewitalizacji i opracowywania Lokalnych Programów Rewitalizacji, w celu wprowadzenia interesariuszy w tematykę. Przedstawiono wstępne wyniki przeprowadzonej diagnozy w podziale na sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną oraz metodologię wyznaczania obszarów zdegradowanych i wstępną delimitację obszaru rewitalizacji.

Druga część spotkania została poprowadzona metodą warsztatową World Café, która pozwoliła na zidentyfikowanie problemów, potrzeb oraz wizji rozwoju obszarów rewitalizacji. Dodatkowo uczestnicy spotkania wskazali potencjały wyznaczonego obszaru. Zebrane informacje pozwoliły na uzupełnienie diagnozy obszaru gminy, na podstawie której wyznaczono obszar rewitalizacji. W poniższym zestawieniu tabelarycznym zebrano wnioski z przeprowadzonej dyskusji.

Tabela 28. Wnioski z przeprowadzonej metody warsztatowej World Café

PROBLEMY
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Niska emisja ☐ Brak perspektyw dla młodzieży, która powoduje migrację ludzi młodych do większych ośrodków miejskich zarówno w celach edukacyjnych jak i zarobkowych ☐ Brak aktywności organizacji pozarządowych w życiu lokalnej społeczności ☐ Brak systemu kanalizacji w szczególności na obszarze wiejskim ☐ Brak liderów lokalnych, w związku z czym ograniczona jest aktywność społeczności lokalnej ☐ Niezadawalający stan zagospodarowania przestrzennego przestrzeni publicznych obszarów gminy ☐ Zły stan kamienic w centrum miasta, które są w rękach prywatnych ☐ Brak miejsc o funkcji rekreacyjnej w mieście Szczepieszyn
POTRZEBY
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Podejmowanie działań inwestycyjnych, które pozytywnie wpływają na rozwój gminy i jakość życia mieszkańców ☐ Zagospodarowanie placu przed Urzędem Miejskim na cele rekreacyjno-wypoczynkowe ☐ Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych ☐ Więcej inicjatyw społecznych ☐ Edukacja ekologiczna ☐ Projekty miękkie w zakresie pomocy osobom potrzebującym zagrożonych wykluczeniem społecznym ☐ Nadawanie nowej funkcji starym budynków w celu ożywienia tkanki miejskiej wpływającej na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru rewitalizacji
WIZJA ROZWOJU
<ul style="list-style-type: none"> ☐ racjonalnie zagospodarowana przestrzeń obszaru rewitalizacji spełniająca oczekiwania lokalnej społeczności z poszanowaniem środowiska przyrodniczego, ☐ włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ☐ zintegrowana społeczność lokalna

Źródło: opracowanie własne

II spotkanie informacyjno-konsultacyjne

Drugie spotkanie informacyjno-konsultacyjne odbyło się 26 kwietnia 2017 r. o godz. 11.30 w Sali konferencyjnej Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie. Na spotkanie zostali zaproszeni mieszkańcy gminy, przedsiębiorcy, przedstawiciele organizacji społecznych i pozarządowych, radni oraz pracownicy Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie. Poniższa tabela przedstawia ramowy program spotkania.

Tabela 29. Ramowy program II spotkania informacyjno-konsultacyjnego

<i>Agenda spotkania</i>	
11.30-11.45	Otwarcie spotkania i powitanie uczestników przez Pana Mariana Mazura Burmistrza Szczepieszyna
11.45-12.15	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prezentacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Szczepieszyn 2. Prezentacja propozycji celów i kierunków działań obszaru rewitalizacji gminy Szczepieszyn
12.15-12.45	<ol style="list-style-type: none"> 1. Finansowanie projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych 2. Podstawowe zasady aplikowania do działania 13.3 Rewitalizacja obszarów miejskich w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 3. Założenia projektów rewitalizacyjnych zgłoszonych w ramach „Karta projektu

rewitalizacyjnego w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Szczepleszyn na lata 2016– 2023”

12.45-13.00 Przerwa

13.00-13.30 Planowanie partycypacyjne – warsztaty pozwalające na zidentyfikowanie projektów do realizacji na terenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

13.30-13.45 Podsumowanie i zakończenie

Na spotkaniu przedstawiono obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji, a także propozycję celów i kierunków działań, co równocześnie zostało przekonsultowane z uczestnikami spotkania. Przedstawiono również możliwości finansowania projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych, podstawowe zasady aplikowania do działania 13.3 RPO WL 2014-2020 oraz założenia projektów rewitalizacyjnych zgłoszonych w ramach „Karta projektu rewitalizacyjnego w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szczepleszyn na lata 2016– 2023”.

Podczas warsztatów z wykorzystaniem metody planowanie partycypacyjne uczestnicy spotkania mieli możliwość w dyskusji oraz w karcie wskazania projektów uzupełniających możliwych do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji i poza nim.

Ryc. 14. Karta projektów uzupełniających

Identyfikacja uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych Gminy Szczepleszyn	
SFERA SPOŁECZNA	
SFERA GOSPODARCZA	
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
SFERA TECHNICZNA	
SFERA ŚRODOWISKOWA	

Poniżej przedstawiono zestawienie propozycji projektów uzupełniających w podziale na poszczególne sfery.

Tabela 30. Propozycje projektów uzupełniających w podziale na poszczególne sfery zebrane podczas warsztatów planowanie partycypacyjne

SFERA SPOŁECZNA

- Kursy, warsztaty w zakresie nabycia umiejętności zagospodarowania terenów przydomowych
- Kursy i warsztaty dla mieszkańców
- Miejsca spotkań dla różnych grup społecznych
- Stworzenie ogólnodostępnej siłowni na powietrzu
- Spotkania informacyjne dotyczące walki z bezrobociem na terenie gminy, konsultacje z doradcami
- Aktywizacja społeczności dla promowania lokalnej kultury i tradycji
- Zajęcia sportowe dla seniorów
- Warsztaty z rękodzieła Kół Gospodyń Wiejskich
- Promocja produktów lokalnych – warsztaty kulinarne
- Miejsca spotkań dla różnych grup społecznych
- Warsztaty malarskie, rzeźbiarskie dla młodzieży i studentów
- Poprawa działalności Kół Gospodyń Wiejskich
- Budowa siłowni zewnętrznych
- Tworzenie kół zainteresowań i organizacja wycieczek dla seniorów
- Budowa żłobków
- Warsztaty dla trudnej młodzieży
- Park linowy dla dzieci i młodzieży

SFERA GOSPODARCZA

- Stworzenie korzystnych warunków dla przedsiębiorców
- Szkolenia dotyczące pozyskiwania źródeł na rozwój własnego biznesu i lepszy start zawodowy
- Tworzenie stref na preferencyjnych warunkach dla przedsiębiorców do tworzenia nowej infrastruktury
- Budowa basenu dla społeczności gminy
- Stworzenie inkubatora przedsiębiorczości
- Utworzenie grupy osób działających na rzecz przedsiębiorców lokalnych

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

- Budowa bądź adaptacja budynku na świetlicę aktywnego wypoczynku (fitness)
- Wypożyczalnia rowerów
- Stworzenie trasy pieszo-rowerowej
- Odnowienie kamieniczek mieszkalnych z uwzględnieniem funkcji gospodarczych
- Utworzenie siłowni na powietrzu
- Wyznaczenie i oznakowanie szlaków
- Adaptacja budynku na terenie gminy na świetlicę miejską
- Budowa obwodnicy miasta
- Tworzenie ścieżek rowerowych i obszarów rekreacyjnych
- Zagospodarowanie terenów zielonych poprzez nasadzenia kwiatów
- Poprawa estetyki i zagospodarowanie budynków śródmieścia
- Stworzenie miejsc rekreacyjnych dla rodzin
- Poprawa jakości dróg

SFERA TECHNICZNA

- Budowa obwodnicy
- Budowa sieci gazowej na terenie gminy
- Budowa parku rozrywki
- Dofinansowanie dla indywidualnych gospodarstw domowych w zakresie zakupu i wymiany pieców na ekologiczne
- Stworzenie siłowni na świeżym powietrzu

SFERA ŚRODOWISKOWA

- Wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne
- Wystawa chrząszczy żyjących na Roztoczu
- Farma wiatrowa na terenie gminy
- Farma fotowoltaiczna
- Oświetlenie uliczne wykorzystujące odnawialne źródła energii
- Wymiana rur z azbestowych na PCW w Przedmieściu Szperówka w wodociągu
- Wykorzystanie walorów Roztocza – szczególnie Wąwozów
- Budowa ścieżek rowerowych
- Edukacja ekologiczna w zakresie dbałości o środowisko (zgodnie z równoważonym rozwojem)
- Dofinansowanie do zakupu kwiatów, roślin dla indywidualnych mieszkańców
- Budowa kanalizacji

Źródło: opracowanie własne

8.2. Ankietyzacja mieszkańców

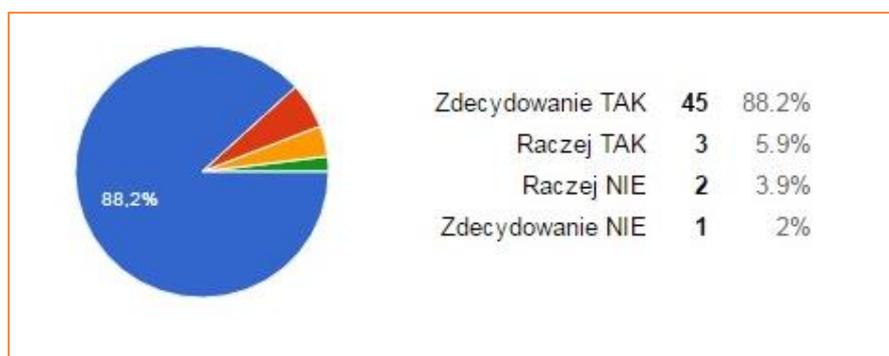
Ankieta online dla mieszkańców Gminy Szczepleszyn – wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

W ramach prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Szczepleszyn została przeprowadzona ankieta dotycząca m.in. potrzeby sporządzenia dokumentu, zakresu przestrzennego obszarów najbardziej zdegradowanych i planowanych działań rewitalizacyjnych, określenia problemów w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, które należałoby ograniczyć, bądź całkowicie rozwiązać w procesie rewitalizacji, a także wyznaczenia typów projektów, na które w pierwszej kolejności warto wydatkować środki publiczne. Ankieta była dostępna online na stronie Urzędu Miejskiego w Szczepleszynie w dniach 06.02 – 20.02 2017 r.

Ankiety wypełniło 51 mieszkańców gminy Szczepleszyn. Ankietowani udzielili odpowiedzi na 19 pytań, wśród których 10 było 1-krotnego wyboru, natomiast 7 kluczowych pytań to były pytania wielokrotnego wyboru, dlatego na wykresach, które je obrazują przedstawiono procentową wartość udzielonych odpowiedzi, a nie ankietowanych osób. Ankieta zawierała również 2 pytania otwarte, w których mieszkańcy mieli możliwość bezpośredniego wypowiedzenia się.

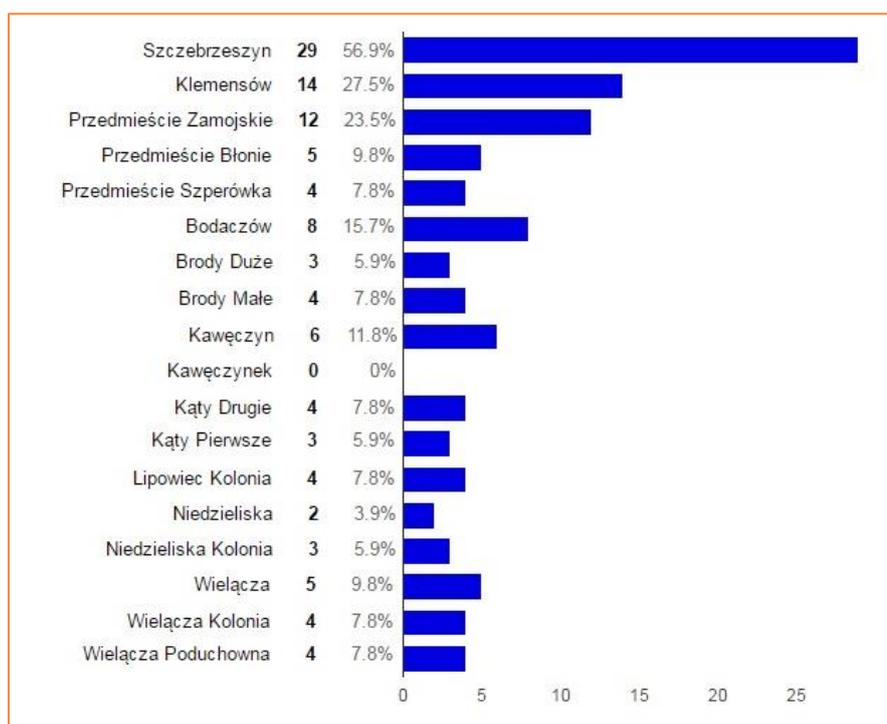
Respondenci odpowiedzieli na podstawowe pytanie: *Czy Pani/Pana zdaniem Gminie Szczepleszyn potrzebny jest program ożywienia społecznego, gospodarczego i przestrzenno-środowiskowego w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Szczepleszyn, który będzie realizowany w latach 2016-2023?* Aż 88,2% respondentów zaznaczyła odpowiedź „zdecydowanie tak”. Tak znaczny odsetek odpowiedzi twierdzących świadczy o konieczności podjęcia działań rewitalizacyjnych na obszarze gminy w celu niwelowania istniejących problemów na korzyść lepszej jakości życia mieszkańców gminy.

Pytanie 1. Czy Pani/Pana zdaniem Gminie Szczepleszyn potrzebny jest program ożywienia społecznego, gospodarczego i przestrzenno-środowiskowego w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Szczepleszyn, który będzie realizowany w latach 2016-2023?

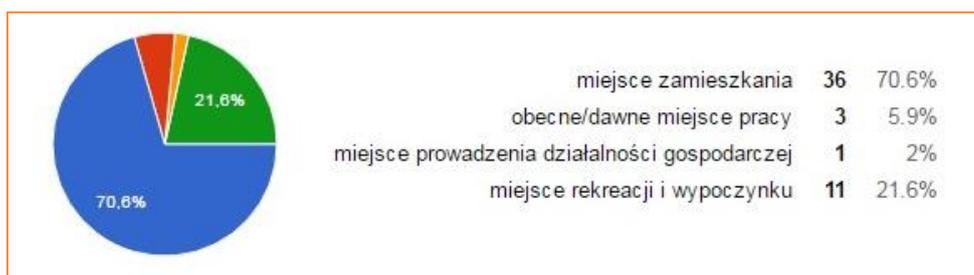

W drugim pytaniu respondenci musieli wskazać, które sołectwa/obszary miasta ich zdaniem stanowią obszar zdegradowany. Wg ankietowanych obszar zdegradowany stanowią Szczepieszyn (29 ankietowanych), Klemensów (14 ankietowanych) oraz Przedmieście Zamojskie (12 ankietowanych). Dla większości ankietowanych wskazane sołectwa/obszary miasta to miejsca zamieszkania (70,6%), a dla 21,6% są to miejsca rekreacji i wypoczynku.

Pytanie 2. Które sołectwa/obszary miasta Gminy Szczepieszyn stanowią obszar zdegradowany - w których sołectwach/osiedlach Pani/Pana zdaniem jest najwięcej problemów przestrzennych, infrastrukturalnych, społecznych, gospodarczych i środowiskowych?

Pytanie 3. Jaki jest Pani/Pana związek z wyżej wymienionym terenem?

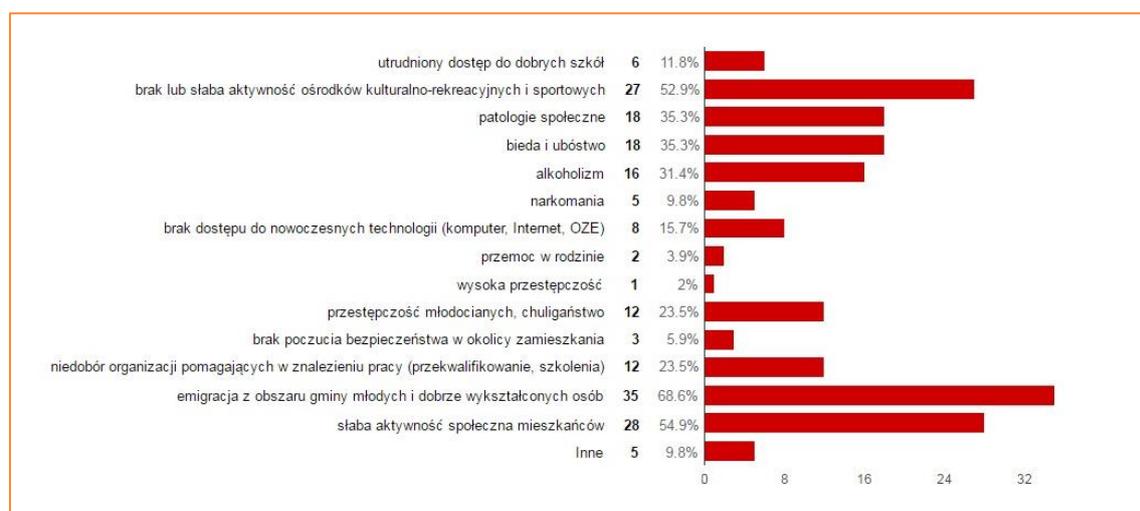
Kolejne pytanie dotyczyło wskazania problemów i barier rozwojowych w sferze przestrzennej i infrastrukturalnej, które występują na obszarze wskazanych sołectw/obszarów miasta wskazanych jako zdegradowane (ankietowani mieli możliwość podania max. 5 odpowiedzi). Respondenci wskazali ze największym problemem/barierą rozwoju są: zły stan nawierzchni dróg lokalnych (37 ankietowanych) oraz zły stan przestrzeni publicznych i słaba estetyka otoczenia (30 ankietowanych).

Pytanie 4. Jakie problemy/bariery rozwojowe w sferze przestrzennej i infrastrukturalnej występują na obszarze wskazanych sołectw/obszarów miasta? (max 5 odpowiedzi)

Pytanie piąte dotyczyło problemów w sferze społecznej, respondenci zostali poproszeni o wskazanie maksymalnie 5 problemów na obszarze wskazanych sołectw/obszarów miasta. Problemami, którymi zostały zauważone przez respondentów są również emigracja z obszaru gminy młodych i dobrze wykształconych osób (35 respondentów), a także słaba aktywność społeczna mieszkańców (28 odpowiedzi) i brak lub słaba aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych (27 respondentów).

Pytanie 5. Jakie problemy/bariery rozwojowe w sferze społecznej występują na obszarze wskazanych sołectw/obszarów miasta? (max 5 odpowiedzi)

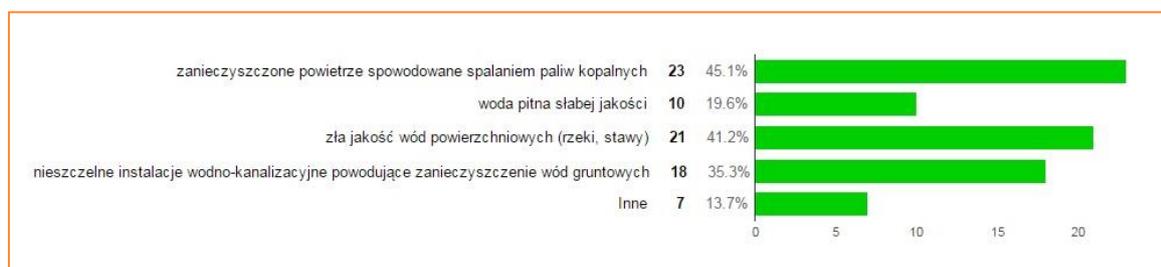
Kolejne pytanie również dotyczyło problemów i barier rozwojowych ale w sferze gospodarczej. Respondenci wskazali, że są to: brak miejsc pracy (36 respondentów), słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno-wypoczynkowa (29 respondentów) i niewielka liczba małych i średnich przedsiębiorstw (26).

Pytanie 6. Jakie problemy/bariery rozwojowe w sferze gospodarczej występują na obszarze wskazanych sołectw/obszarów miasta? (max 5 odpowiedzi)

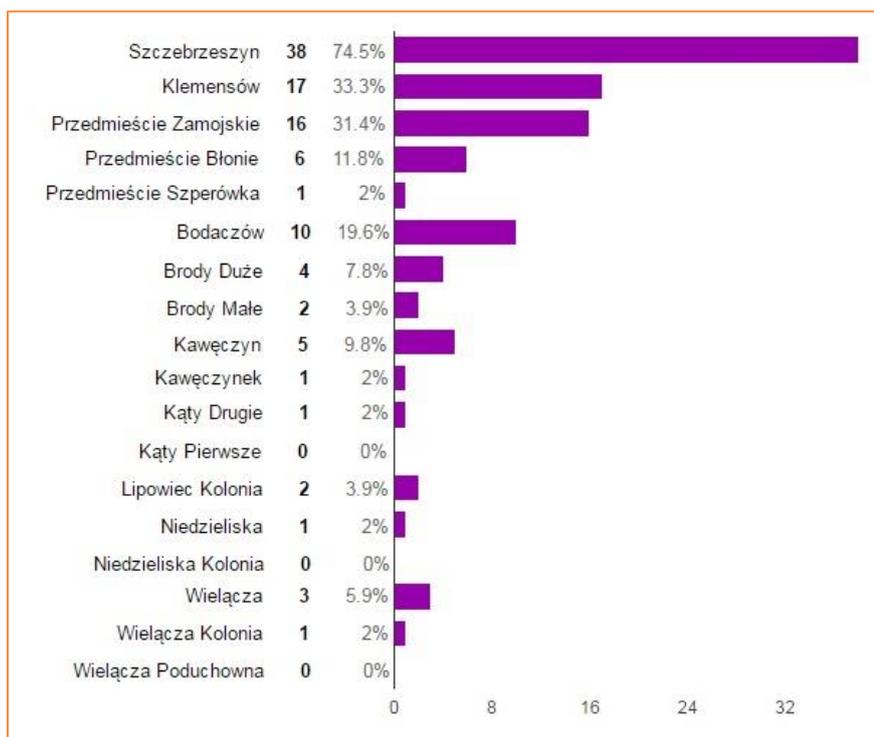
Kolejne pytanie dotyczyło wskazania maksymalnie 3 problemów w sferze środowiskowej na obszarze zdegradowanym gminy Szczepleszyn. Najwięcej respondentów wskazało zanieczyszczone powietrze spowodowane spalaniem paliw kopalnych (23 respondentów), zła jakość wód powierzchniowych (rzeki, stawy) (21 respondentów) i nieszczelne instalacje wodno-kanalizacyjne powodujące zanieczyszczenie wód gruntowych (18 ankietowanych).

Pytanie 7. Jakie problemy/bariery rozwojowe w sferze środowiskowej występują na obszarze wskazanych sołectw/osiedli? (max 3 odpowiedzi)

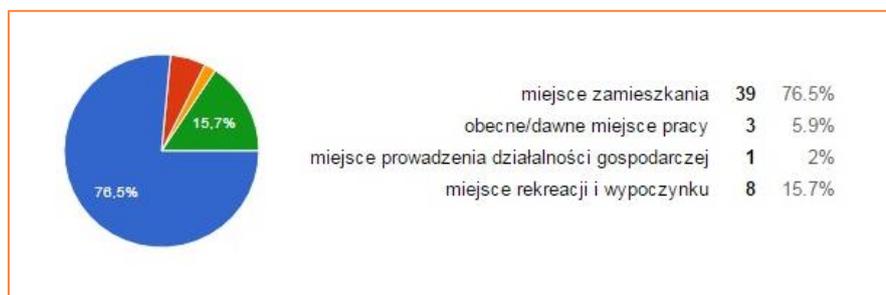

Kolejne pytania ankiety, dotyczyły wybrania sołectw/obszarów miasta, które powinny zostać poddane procesowi rewitalizacji (w oparciu o wcześniejszy wybór obszaru zdegradowanego i zdiagnozowania problemów i barier rozwojowych na nich występujących). Respondenci wskazali: Szczepleszyn (74,5%), Klemensów (33,3%) oraz Przedmieście Zamojskie (31,4%). Dla większości ankietowanych wskazane sołectwa/obszary miasta to miejsce zamieszkania (76,5%), a dla 15,7% osób jest to miejsce rekreacji i wypoczynku.

Pytanie 8. Które sołectwa/obszary miasta Gminy Szczepleszyn, spośród wcześniej wskazanych jako zdegradowane, powinny być Pani/Pana zdaniem poddane procesowi rewitalizacji? (max 3 sołectwa/obszary)

Pytanie 9. Jaki jest Pani/Pana związek z wyżej wymienionym terenem?

Pytanie 10 miało charakter otwarty i respondenci zostali poproszeni o wskazanie problemów jakie występują na obszarze wybranym do rewitalizacji. Najczęściej powtarzającymi się problemami w odpowiedziach respondentów są:

- Brak przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowej;
- Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna;
- Brak miejsc pracy i perspektyw dla młodych osób;
- Zły stan budynków mieszkalnych;
- Brak miejsc pracy;
- Brak oświetlenia ulicznego;
- Brak miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych.

W kolejnym pytaniu respondenci zostali zapytani o kierunki działań, jakie należy podjąć aby wyprowadzić obszar rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Najwięcej odpowiedzi wskazywało na uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznych (47,1%) oraz podejmowanie działań mających na celu zatrzymanie w gminie ludzi młodych i wykształconych (39,2%).

Pytanie 11. Jakie kierunki działań należy podjąć aby wyprowadzić obszar rewitalizacji ze stanu kryzysowego? (max. 3 odpowiedzi)

Wśród typów projektów, na jakie w pierwszej kolejności warto wydatkować środki publiczne w ramach wdrażanego programu rewitalizacji znalazły się: budowa i modernizacja dróg lokalnych (gminnych i powiatowych), rozwój terenów zielonych oraz porządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych.

Pytanie 12. Na jakie typy projektów w pierwszej kolejności, warto Pani/Pana zdaniem wydatkować środki publiczne w ramach wdrażanego programu rewitalizacji? (max 5 odpowiedzi)

Pytanie 13 było pytaniem otwartym i respondenci zostali poproszeni o wskazanie projektów możliwych do realizacji, które wpisują się w typy projektów z poprzedniego pytania wraz z wskazaniem miejsca ich realizacji. Wskazano następujące projekty:

- ❑ Odbudowa centrum kultury budynek dawnego Sądu grodzkiego wraz z otaczającym placem;

- ❑ Odtworzenie zamczyska;
- ❑ Termomodernizacja bloków i kotłowni w mieście Szczepieszyn;
- ❑ Termomodernizacja kompleksu szkolnego w Szczepieszynie;
- ❑ Przystosowanie zbiorników wodnych do sportów wodnych oraz powstanie bazy gastronomiczno-wypoczynkowej;
- ❑ Wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne;
- ❑ Modernizacja szkoły w Klemensowie;
- ❑ Zagospodarowanie dawnej szkoły zawodowej na warsztaty artystyczne;
- ❑ Budowa ścieżek zdrowia wzdłuż Wieprza oraz budowa plaży nad rzeką;
- ❑ Odnowa budynku dawnego internatu przy ZSP w Szczepieszynie i przeznaczenie go, jako miejsca dla użytku Organizacji Samorządowych, Młodzieży;
- ❑ Podnoszenie kwalifikacji Gminnych szkół poprzez szkolenia dla nauczycieli oraz atrakcyjne stypendia dla zdolnych uczniów;
- ❑ Budowa zbiornika wodnego;
- ❑ Zagospodarowanie nieużytkowanych budynków w centrum Szczepieszyna;
- ❑ Aktywizacja zawodowa i rozwój przedsiębiorstw w Szczepieszynie;
- ❑ Modernizacja i wyposażenie infrastruktury zlokalizowanej wokół zbiorników wodnych;
- ❑ Projekty edukacyjne/ szkolenia;
- ❑ Modernizacja budynków mleczarni i udostępnienie ich dla przedsiębiorców.

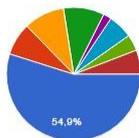
Ponadto mieszkańcy mogli określić poziom życia w gminie i większość z nich określiła ten poziom jako przeciętny – 62,7% ankietowanych.

Pytanie 14. Które ze zdań najlepiej określa Pani/Pana odczucia dotyczące poziomu życia w Gminie Szczepieszyn?

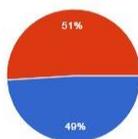
Metryczka ankiety wskazuje, że najwięcej osób, które uzupełniły ankietę zamieszkują Szczepieszyn (54,9% ankietowanych) oraz Przedmieście Zamojskie i Przedmieście Błonie (po 5 ankietowanych). Większy odsetek respondentów stanowili mężczyźni – 51%. W podziale na różne przedziały wiekowe, najwięcej ankietowanych miało 36-60 lat (43,1%). Wśród respondentów przeważały osoby z wykształceniem wyższym (68,6%). W ankiecie wzięły udział zarówno osoby młode jak i bezrobotni, pracownicy sektora publicznego i prywatnego, a także emeryci/renciści i osoby mające własną działalność gospodarczą.

15. Miejsce zamieszkania

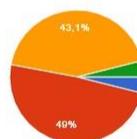
Szczepieszyn	28	54.9%	Kawęczyn	0	0%
Klemensów	4	7.8%	Kąty Drugie	0	0%
Przedmieście Zamojskie	5	9.8%	Kąty Pierwsze	0	0%
Przedmieście Blonie	5	9.8%	Lipowiec Kolonia	0	0%
Przedmieście Szperówka	1	2%	Niedzielska	0	0%
Bodaczów	3	5.9%	Niedzielska Kolonia	0	0%
Brody Duże	0	0%	Wielęcza	0	0%
Brody Małe	2	3.9%	Wielęcza Kolonia	0	0%
Kawęczyn	3	5.9%	Wielęcza Poduchowna	0	0%

16. Płeć

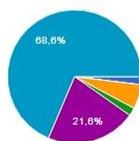
kobieta	25	49%
mężczyzna	26	51%

17. Wiek

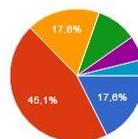
do 18 lat	2	3.9%
18-35 lat	25	49%
36-60 lat	22	43.1%
powyżej 61 lat	2	3.9%

18. Wykształcenie

niepełne podstawowe	1	2%
podstawowe	0	0%
gimnazjalne	3	5.9%
zasadnicze zawodowe	1	2%
średnie	11	21.6%
wyższe	35	68.6%

19. Aktywność zawodowa

Uczeń/student	9	17.6%
Pracownik sektora publicznego	23	45.1%
Pracownik sektora prywatnego	9	17.6%
Własna działalność gospodarcza	5	9.8%
Emeryt/rencista	3	5.9%
Bezrobotny	2	3.9%

9. PROCES STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2008 Nr 199 poz. 1227 ze zm.) projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji należy skonsultować z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym, w celu ustalenia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W związku z powyższym projekt niniejszego dokumentu został przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w sprawie uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W piśmie otrzymanym od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie Wydział Spraw Terenowych III w Zamościu z dnia 7 lipca 2017 r. (znak: WSTIII.410.73.2017.KŁ) stwierdzono, że **projekt „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Szczebrzeszyn na lata 2016-2023” nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.**

W uzasadnieniu wskazano, iż jest to dokument strategiczny, który nie może być zaliczony do dokumentów wyszczególnionych w art. 46 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 353), ponieważ nie jest strategią regionalną w rozumieniu art. 14a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2014 r., poz. 1649, ze zm.). Projekt dokumentu nie może być również zaliczony do dokumentów sektorowych wyszczególnionych w art. 46 pkt 2 ww. ustawy, wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko tylko w przypadku jeżeli wyznaczają ramy dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Dokument mający status programu lokalnego może kwalifikować się do dokumentów wymagających przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wyszczególnionych w:

- art. 46 pkt. 3 ww. ustawy w związku z występowaniem w granicach objętych opracowaniem obszarów Natura 2000 - w przypadku prawdopodobieństwa znaczącego negatywnego oddziaływania na przedmioty ochrony, obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko powstaje w mocy ww. ustawy,
- art. 47 ww. ustawy – stwierdzenie w uzgodnieniu z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska braku potrzeby lub potrzeby prowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Z analizy projektu dokumentu stwierdzono, że wyznacza on ramy dla przedsięwzięć mogących znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko oraz zawiera inne ustalenia mogące negatywnie wpływać na środowisko. W przedłożonej dokumentacji identyfikuje się w dostatecznym zakresie uwarunkowania ekofizjograficzne wynikające z charakteru i stanu środowiska oraz zakres ochrony prawnej i wynikające z charakteru i stanu środowiska oraz zakres ochrony prawnej i wynikające z tego faktu ograniczenia korzystania ze środowiska dla potrzeb realizacji założonej wizji i misji oraz celów strategicznych i operacyjnych. Z analizy ustaleń LPR w kontekście wymogów ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk stanowiących program ochrony obszarów Natura 2000 wynika, że skala i zakres planowanego zagospodarowania infrastrukturalnego nie będzie zagrażać chronionym siedliskom i gatunkom. Projektowane kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego nie będą obniżać walorów przyrodniczych i naruszać ustaleń zarządzeń w sprawie ustanowienia planów zadań ochrony obszarów Natura 2000: Roztocze PLB060012, Niedzieliska PLH060044 oraz Szczebrzeszyński Park Krajobrazowy i użytek ekologiczny Brodzka Górka. Ze względu na ochronę funkcji ekologicznych terenów oraz ich

siedlisk wyeliminowanie kolizji twardych dróg ze szlakami migracyjnymi lub miejscami rozrodu i regularnego przebywania fauny, a tym samym poprawy bezpieczeństwa użytkowników dróg ustalono obowiązek rozpoznania przyrodniczego (audyt przyrodniczy) w celu zidentyfikowania obszarów problemowych i ustalenia odpowiednich rozwiązań chroniących na etapie przygotowywania inwestycji. W celu ochrony bioróżnorodności terenów zurbanizowanych oraz obowiązku ochrony gatunkowej fauny, ze względu na prawdopodobieństwo zasiedlania budynków objętych remontami przez ptaki i nietoperze ustalono obowiązek przeprowadzenia inwentaryzacji przyrodniczej budynku przez ornitologa i wdrożenia odpowiednich rozwiązań chroniących (prowadzenie prac poza sezonem lęgowym, wykonanie zastępczych miejsc lęgowych itp.) w przypadku zasiedlenia budynków przez gatunki chronione. Sposób realizacji kierunków rozwoju gminy Szczebrzeszyn wskazuje na powiązanie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Realizacja ustaleń strategicznych będzie następować w sposób pozwalający na osiągnięcie planowanych efektów, ale bez szkody dla innych elementów środowiska, w tym zasobów przyrody i funkcji ekologicznych. Nie przewiduje się, aby ustalenia LPR zaburzyły funkcjonowanie systemu przyrodniczego gminy (miejsca rozrodu i regularnego bytowania gatunków, korytarze migracyjne, żerowiska itd.) oraz możliwość osiągania celów środowiskowych jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych. Realizacja ustaleń ww. dokumentu nastąpi w sposób pozwalający na osiągnięcie planowanych efektów bez szkody dla innych elementów środowiska, w tym zasobów krajobrazu, przyrody i funkcji ekologicznych zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju tj. zgodnie z art. 3 pkt. 50 Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2016 r. , poz. 672). Po analizie zakresu rzeczowego „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Szczebrzeszyn na lata 2016-2023” oraz uwarunkowań i potencjalnych skutków środowiskowych Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie stwierdził brak prawdopodobieństwa negatywnego znaczącego oddziaływania na obszary Natura 2000 – Roztocze PLB060012, Niedzieliska PLH060044 oraz Szczebrzeszyński Park Krajobrazowy i użytek ekologiczny Brodzka Górka, a tym samym brak ustawowego obowiązku prowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie art.46 pkt 3 ww. ustawy. Ponadto, po analizie wyznaczonych ram dla przedsięwzięć mogących znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko i innych przedsięwzięć mogących oddziaływać negatywnie na środowisko w kontekście uwarunkowań ekofizjograficznych i prawnych Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie stwierdził **brak konieczności prowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko** dla projektu dokumentu pn. „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Szczebrzeszyn na lata 2016-2023”

Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Lublinie pismem z dnia 22 czerwca 2017 r. (znak: DNS-NZ.7016.178.2017.AS) uznał, iż Lokalny Program Rewitalizacji to dokument, który nie jest wymieniony w art. 46 ww. ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.). Zgodnie z art. 47 przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektów dokumentów innych niż wymienione w art. 46, jednak wymagają one uzgodnienia wyłącznie z organem określonym w art. 57, tj. z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Lublinie.

10. SPIS RYCIN, WYKRESÓW I TABEL

Spis rycin:

Ryc. 1. Położenie gminy Szczepieszyn w powiecie zamojskim i województwie lubelskim.....	14
Ryc. 2. Podział gminy Szczepieszyn wg Statutu miasta i gminy Szczepieszyn, styczeń 2003 r.....	15
Ryc. 3. Dynamika zmian liczby ludności w latach 2010-2015 na terenie gminy Szczepieszyn w podziale na sołectwa/osiedla gminy	17
Ryc. 4. Infrastruktura społeczna na terenie gminy Szczepieszyn.....	22
Ryc. 5. Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz udział osób długotrwale bezrobotnych w bezrobotnych ogółem sołectwa/osiedla w podziale na sołectwa/osiedla gminy Szczepieszyn w 2015 r.	27
Ryc. 6. Obszary chronione na terenie gminy Szczepieszyn.....	32
Ryc. 7. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Szczepieszyn	34
Ryc. 8. Infrastruktura drogowa na terenie powiatu zamojskiego i gminy Szczepieszyn.....	36
Ryc. 9. Liczba budynków z węglowymi kotłami ciepła na 1000 mieszkańców oraz udział budynków z węglowymi kotłami ciepła w budynkach ogółem sołectwa/osiedla w podziale na poszczególne sołectwa/osiedla gminy Szczepieszyn w 2015 r.....	39
Ryc. 10. Sieć szerokopasmowego Internetu na terenie powiatu zamojskiego	40
Ryc. 11. Koncentracja negatywnych zjawisk na terenie gminy Szczepieszyn w podziale na sołectwa i osiedla	60
Ryc. 12. Obszar zdegradowany gminy Szczepieszyn	62
Ryc. 13. Obszar rewitalizacji gminy Szczepieszyn	63
Ryc. 14. Karta projektów uzupełniających.....	103

Spis wykresów:

Wykres 1. Wartość zrealizowanych i realizowanych projektów unijnych z podziałem na poszczególne Programy Operacyjne na terenie gminy Szczepieszyn	29
---	----

Spis tabel:

Tabela 1. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Strategii Rozwoju Gminy Szczepieszyn na lata 2016-2022 a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szczepieszyn na lata 2016-2023.....	11
Tabela 2. Liczba ludności na terenie poszczególnych sołectw/osiedli gminy Szczepieszyn w latach 2010-2015	16
Tabela 3. Liczba osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej w latach 2013-2015 na terenie poszczególnych sołectw/osiedli gminy Szczepieszyn.....	18
Tabela 4. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Szczepieszyn w latach 2013-2015 na terenie poszczególnych sołectw/osiedli gminy.....	24
Tabela 5. Dane dotyczące bezrobocia w 2015 r. na terenie gminy Szczepieszyn w podziale na sołectwa/osiedla	26
Tabela 6. Dane dotyczące budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej w podziale na sołectwa/osiedla gminy Szczepieszyn w 2015 r.....	37
Tabela 7. Wskaźnik sfery społecznej – liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	44
Tabela 8. Wskaźnik sfery społecznej – liczba „niebieskich kart” na 1000 mieszkańców	45
Tabela 9. Wskaźnik sfery społecznej – liczba osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców	46
Tabela 10. Wskaźnik sfery społecznej – liczba obiektów kulturalnych na 1000 mieszkańców	47
Tabela 11. Wskaźnik sfery społecznej – liczba osób w wieku poprodukcyjnym.....	48

Tabela 12. Wskaźnik sfery społecznej – liczba rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi na 1000 mieszkańców.....	49
Tabela 13. Wskaźnik sfery społecznej – liczba osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców.....	50
Tabela 14. Wskaźnik sfery gospodarczej – liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.....	51
Tabela 15. Wskaźnik sfery gospodarczej – liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców.....	52
Tabela 16. Wskaźnik sfery środowiskowej – liczba budynków z węglowymi kotłami ciepła.....	53
Tabela 17. Wskaźnik sfery środowiskowej – udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (%).....	54
Tabela 18. Wskaźnik sfery przestrzenno-funkcjonalnej – gęstość zaludnienia (os./km ²).....	55
Tabela 19. Wskaźnik sfery przestrzenno-funkcjonalnej – liczba obiektów o charakterze zabytkowym na 1000 mieszkańców.....	56
Tabela 20. Wskaźnik sfery technicznej – udział budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej (%).....	57
Tabela 21. Wskaźnik sfery technicznej – liczba budynków planowanych do rozbiórki w ciągu najbliższych 8 lat.....	58
Tabela 22. Delimitacja obszaru zdegradowanego - liczba wskaźników gorszych niż średnia dla gminy w każdym osiedlu/sołectwie gminy Szczepleszyn w poszczególnych sferach.....	59
Tabela 23. Delimitacja obszaru zdegradowanego gminy Szczepleszyn.....	61
Tabela 24. Kierunki działań w ramach celów rewitalizacji obszaru rewitalizacji gminy Szczepleszyn.....	65
Tabela 25. Indykatywne ramy finansowe związane z realizacją Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szczepleszyn na lata 2016-2023.....	88
Tabela 26. Wskaźniki monitorujące.....	96
Tabela 27. Ramowy program I spotkania informacyjno-konsultacyjnego.....	101
Tabela 28. Wnioski z przeprowadzonej metody warsztatowej World Café.....	102
Tabela 29. Ramowy program II spotkania informacyjno-konsultacyjnego.....	102
Tabela 30. Propozycje projektów uzupełniających w podziale na poszczególne sfery zebrane podczas warsztatów planowanie partycypacyjne.....	104